



Innkalling til møte i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet

15.09.2022 kl. 10

Møterom 546

Innkalles:

Halvard Haukeland Fredriksen (leder) (a)
Synne Sæther Mæhle (nestleder) (a)
Erling Johannes Husabø (a)
Tarjei Ellingsen Røsvoll (b)
Maria Sandtorv Møller (c)
Victor Botnevik – vara for Fredrik Bøhn (d)
Anna Victoria Fredriksen (d) – vara for Amalie Bentzen

Sekretær: Anne Grethe Nielsen

Kontakt: studieutvalget.jurfa@uib.no

ePhorte 2022/334

Neste møte: 18. oktober 2022, kl. 09:15 i møterom 448, JUS II.

Saksliste

Sak 50/22	Godkjenning av innkalling og dagsorden
	Innkalling: Dagsorden:
Sak 51/22	Orienteringssaker
1	Protokoll fra SU 01.06.2022. Godkjent på sirkulasjon 03.06.2022.
2	Fullmaktsvedtak: a) Endring av emnebeskrivelse Maritime Law Summer Programme b) Endring av litteraturliste JUS211 Familie- og arverett c) Endring av litteraturliste Maritime Bergen Law Summer Programme d) Endring av litteraturliste JUS211 Familie- og arverett (justering av sidetall) e) Godkjenning av litteraturliste JUS298-2-A Law, Regulation and Technology f) Endring av eksamensdato V-23 JUS215 Juridisk metode <i>Fullmaktsvedtakene fås ved henvendelse til studieutvalget.jurfa@uib.no</i>
3	Orientering om vedtak fra Den sentrale klagenemnd ved UiB 2021/22
4	Orientering om årsmelding og sakssammendrag fra Felles klagenemnd 2021.
5	Orientering om søknad om oppretting av LLM-programmet «Master of Laws in EU and EEA Law»
6	Oppsummering av opptakene ved Det juridiske fakultet høsten 2022
7	Orientering om semesterstart 2022
Sak 52/22	Saker til drøftelse/høring/uttalelse
1	Rollebeskrivelse og godtgjøring av emneansvar for obligatoriske emner på 1.-4. studieår
SU uttaler	
2	Forslag til modell for engelskspråklige emner ved fakultetet. Saken blir ettersendt.
SU uttaler	
3	Rammer for LLM-program ved fakultetet
SU uttaler	

<u>4</u>	Studieplan for Master of Laws (LL.M.) in EU and EEA Law
Forslag til uttalelse	Studieutvalget anbefaler fakultetsstyret å vedta studieplanen for Master of Laws (LL.M.) in EU and EEA Law.
<u>5</u>	Opprettelse av nytt engelskspråklig masteroppgaveemne: Master's thesis
Forslag til uttalelse	Studieutvalget anbefaler fakultetsstyret å opprette masteroppgaveemnet Master's thesis som er beskrevet i vedlagte emnebeskrivelse, med virkning fra samme semester som LLM-programmet Master of Laws in EU and EEA Law tilbys for første gang.
<u>6</u>	Opprettelse av nytt engelskspråklig spesialeemne: EU and EEA Institutional law and Policymaking
Forslag til uttalelse	Studieutvalget anbefaler fakultetsstyret å opprette spesialeemnet EU and EEA Institutional law and Policymaking som er beskrevet i vedlagte emnebeskrivelse, med virkning fra samme semester som LLM-programmet Master of Laws in EU and EEA Law tilbys for første gang.

Vedtaksaker

<u>Sak 53/22</u>	Emneansvarlig i JUS285-2-A EU and EEA Public Procurement Law
Vedtaksforslag	Forsker Linda Midtun trer inn som med-emneansvarlig for JUS285-2-A EU and EEA Public Procurement Law, sammen med postdoktor Kristian Strømsnes, fra og med høstsemesteret 2022.
<u>Sak 54/22</u>	Emneansvarlig i JUS254-2-A Politirett
Vedtaksforslag	Førsteamanuensis II John Reidar Nilsen overtar emneansvaret fra professor Asbjørn Strandbakken i JUS254-2-A Politirett fra dags dato.
<u>Sak 55/22</u>	Praksis for utvidet tid på masteroppgave
Vedtaksforslag	<ol style="list-style-type: none"> 1. Studieutvalget stiller seg bak forslaget til fremtidig praksis for utvidet innleveringsfrist på JUS399 Masteroppgåve som beskrevet i saksnotatet punkt 3. 2. Emnebeskrivelsen for JUS399 Masteroppgåve endres slik at det under «<i>Frister for påmelding, bekreftelse og innlevering med mer</i>» tilføyes: <p style="margin-left: 40px;"><i>«Innleveringsfristen er absolutt og fakultetet innvilger ikke individuell innleveringsfrist. Dersom oppgaven ikke er levert innen innleveringsfristen, må oppgaven leveres innen innleveringsfristen påfølgende semester.»</i></p>
<u>Sak 56/22</u>	Endring av emnebeskrivelsen JUS 276-2-B European Human Rights
Vedtaksforslag	Emnebeskrivelsen i JUS276-2-B European Human Rights endres til: <p style="text-align: center;">Studiepoengsreduksjon</p> <p style="text-align: center;"><i>Combined with JUS135 og JUS221, this course will not give any credits.</i></p>
<u>Sak 57/22</u>	Emneansvarlig JUS277-2-A Introduction to Copyright Law og JUS277-2-B International Copyright Law
Vedtaksforslag	Fra og med høstsemesteret 2022 overtar førsteamanuensis Lillia Oprysk emneansvaret i JUS277-2-A Introduction to Copyright Law og JUS277-2-B International Copyright Law fra Professor P. Bernt Hugenholtz.
<u>Sak 58/22</u>	Endring av emnebeskrivelsen i JUS399 Masteroppgave

Vedtaksforslag

I emnebeskrivelsen for JUS399 Masteroppgave endres følgende:

1. *«Språk» i emnebeskrivelsen endres fra: «Norsk» til «Norsk, engelsk».*
 2. *Under «Arbeids og undervisningsformer» tilføyes: «Undervisningen gis på norsk.»*
 3. *Under «vurderingsformer» under punktet «Innlevering» tilføyes: «Masteroppgaven kan skrives på norsk eller engelsk.»*
-

Eventuelt

Halvard Haukeland Fredriksen
Leder

Anne Grethe Nielsen
Sekretær

Orientering om vedtak fra Den sentrale klagenemnd ved UiB 2021/22

Alle vedtak kan hentes [her](#). Lenken er tilgjengelig til 22.09.2022.

Sak 95/21: Mistanke om fusk – JUS123 (2021/9003)

Klagenemndas vedtak:

1. X (studentnummer Y) sin eksamensbesvarelse i emnet JUS123, våren 2021 ved Universitetet i Bergen, annulleres.
2. utestenges fra Universitetet i Bergen og fra eksamen ved andre institusjoner under universitets- og høyskoleloven, i to (2) semester, høstsemesteret 2021 og vårsemesteret 2022: fra og med 24. september 2021 til og med 30. juni 2022.
3. Begrunnelsen for vedtaket i punkt 1 og 2 er at anses for å ha fusket grovt uaktsomt under gjennomføring av JUS123. Utfyllende begrunnelse fremgår ovenfor.
4. Vedtaket i punkt 1 og 2 har hjemmel i universitets- og høyskolelovens § 4-7 (1) b når det gjelder annullering, og i § 4-8 (3), jf. § 4-7 (1) b når det gjelder utestenging.
5. Informasjon om vedtaket i punkt 2 vil bli sendt til registrering i det nasjonale registeret RUST (Register for utestengte studenter), der informasjonen vil være lagret inntil utestengingsperioden er over.

Sak 96/21: Klage på vedtak om innpass av tidligere avlagte eksamener (2021/12436)

Klagenemndas avgjørelse

Den sentrale klagenemnd har vurdert klagen, og finner enstemmig at denne ikke fører frem.

Nemnda viser til at Det juridiske fakultet her har foretatt en faglig vurdering av at klagers 20 år gamle eksamener ikke lenger kan anses som tilsvarende i innhold og dybde. Nemnda er tilbakeholden med å overprøve fagmiljøets skjønn, og støtter for øvrig fakultetets vurdering av at de ved utstedelse av vitnemål må kunne stå inne for at vedkommende har de kunnskaper, ferdigheter kompetanse som gjør han kvalifisert – per nå.

Når det gjelder unntaksregelen i § 5-5, vil nemnda bemerke at dette er en svært snever unntaksregel. Nemnda legger til grunn at adgangen til å gi slik godkjenning, som utgangspunkt, blir mindre desto lengre forbi 10-årsregelen man kommer. En periode på 20 år er i dette perspektiv svært lang tid. Nemnda finner ikke at det er grunnlag for å anvende unntaksregelen i denne saken, og støtter derfor fakultetets vurdering.

Konklusjon Den sentrale klagenemnd, som i saken her har bestått av Morten D. Haldorsen, Rannveig Øvrevik Skoglund, Ivar Stefansson, Martine Jordana Baarholm og Aleksander Gjørseter, har gjort slikt enstemmig **vedtak**:

Klager gis ikke medhold

Sak 98/21 Klage på vedtak om direkte opptak (2021/10247)

Klagenemndas avgjørelse

Den sentrale klagenemnd har vurdert klagen, og finner enstemmig at denne ikke fører frem. En samlet nemnd pekte i denne saken på at det faktum at Det juridiske fakultet ikke har en eksisterende ordning for direkte opptak, ikke er noe klagenemnda kan overprøve. Nemnda finner for øvrig at disse opptaksvurderingene ikke er å anse som faglige feil, og støtter fakultetets vurdering av at de, i

henhold til gjeldende regelverk, ikke har plikt til å realitetsbehandle denne typen direkte søknader. Dette selv om de har nødvendig *kompetanse* til å realitetsbehandle dem.

Nemnda finner også at fakultetets saksbehandling har vært forsvarlig, og det foreligger ingen opplysninger som tilsier at det knytter seg formelle saksbehandlingsfeil til vedtaket. Når det gjelder henvendelsene klager har rettet til UiBs opptakskontor, vil nemnda kort bemerke at den ikke behandler saker som skal til Samordna opptaks Nasjonale klagenemnd.

Konklusjon

Den sentrale klagenemnd, som i saken her har bestått av Morten D. Haldorsen, Rannveig Øvrevik Skoglund, Ivar Stefansson, Martine Jordana Baarholm og Aleksander Gjøsæter, har gjort slikt enstemmig **vedtak**:

Klager gis ikke medhold

Sak 122/21: Klage på formelle feil – JUS397 (2021/12742)

Klagenemndas avgjørelse

Den sentrale klagenemnd har kompetanse til å avgjøre klager over formelle feil ved eksamen, jf. uhl. § 5-2 femte ledd. Denne bestemmelsen gir adgang til å klage på blant annet oppgavegiving, eksamensavvikling eller gjennomføring av sensur.

Lovens vilkår for å gjennomføre ny vurdering, samt å annullere den gamle, er at «det er begått formelle feil, og det er rimelig å anta at dette kan ha hatt betydning for en eller flere kandidaters prestasjon eller bedømmelse av denne», jf. uhl. § 5-2 fjerde ledd. Dersom vilkårene i denne bestemmelsen er oppfylt «kan» nemnda bestemme at det skal foretas ny sensurering eller avholdes ny eksamen. Inhabilitet hos sensor, jf. fvl. § 6, vil være å anse som en slik formell feil.

Nemnda har vurdert klagen og mener at sensor Bryde er å anse som inhabil, jf. fvl. § 6 annet ledd, med henvisning til følgende begrunnelse:

Nemnda ønsker innledningsvis å understreke viktigheten av å ha en upartisk sensor, samtidig som at man ser behovet for en sensor med tilstrekkelig fagkompetanse. Nemnda mener det skal mye til for å kjenne en sensor inhabil fordi vedkommende har kunnskap om og befatning med det aktuelle temaet, særlig hvor det er to sensorer som har vurdert avhandlingen. I foreliggende sak redegjør X utførlig for sensor sin tilknytning og rolle i arbeidet med å utvikle, administrere og håndheve trafikklyssystemets saks-behandlingsregler. Sensor skriver selv at han er en bidragsyter, og imøtegår i liten grad studentens anførsler utover dette. Når anførslene ikke imøtegår, finner nemnda at studentens forklaring av sensor sin rolle, med vedlagt dokumentasjon, må legges til grunn. Bryde har argumenter for at han ikke skal anses som inhabil. Nemnda finner likevel at hans nære tilknytning til trafikklyssystemet, som er temaet for kritikk i klagers masteroppgave, er å anse som et særegent forhold som er egnet til å svekke tilliten ved hans upartiskhet. Videre anser nemnda at hensynet til at studentene, som må kunne være helt trygg på at de kan være kritiske i sitt arbeid, skal veie tungt.

Nemnda finner etter dette at det foreligger formell feil ved gjennomføringen av sensuren, og at det er rimelig å anta at dette er forhold som kan ha hatt betydning for bedømmelsen av klagers masteroppgave. Nemnda er etter dette kommet til at klager skal gis medhold i sin klage og at det skal foretas ny sensurering.

Konklusjon

Den sentrale klagenemnd, som i saken her har bestått av Morten D. Haldorsen, Ivar Stefansson og Aleksander Gjørseter, har gjort slik enstemmig **vedtak**:

X (studentnummer Y kandidatnummer Z) gis medhold i sin klage, slik at hans masteroppgave med tittelen «xx», emnekode JUS397, må sensureres på nytt.

Sak 126/21: Klage på formelle feil – JUS399 (2021/14282)

Klagenemndas avgjørelse

Karakterfastsetting ved ny sensur kan ikke påklages, jf. uhl. § 5-3 syvende ledd. Nemnda har imidlertid kompetanse til å avgjøre klager over formelle feil ved eksamen, jf. uhl. § 5-2 femte ledd. Denne bestemmelsen gir adgang til å klage på blant annet oppgavegiving, eksamensavvikling eller gjennomføring av sensur.

Lovens vilkår for å gjennomføre ny vurdering, samt å annullere den gamle, er at «det er begått formelle feil, og det er rimelig å anta at dette kan ha hatt betydning for en eller flere kandidaters prestasjon eller bedømmelse av denne», jf. uhl. § 5-2 fjerde ledd. Dersom vilkårene i denne bestemmelsen er oppfylt «kan» nemnda bestemme at det skal foretas ny sensurering eller avholdes ny eksamen.

Nemnda har vurdert klagen, og finner at denne ikke fører frem. I henhold til uhl. § 5-3 nr. 4 skal ikke sensorene ved ny sensur få opprinnelig karakter, sensors begrunnelse for denne eller studentens begrunnelse for klagen. Nemnda oppfatter at studenten er uenig i regelverket rundt klageordningen og at han mener karakternedsettelsen er å anse som vilkårlig. Karakterfastsettelse er en faglig vurdering, som nemnda ikke kan overprøve, og nemnda må for øvrig forholde seg til gjeldende regelverk. Nemnda kan, ut fra dette, ikke se at det foreligger noen formelle feil ved gjennomføring av sensuren og at klager derfor ikke gis medhold i sin klage.

Konklusjon

Den sentrale klagenemnd, som i saken her har bestått av Morten D. Haldorsen, Ivar Stefansson og Aleksander Gjørseter, har gjort slik enstemmig **vedtak**:

Klager gis ikke medhold

Sak 129/21: Klage på vedtak om tap av studierett – JUS (2021/13269)

Klagenemnda si avgjerd

Den sentrale klagenemnd har vurdert klaga, og finn einstemmig at denne ikkje fører fram. Ei samla nemnd peika i denne saken på at det faktum at Det juridiske fakultet ved fleire høve har strukke seg langt for å gje klagar moglegheit til å oppretthalde progresjon i studiet både ved å fastsetje ny utdanningsplan, forlenge studierett og gje høve til å ta eksamen for fjerde gong. Nemnda støttar fakultetet si vurdering med omsyn til gjeldande regelverk. Nemnda finn også fakultetet si sakshandsaming som forsvarleg og at det ikkje ligge føre opplysningar som skulle tilsei at det er knytt formelle sakshandsamingsfeil til vedtaket.

Konklusjon

Den sentrale klagenemnd, som i saka her har bestått av Beate Blom, Rannveig Øvrevik Skoglund, Ivar Stefansson, Martine Jordana Baarholm og Aleksander Gjørseter, har gjort slikt samrøystes **vedtak**:

Klagar vert ikkje gitt medhald

Sak 139/21: Klage – manglende eksamensrett JUS211 (2021/17474)

Klagenemndas avgjørelse

Den sentrale klagenemnd har vurdert klagen, og finner at denne ikke fører frem. Etter å ha gjennomgått klagen, fakultetet sine vurderinger av saksforholdene samt gjeldende regelverk kan ikke nemnda se at det foreligger noen feilvurderinger i saken her, og legger fakultetets vurderinger til grunn for sin egen avgjørelse. Nemnda viser særskilt til at regelverket er klart og at fakultetet har gjort vurderinger i tråd med gjeldende eksamensregelverk ved Det juridiske fakultet. Nemnda vil også peke på at hensynet til likebehandling av studentene tilsier at terskelen for å gjøre unntak bør være høy.

Konklusjon

Den sentrale klagenemnd, som i saken her har bestått av Morten D. Haldorsen, Rannveig Øvrevik Skoglund, Ivar Stefansson, Martine Jordana Baarholm og Aleksander Gjøsæter, har gjort slikt **enstemmig vedtak**

Klager gis ikke medhold

Sak 11/22: Klage på manglende eksamensrett JUS212 (2021/20483)

Klagenemndas avgjørelse

Den sentrale klagenemnd har vurdert klagen, og et flertall av nemndas medlemmer fant at denne skulle føre frem. Etter å ha gjennomgått klagen, fakultetet sine vurderinger av saksforholdene samt gjeldende regelverk tok nemnda utgangspunkt i at kursoppgaven rent faktisk var ferdigskrevet innen gjeldende fristen, det vises her til dokumentasjon fremlagt av klager.

Mindretallet, bestående av medlemmene Gjøsæter og Baarholm, kunne ikke se at det forelå vektige grunner til å avvike fra fakultetets praksis i saken her, og framholdt dermed at fakultetets vurderinger måtte legges til grunn for nemndas vedtak i saken. Mindretallet viste særskilt til at regelverket er klart og nemnda ikke burde overprøve fakultetet i denne saken av hensyn til likebehandling mellom studentene. Mindretallet la også vekt på at klager hadde omtrent 18 timer fra ferdigskrevet oppgave til innleveringsfristen løp ut, noe som gav ham tilstrekkelig med tid til å dobbeltsjekke at korrekt fil var lastet opp.

Nemndas flertall, bestående av medlemmene Haldorsen, Stefansson og Skoglund, kom under sterk tvil til at klager måtte få medhold. Flertallet viste til at det for det første var helt åpenbart at studenten hadde skrevet oppgaven innenfor gjeldende frist, og videre at konsekvensene for denne studenten i denne saken står i et sterkt misforhold til fakultetets eventuelle ulemper med å godkjenne innleveringen. Klager gis etter dette medhold. Dette betyr at kursgjennomføringen i JUS212 er å anse som godkjent, og at klager har krav på at en eventuell eksamensbesvarelse blir sendt til sensur.

Konklusjon

Den sentrale klagenemnd, som i saken her har bestått av Morten D. Haldorsen, Rannveig Øvrevik Skoglund, Ivar Stefansson, Martine Jordana Baarholm og Aleksander Gjøsæter, har gjort slikt **vedtak**

Klager gis medhold

Sak 15/22: Mistanke om fusk - JUS241 - ordgrense (2021/19858)

Klagenemndas avgjørelse

Nemda har kommet frem til at saken legges bort. I det følgende gir nemda sin begrunnelse for vedtaket. Reglene om fusk med tilhørende reaksjonsmuligheter fremgår av universitets- og høyskoleloven §§ 4-7 og 4-8:

§ 4-7. Annullering av eksamen eller prøve

(1) Styret selv eller institusjonens klagenemnd, jf. § 5-1, kan annullere eksamen eller prøve eller godkjenning av kurs hvis kandidaten

[...]

forsettlig har forsøkt å fuske eller forsettlig eller grovt uaktsomt har fusket i

b) forbindelse med gjennomføring av, eller forut for endelig sensur av, vedkommende eksamen eller prøve, eller under gjennomføring av vedkommende kurs.

(3) Vedtak om annullering etter første og annet ledd kan påklages til departementet eller særskilt klageorgan oppnevnt av dette, jf. § 5-1 sjuende ledd.

(4) Adgangen til annullering foreldes ikke.

[...]

§ 4-8. Utestenging og bortvisning

[...]

(3) En kandidat som har opptrådt slik som beskrevet i § 4-7 første eller annet ledd, eller forsettlig har medvirket til dette, kan ved vedtak av institusjonens klagenemnd, jf. § 5-1, utestenges fra institusjonen og fratras retten til å gå opp til eksamen ved institusjoner under denne lov i inntil ett år. Slik adgang til utestenging gjelder ikke for stipendiater ansatt ved institusjonen doktorgraden avlegges ved.

(4) Vedtak om bortvisning eller utestenging treffes med minst to tredels flertall. Vedtak om slik reaksjon kan påklages av studenten etter reglene i forvaltningsloven. Departementet eller særskilt klageorgan oppnevnt av dette, jf. § 5-1 sjuende ledd, er klageinstans.

(5) Kandidaten har rett til å la seg bistå av advokat eller annen talsperson fra sak om bortvisning eller utestenging er reist, eventuelt fra skriftlig advarsel etter første ledd er gitt. Utgiftene til dette dekkes av institusjonen, etter sats fastsatt etter forskrift om salær fra det offentlige til advokater mv. 3. desember 1997 nr. 1441 Finner styret selv eller institusjonens klagenemnd, jf. § 5-1, at det er brukt lengre tid enn hva som er rimelig og nødvendig, kan salæret settes ned. Vedtak om salærnedsettelse kan påklages til departementet eller særskilt klageorgan oppnevnt av dette, jf. § 5-1 syvende ledd.

Universitets- og høyskoleloven, som gjengitt over, har ingen definisjon av fusk, men sier bare at det kan reageres med annullering og eventuelt utestenging når en student «har fusket... under gjennomføring av vedkommende kurs», jf. § 4-7 (1) bokstav b. I en sak som gjaldt eksamensfusk ved Universitetet i Bergen, konstanterte Høyesterett at «slik regelverket er bygget opp, synes det tilstrekkelig å konstantere fusk at kandidaten har brutt de handlingspliktene som følger av reglene», jf. Rt. 2015 s. 995 avsnitt 36. Dommeren viser deretter til den dagjeldende studieforskriften ved UiB, fulgt av de utfyllende reglene i fakultetet til denne.

Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet § 4-1 nr. 2 sier at «i oppgaver med ordgrense, skal antall ord oppgis på besvarelsen. Feilaktig angitt antall ord kan bli å vurdere som forsøk på juks».

Nemnda konstaterte innledningsvis at det objektivt sett foreligger fusk i det studenten rent faktisk har oppgitt feilaktig antall ord i klar strid med føringene for eksamen og fakultetets utfyllende regler.

Når det gjaldt skyldkravet, forsett eller grov uaktsomhet, viste nemnda til at en students alminnelige handlingsplikter sammenholdt med informasjonen inntatt på eksamenens første side, innebærer et markert og tydelig krav til studentens aktsomhet under eksamensgjennomføringen.

Nemndas mindretall, Haldorsen og Gjøsæter, la med henvisning til denne normen til grunn at studenten hadde utvist grov uaktsomhet. Det ble vist til at plikten til å oppgi korrekt antall ord er et absolutt og helt sentralt krav, og at dette var et krav som hun var klar over fra eksamen startet.

Nemndas flertall, Stefansson, Skoglund og Baarholm kom under noe tvil til at studenten i denne saken ikke hadde opptrådt grovt uaktsomt. Det ble av flertallet lagt vekt på at det hefter usikkerhet til om at det ble gitt beskjed om at det var 15 minutter igjen av eksamen. Flertallet pekte her på at fakultetet har ikke korrigert studentens påstand om at dette ikke ble informert om. Videre viste flertallet til at eksamen ble levert med - for studenten - delvis ukjent programvare og at studenten tok kontakt og opplyste om feilen samme dag. Nemnda konkluderte etter dette med at saken må legges bort, da det ikke er sannsynliggjort at student handlet forsettlig eller grovt uaktsomt, slik loven krever.

Konklusjon Den sentrale klagenemnd, som i denne saken har bestått av Morten D. Haldorsen, Rannveig Øvrevik Skoglund, Ivar Stefansson, Martine Jordana Baarholm og Aleksander Gjøsæter, har gjort slik enstemmig **vedtak**:

Saken legges bort.

Sak 39/22: Klage på vedtak om avvising av klage (22/4133)

Klagenemndas avgjørelse

Den sentrale klagenemnd har vurdert klagen, og finner at denne ikke fører frem. Etter å ha gjennomgått klagen, fakultetet sine vurderinger av saksforholdene og gjeldende regelverk kan ikke nemnda se at det foreligger noen feilvurderinger i denne saken, og legger Det juridiske fakultet sine vurderinger til grunn for sin egen avgjørelse. Nemnda fant ikke at studieplan for 2022 kan regnes som et enkeltvedtak fattet av Det juridiske fakultet for en avgrenset gruppe personer jf. fvl. § 2 bokstav a og b, og konkluderte med at den opprinnelige klagen derfor ble avvist i tråd med gjeldende regelverk.

Konklusjon

Den sentrale klagenemnd, som i denne saken har bestått av Morten D. Haldorsen, Rannveig Øvrevik Skoglund, Ivar Stefansson og Aleksander Gjøsæter, har gjort slikt enstemmig **vedtak**:

Klager gis ikke medhold.

Sak 40/22: Klage på formell feil JUS241 (22/3707)

Klagenemndas avgjørelse

Den sentrale klagenemnd har vurdert klagen, og finner at denne ikke fører frem. Etter å ha gjennomgått klage, fakultetets vurderinger av saksforhold og gjeldende regelverk kan ikke nemnda se at det foreligger formelle feil eller at sensorveiledning er beheftet med feil. Nemnda la vekt på at

forbehold om mulighet for feiltolkning er redegjort for av emneansvarlig, og at informasjon i sensorveiledningen ikke oppfattes som motstridende. Nemnda vurderte at sensorveiledning var tilstrekkelig utarbeidet, og viker tilbake for å overprøve faglige vurderinger.

Konklusjon

Den sentrale klagenemnd, som i denne saken har bestått av Morten D. Haldorsen, Rannveig Øvrevik Skoglund, Ivar Stefansson og Aleksander Gjørseter, har gjort slikt enstemmig **vedtak**:

Klager gis ikke medhold

Sak 42/22: Klage på formelle feil ved klagesensur JUS122 (22/2942)

Klagenemndas avgjørelse

Den sentrale klagenemnd har vurdert klagen, og finner at denne ikke fører frem. Etter å ha gjennomgått klagen, fakultetet sine vurderinger av saksforholdene og gjeldende regelverk kan ikke nemnda se at det foreligger formelle feil i denne saken, og legger fakultetets vurderinger til grunn for sin egen avgjørelse. Den skjønnsmessige sensorvurderingen av eksamensbesvarelsen kan ikke påklages som en formell feil, og nemnda legger til grunn at eksamen er vurdert flere ganger. En formell feil i denne saken kunne vært inhabilitet, teknisk feil, at vurdering ble gjort av bare en sensor eller lignende. Nemnda viker tilbake for å overprøve sensors skjønnsmessige vurdering og finner ikke holdepunkt for formelle feil.

Konklusjon

Den sentrale klagenemnd, som i denne saken har bestått av Morten D. Haldorsen, Rannveig Øvrevik Skoglund, Ivar Stefansson og Aleksander Gjørseter, har gjort slikt enstemmig **vedtak**:

Klager gis ikke medhold.

Sak 43/22: Trekk av klage på karakter JUS241 (22/5436)

Klagenemndas avgjørelse

Den sentrale klagenemnd har vurdert klagen, og finner at denne ikke fører frem. Etter å ha gjennomgått klagen, fakultetet sine vurderinger av saksforholdene og gjeldende regelverk kan ikke nemnda se at det foreligger noen feilvurderinger i denne saken, og legger fakultetets vurderinger til grunn for sin egen avgjørelse.

Nemnda viser til at det gikk over en uke fra studenten sendte inn melding om trekk av klage, uten at hun mottok bekreftelse. Nemnda anser det som åpenbart at «post@fakultetet» ikke er en gyldig epost-adresse. Studenten har selv ansvar for å sannsynliggjøre at trekk av klage på karakter ble sendt til rett tid før kunngjøring av klagesensur. Nemnda finner at studenten ikke har sannsynliggjør dette i tilstrekkelig grad.

Konklusjon

Den sentrale klagenemnd, som i denne saken har bestått av Morten D. Haldorsen, Rannveig Øvrevik Skoglund, Ivar Stefansson og Aleksander Gjørseter, har gjort slikt enstemmig **vedtak**:

Klager gis ikke medhold

Sak 65/22: Klage på vedtak om manglende eksamensrett (2022/5996)

Klagenemndas avgjørelse

Den sentrale klagenemnd har vurdert klagen, og finner at denne ikke fører frem. Etter å ha gjennomgått klagen, fakultetet sine vurderinger av saksforholdene og gjeldende regelverk kan ikke nemnda se at det foreligger noen feilvurderinger i denne saken, og legger Det juridiske fakultets vurderinger til grunn for sin egen avgjørelse. Nemnda vektla at studenten rammes av en tydelig regel, og finner ikke grunn til å omgjøre vedtaket.

Konklusjon

Den sentrale klagenemnd, som i denne saken har bestått av Beate Blom, Ivar Stefansson, Martine Jordana Baarholm og Aleksander Gjørseter, har gjort slik enstemmig **vedtak**:

Klager gis ikke medhold.

[Tilbake til saklisten.](#)

Orientering om søknad om oppretting av LLM-programmet Master of Laws in EU and EEA Law

Som studieutvalget ble orientert om i sak 10/21-1 mottok dekanatet vinteren 2020/2021 et notat fra Forskergruppen for europarett (den gang forskergruppen for EU-/EØS-, konkurranse- og markedsrett) om mulig opprettelse av LLM i EØS-rett. Studieutvalget uttalte: «SU mener at utkastet kan gi et godt grunnlag for en fremtidig LLM. Hvis opprettelse av en LLM i EU/EØS-rett kan komme til foretrengsel for andre mulige LLM-grader ved fakultetet, bør det være en åpen prosess der også andre fagmiljøer kan komme med sine forslag til LLM-grader. I den videre prosessen er det viktig at det blir klart hva fakultetet ønsker med å eventuelt opprette en LLM.»

Etter at Studieutvalget første gang ble orientert om en eventuell LLM ved fakultetet, har arbeidet fortsatt, blant annet med en invitasjon via fakultetsnytt med oppfordring til andre fagmiljø om å ta kontakt med studiedekanen dersom de hadde tanker om mulige LLM-program de kunne ønske å få opprettet. Studieutvalgets innspill om en åpen prosess der også andre fagmiljøer kunne komme med sine forslag til LLM-grader, er dermed tatt til følge. Tre andre fagmiljø meldte sin interesse, men med ideer som var langt mindre utviklet enn ideen fra forskergruppen for europarett. Dekanen vurderte derfor i samråd med forslagstillerne at det ville være for tidlig å søke om å opprette LLM-program innenfor disse fagområdene nå.¹

I sak 75/21 til fakultetsstyret fikk fakultetsstyret en orientering om prosess med å utvikle LLM-program ved fakultetet og hva som ville måtte utredes som del av prosessen frem mot å opprette et LLM-program med utgangspunkt i idéskissen fra forskergruppen for europarett. Fakultetsstyret ga ved behandling av sak 75/21 den 26. oktober 2021 sin støtte til at det ble arbeidet videre med planen om etablering av LLM-program ved fakultetet med sikte på å levere søknad høsten 2022 og studiestart høsten 2023. Planer om oppretting av programmet ble meldt inn via fakultetets studiekvalitetsmelding våren 2022.² Søknaden er arbeidet fram av sentrale personer i forskergruppen for europarett, med støtte fra administrasjonen og i dialog med fakultetsledelsen. Søknaden ble oversendt UiBs studiekvalitetskomité ved søknadsfristen for oppretting av nye studieprogram 31. august 2022, og alle detaljer om programmet kan leses av søknaden som ligger ved.

Etter at den sentrale studiekvalitetskomitéen har vurdert søknaden er det UiBs utdanningsutvalg som gir eventuell anbefaling om oppretting av studieprogrammet. Universitetsstyret vedtar eventuell oppretting av studieprogrammet på universitetsstyremøtet i november. Dersom universitetsstyret vedtar at programmet skal opprettes, er tidligste mulige tidspunkt for oppstart av programmet høstsemesteret 2023.

Søknaden i sin helhet, slik den er oversendt UiBs studiekvalitetskomité, legges med dette frem for Studieutvalget til orientering.

Vedlegg: Søknad om oppretting av masterprogram i EU og EØS-rett med vedlegg, samt fakultetets oversendelsesbrev.

Alle vedlegg er tilgjengelig [her](#).

[Tilbake til sakslisten.](#)

¹ Se sak 75/21 til fakultetsstyret 26.10.2021.

² Se sak 21/22-1 til Studieutvalget 26.04.2022

Oppsummering av opptakene ved Det juridiske fakultet høsten 2022

Fra studieseksjonen v/CHO/INGVSTR/KARE/MAFR/MAHEL

Det har blitt gjennomført fem opptak til fakultetet høsten 2022. To av disse er delegert til henholdsvis Samordna opptak og sentralt opptakskontor ved UiB:

- Opptak til femårig masterprogram i rettsvitenskap
- Opptak til toårig masterprogram i rettsvitenskap

Fakultetet fastsetter opptaksrammer og tilbudstall ved disse opptakene, samt tar imot og saksbehandler godskrivingsøknader fra disse studentene.

Ved fakultetet lokalt har det blitt gjennomført tre opptak:

- Opptak til spesialemer
- Opptak til poststudierett
- Opptak av internasjonale avtalestudenter (i samarbeid med Studieavdelingen)

MAJUR - Opptak til femårig masterprogram i rettsvitenskap via Samordna opptak og godskrivning

Fakultetets måltall for opptaket høsten 2022 er 384 studieplasser, mot 390 de to siste årene. Universitetsstyret vedtok i sak 7/22 kutt i antall studieplasser fra studieåret 2022/2023 som følge av at flere av «korona-studieplassene» opprettet i revidert nasjonalbudsjett i 2020 ble inndratt av regjeringen og omfordelt til andre utdanningsområder. Det juridiske fakultet fikk inndratt 9 studieplasser med 4-årig finansiering. Dekanen vedtok at fakultetets kutt skulle fordeles til 6 plasser på femårig masterprogram og 3 plasser på toårig masterprogram.

Fakultetsstyret vedtok i sak 50/19 at det skulle gis tilbud til ca. 650 søkere. Dette var utgangspunktet for tilbudene som gikk ut både i 2021 og i 2020. I 2021 endte vi med færre møtte studenter enn ønsket (422), og tilbudstallet ble derfor satt til 680 for 2022.

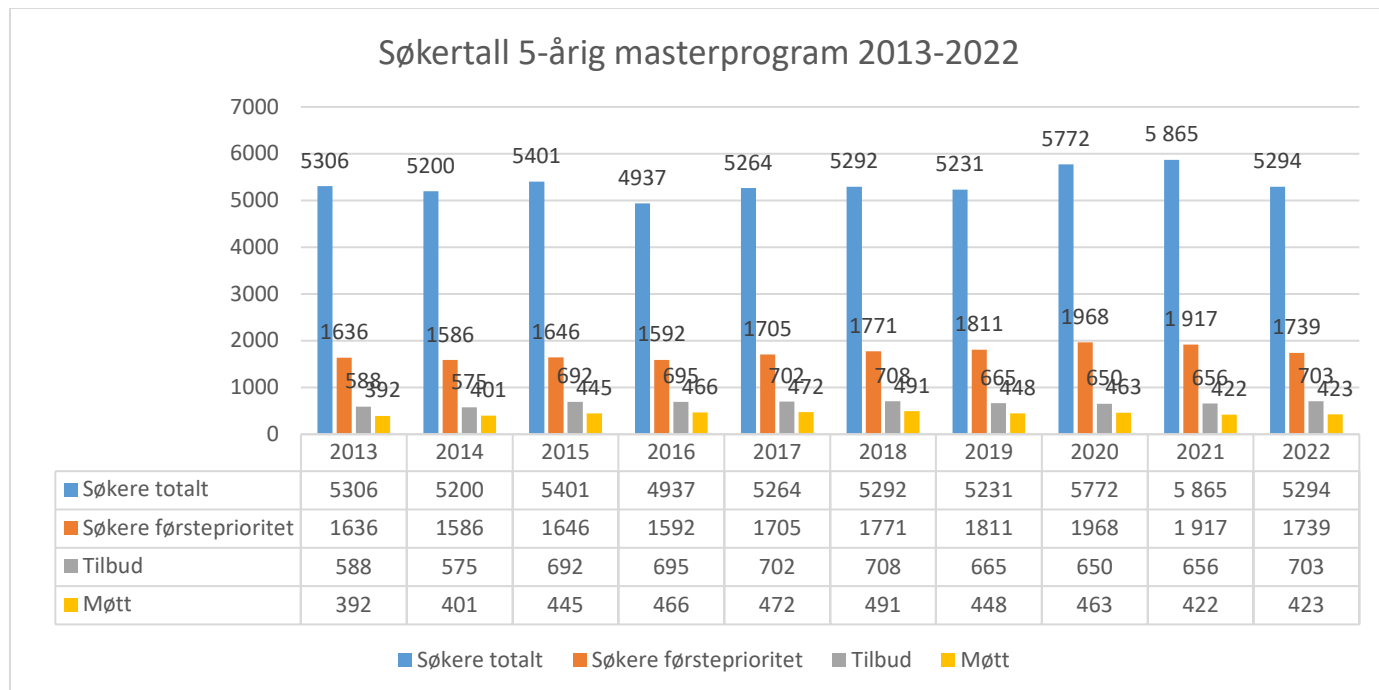
I 2022 endte det endelige tilbudstallet på 703, mot 656 i 2021 og 650 i 2020. Av disse 703 tilbudene var det 519 som takket ja til studieplass, mot 485 i 2021 (2020: 522, 2019: 508). Per 1. september er det 423 som har semesterregistrert seg for høstsemesteret 2022, mot 422 i 2021 (2020: 463, 2019: 448).

I tillegg er det 69 som har fått innvilget utsatt studiestart, noe som er svært høyt tall. I 2021 var det 44 som fikk innvilget utsatt studiestart grunnet førstegangstjeneste eller andre tvingende velferdsgrunner (2020: 36, 2019: 44, 2018: 27).

Per 7.9.2022 er det 345 aktive studenter i arbeidsgrupper i JUS211 Familie- og arverett (mot 332 i 2021), mens det er 373 studenter som er vurderingsmeldt.

Tallene over viser hvor vanskelig det er å forskuttere hvordan søkerne vil opptre, spesielt sett i sammenheng med antallet av møtte studenter som søker om godkjenning av ekstern juridisk utdanning (se kapittel om godkjenning av ekstern utdanning nedenfor).

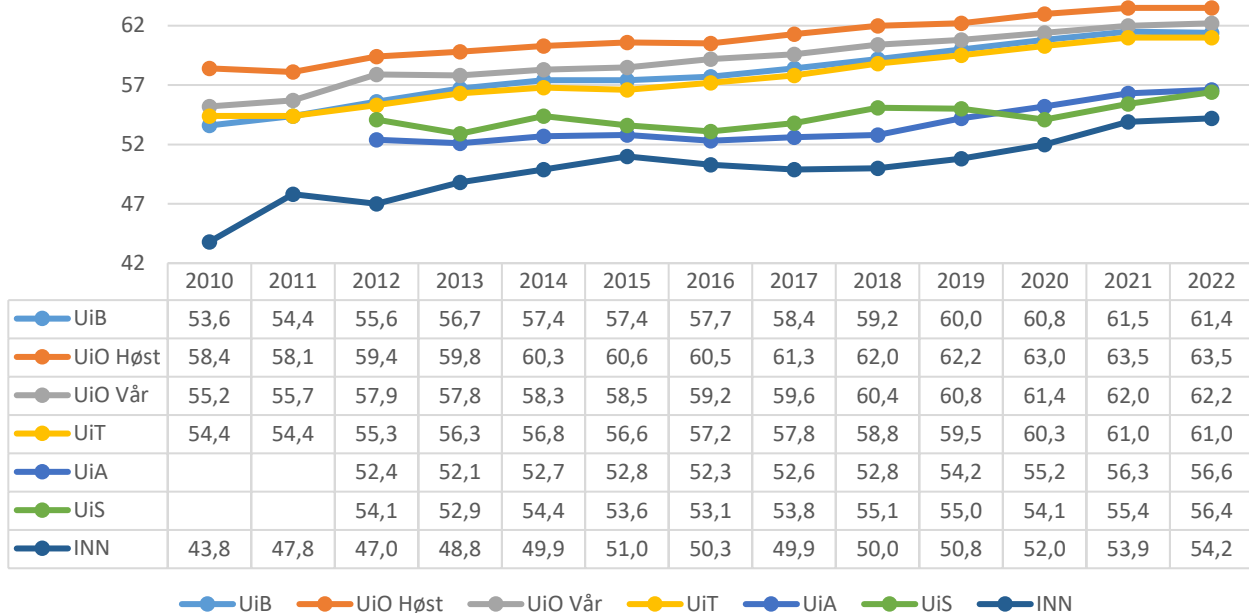
Tabellen nedenfor viser søkertallene fra årets opptak til det femårige masterprogrammet i rettsvitenskap via Samordna opptak (NOM-opptaket) sammenliknet med 2013 - 2021.



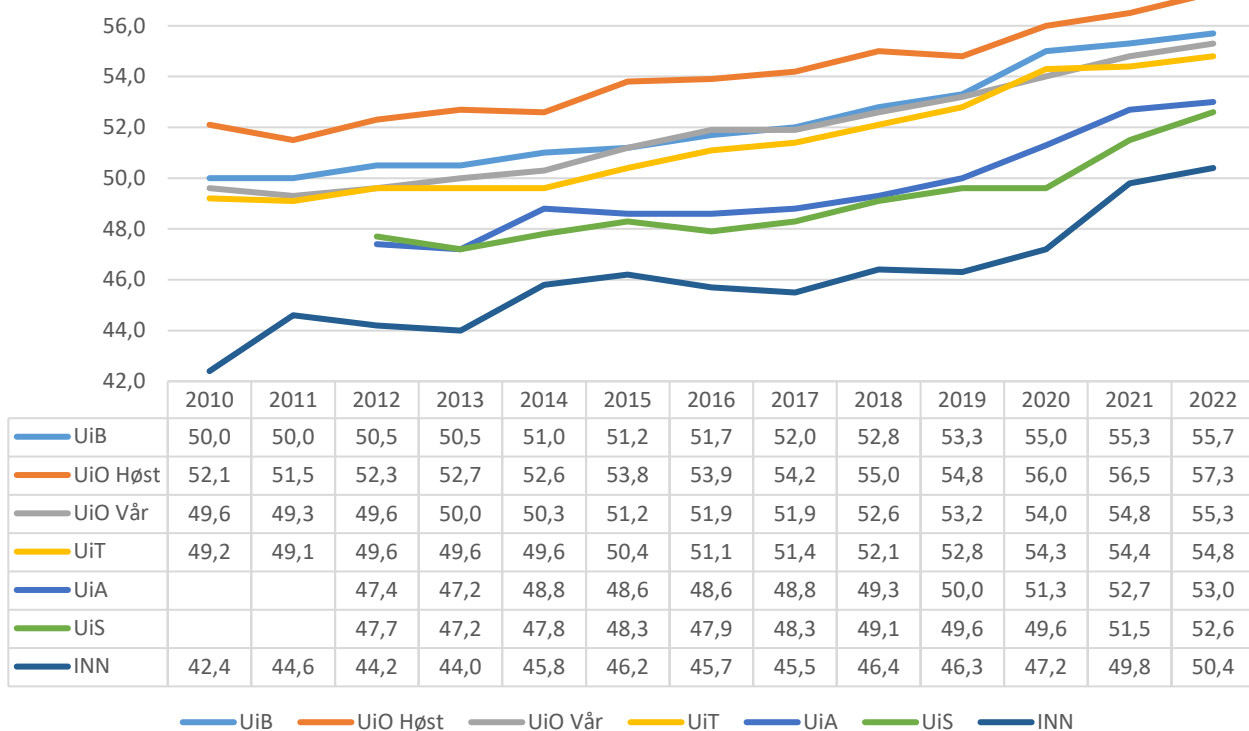
Søkertallene i 2022 er tilbake omtrent der vi var før covid-19-pandemien. Det femårige masterprogrammet i rettsvitenskap ved UiB er fortsatt Norges tredje mest populære studium i antall førsteprioritetssøkere.

Oversikt over poenggrensene til opptaket gjennom Samordna Opptak fra 2010 og frem til i dag for 5-årig master i rettsvitenskap og for bachelor i jus/rettsvitenskap ved UiA, UiS og INN følger nedenfor fordelt på ordinær kvote og førstegangsvitnemålskvote.

Poenggrense ordinær kvote 2010 - 22



Poenggrense førstegangsvitnemål 2010 - 22

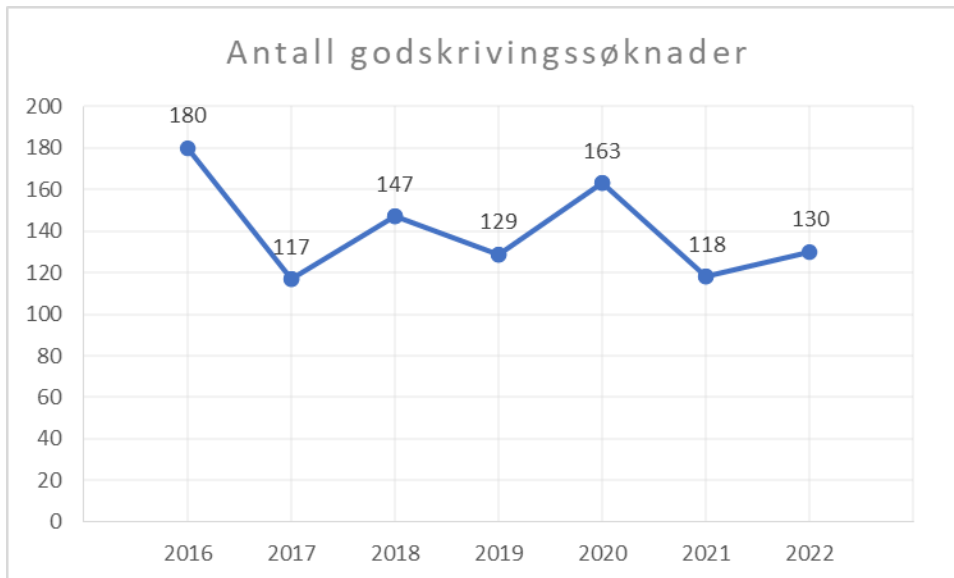


Godkjenning

Antallet studenter med opptak via Samordna opptak som søker godskrivning av ekstern utdanning har økt sammenliknet med 2021. I år mottok vi 130 søknader, mot 118 i fjor.

Studentene som søker om godskriving av ekstern utdanning, har tidligere bestått bachelor/tilnærmet bachelor 69 stk., juridiske emner 31 stk. og ex.phil 30 stk.

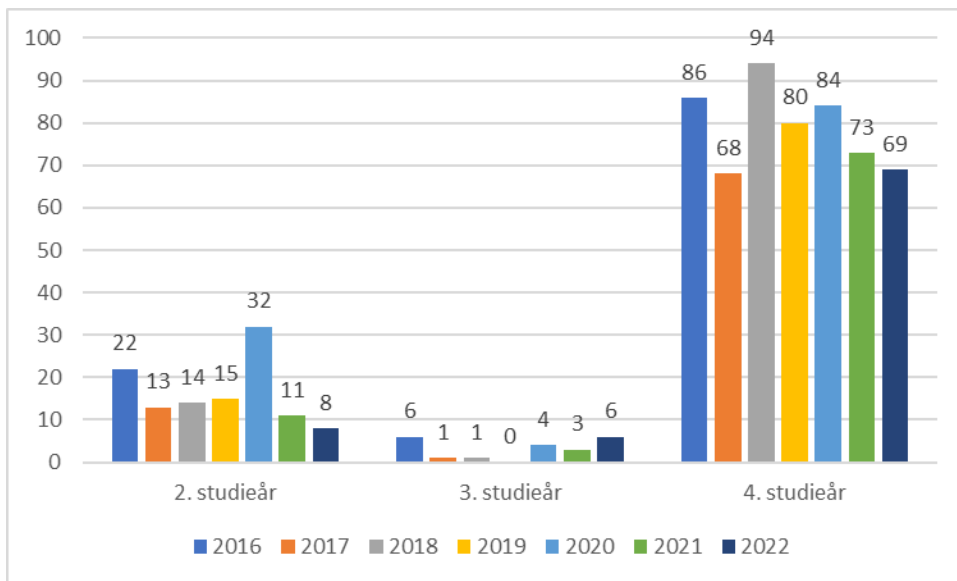
I hovedsak ble alle søknader som ble levert innen fristen ferdigbehandlet i løpet av uke 31, slik at studentene kunne plasseres i mottaksgrupper etter hvilke emner de skal ta høsten 2022. De var plassert på riktig studieår og ble plassert i grupper på de emnene de startet opp med.



Også i år fikk studentene tilsendt et skjema i tilbuds-eposten fra UiB som alle nye studenter måtte fylle ut. Gjennom dette skjemaet søkte studentene også om godkjenning av ekstern utdanning. De fleste søkte innen fristen, men vi mottok også noen søknader via "reserveskjemaet" som ble laget for de som ikke svarte innen den opprinnelige fristen.

Fakultetet vil fortsette å forbedre regelverket for godkjenning, og rutiner for å oppdatere regelverket når de andre utdanningsinstitusjonene gjør endringer i sine studieprogram. I forbindelse med innføring av ny studieordning var vi forberedt på "standard" søknader, og fant løsninger på de mer spesielle sakene fortløpende. Til tross for gode forberedelser vil det oppstå problemstillinger vi ikke har tatt høyde for på forhånd, men også disse mer kompliserte sakene ble løst på en god måte i tide til studiestart.

Tabellen under viser antall godskrivingsvedtak fordelt på studieår i 2016-2022.



Én student som søkte om godskrivning, begynte direkte på 5. studieår.

MAJUR-2 - Opptak til toårig masterprogram

Høsten 2022 tilbyr fakultetet 42 studieplasser på det toårige masterprogrammet, mot 45 i 2021 (se kapitlet om MAJUR for redegjørelse for årsaken). På grunn av at to studenter hadde nøyaktig samme resultat i vitnemålet sitt, ble det i hovedopptaket innvilget opptak til 43 studenter høsten 2022 samt at alle nei-svar har blitt supplert fortløpende.

Studieplassene fordeler seg slik mellom kandidater fra de tre institusjonene i 2022:

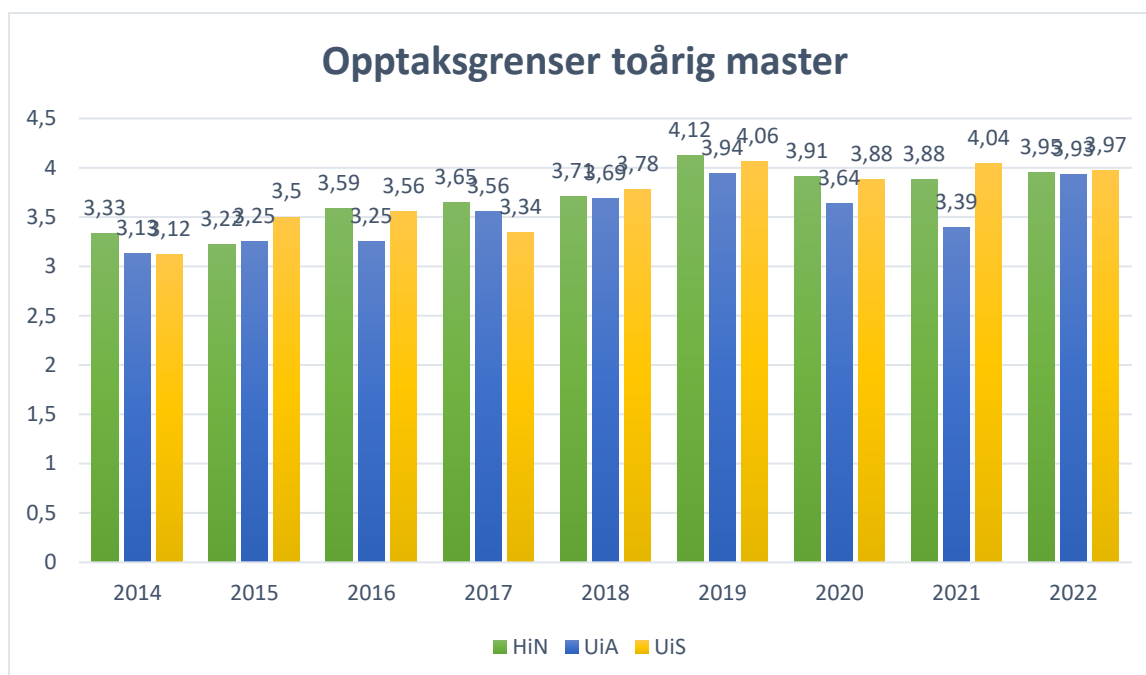
UiA: 12

UiS: 9

HiN: 22

Vi mottok 244 søknader til toårig master i år. Av disse var 200 kvalifiserte for opptak (I 2021 var det 229 søkere hvor 174 var kvalifisert for opptak). 42 av søkerne fikk opptak gjennom Samordna opptak (NOM), mot 39 i 2021.

Siden vi begynte med opptak til toårig master i 2014 har opptaksgrensene fordelt seg slik:



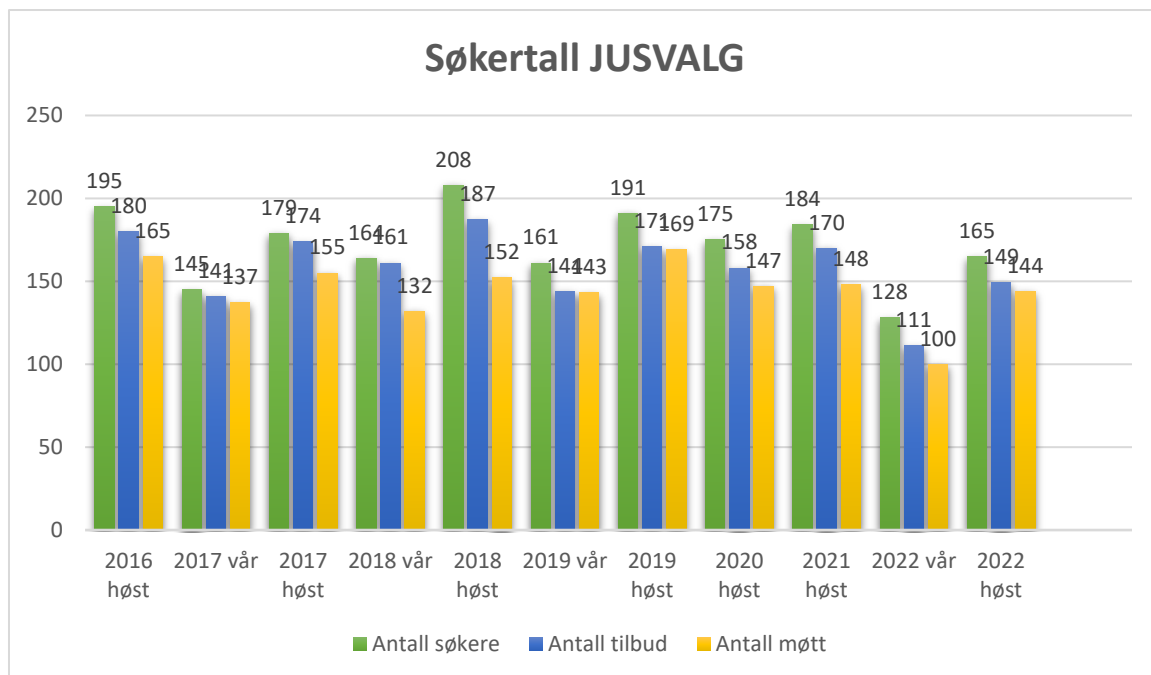
Av de 42 som takket ja er det totalt 41 studenter som har semesterregistrert seg for høsten 2022. En student har fått inndratt sin studierett grunnet manglende semesterregistrering.

JUSVALG – Opptak til spesiallemner

Fakultetet tilbyr hvert semester opptak til spesiallemner for tidligere studenter, eller andre som oppfyller kravene om enten treårig høyskole/universitetsutdanning eller treårig jusutdanning. Studieretten gjelder for ett semester av gangen til de emnene det er søkt opptak til.

Høsten 2022 mottok vi til sammen 165 søknader til de 29 emnene som ble tilbudt. Det ble gitt 149 tilbud, og 144 av disse har vurderingsmeldt seg for høsten. De som fikk avslag om opptak hadde enten mangelfull eller manglende dokumentasjon, slik at vi ikke kunne vurdere om de oppfylte forkunnskapskravene. I tillegg ser vi en økende tendens til at studenter som allerede har opptak til Master i rettsvitenskap søker om opptak til spesiallemner. Det kan derfor bli aktuelt å se på informasjonen som går ut til studentene, for å hindre at de søker opptak via søknadsweb og heller legger inn spesiallemner i studentweb.

Tabellen under viser antall søkere siden høsten 2016:



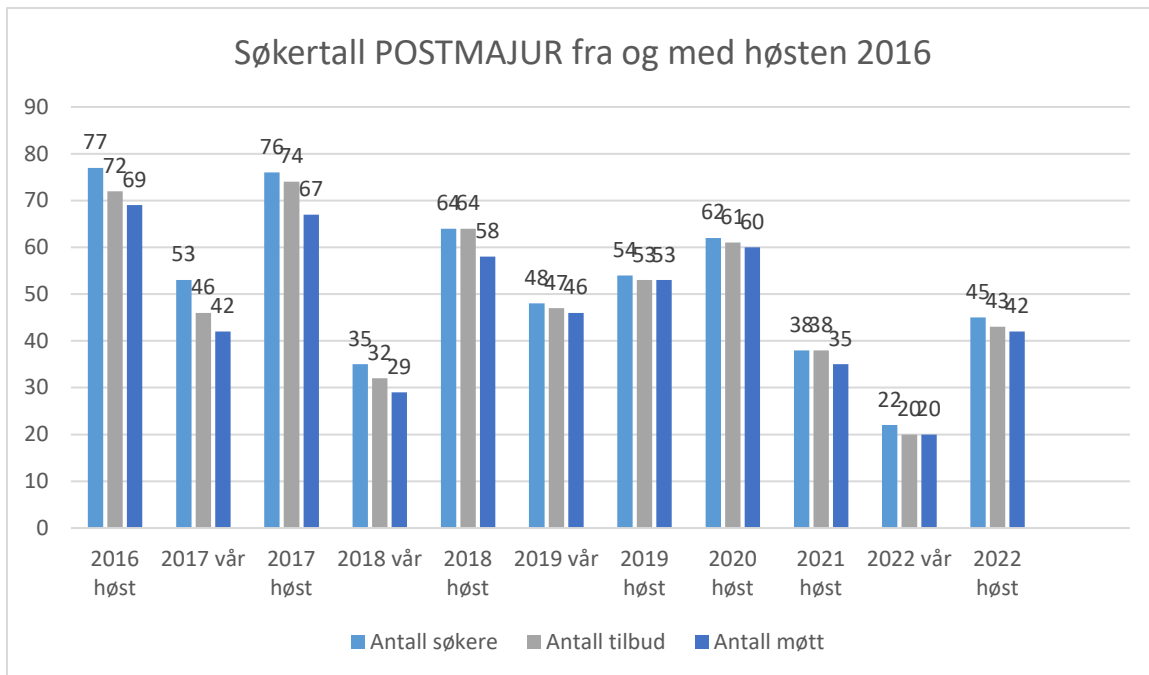
POSTMAJUR – Opptak til poststudierett

Kandidater som fullførte mastergraden i rettsvitenskap i det foregående semesteret har adgang til å søke om poststudierett, som de kan ha i inntil to semestre. Det behandles søknader om opptak til poststudierett til både høst- og vårsemesteret.

Høsten 2022 mottok vi 45 søknader om opptak til poststudierett. 44 av søkerne fikk tilbud om plass, totalt 43 plasser ble innvilget. En søker fikk opptak til JUSVALG i stedet. En annen søker fikk poststudieretten endret til ordinær utvidet studierett. 42 av studentene har semesterregistrert seg og betalt semesteravgift.

I år har vi en liten oppgang i antall søkere, men det er for tidlig å si hva dette skyldes.

Tabellen under viser søkertall til poststudierett fra høsten 2016:



Av de 20 kandidatene som fikk innvilget poststudierett våren 2022 er det 7 som har registrert seg for høstsemesteret også.

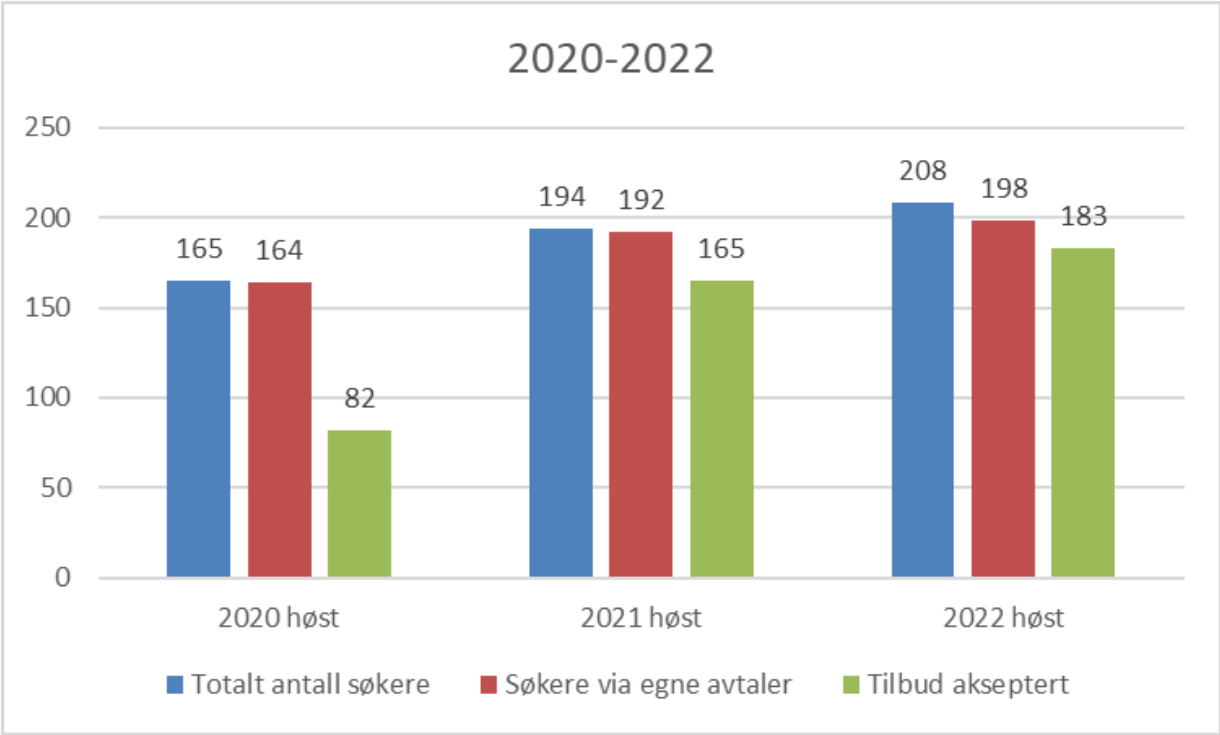
INTL-JUS – Opptak av innreisende avtalestudenter

Høsten 2022 er tallet på nye internasjonale studenter tilbake til normalen og vel så det.

Ved semesterstart høsten 2022 er det åpent for innveksling fra alle partnerinstitusjoner både i og utenfor Europa. Det er en oppgang i søkere fra land utenfor Europe sammenlignet med fjoråret, siden pandemirestriksjonene ikke lenger påvirker mulighetene til å utveksle.

Vi har mottatt 183 studenter denne høsten, som er det nest høyeste antallet i et høstsemester. Det er tydelig at Norge og Bergen fortsetter å være en populær utvekslingsdestinasjon. Av høstens nye studenter er det 48 studenter som etter planen skal være i Bergen hele studieåret 2022/23, mens de resterende er semesterstudenter.

Som hovedregel er antall søkere og antall tilbud det samme, siden majoriteten av studentene kommer gjennom våre egne avtaler og derfor fyller opptakskravene. Denne høsten hadde vi noen flere søkere på sentrale avtaler enn tidligere. Differansen mellom antall søkere og **aktive** (ankomne) studenter er stadig mindre enn de foregående par årene, siden mange studenter trakk søknaden underveis mye grunnet usikkerhet og restriksjoner knyttet til pandemien. Vi hadde et ganske høyt søkertall i fjor, og var litt spent på om dette var noe som ville holde seg også etter pandemien var over eller om det skyltes færre destinasjoner å velge mellom når enkelte partnere fortsatt hadde kansellert innveksling/utveksling. Det er derfor gledelig at vi har enda litt flere søkere i år og at det derfor kan se ut til at trenden er oppadgående igjen.



[Tilbake til sakslisten.](#)

Orientering om semesterstart 2022 ved Det juridiske fakultet

Også i 2022 har fakultetet tenkt nytt om semesterstart og mottaket av de nye studentene ved fakultetet. Pandemien gjorde at det i 2020 og 2021 måtte gjøres store endringer av det velutviklede og godt utprøvde opplegget for semesterstart ved fakultetet, og vi ble tvunget til å tenke helt nytt. Selv om vi under studentmottaket i år ikke lenger trengte å tenke på avstandskrav, begrensninger på antall som kunne møtes og andre smittevern hensyn slik som de to foregående årene, var det ikke ønskelig å gå tilbake til samme opplegg for studentmottaket som før pandemien. I år har vi derfor prøvd å ta med oss det beste fra slik det var før pandemi, og det beste av nyskapingene som tvang seg fram under pandemien.

Før oppstart

Det ble i 2021 laget et semesterstartsemne i Mitt UiB som studentene fikk tilgang til allerede i opptaks-e-posten som ble sendt ut 27. juli. Erfaringene med dette var gode, og modulen ble derfor videreført også i 2022. På oppløpssiden i arbeidet med å forberede semesterstart måtte det imidlertid gjøres en del endringer i emnet i Mitt UiB. Dette fordi det på forsommeren ble bestemt at UiB ville lansere «UiB treet» som ny informasjonskanal til alle nye studenter ved semesterstart 2022.³ Dette er et «dashbord» som det i flere år har vært jobbet med å utvikle som del av prosjektet med å forbedre «onboardingsprosessen» for nye studenter. Selv om prosessen med å utvikle dashbordet har vært kjent, kom beskjeden om at det faktisk skulle implementeres til semesterstart 2022 ganske overraskende på fakultetet. Siden vi ikke hadde fått implementeringstidspunkt endelig bekreftet tidligere, ventet vi ikke at UiB sentralt ville endelig bestemme en såpass stor endring i informasjonen til nye studenter like før hovedferien for de fleste studieadministrativt ansatte ved både fakultetet og ellers ved UiB. I fjor lå informasjon om mye av dette isteden i semesterstartsemnet i Mitt UiB, og informasjonen i Mitt UiB måtte derfor endres vesentlig for å tilpasses lanseringen av UiB treet. Vi kom likevel i havn med de endringer som måtte gjøres som følge av implementeringen av UiB treet.

Fra det tidspunkt nye studenter fikk opptak gjennom samordna opptak (24. juli) kunne de også logge seg inn i UiB treet. I UiB treet var det en sjekklister for nye studenter, samt nyttige lenker. Blant oppgavene i sjekklisten var for eksempel å svare på skjema med opplysninger slik at fakultetet kunne plassere studenter i grupper, semesterregistrere seg, betale semesteravgift, gjøre seg kjent med UiBs digitale verktøy med mer. På samme måte som i fjor, opplevde vi derfor at studentene hadde fullført en del av disse praktiske oppgavene allerede før studiestart. At vi tidlig oppretter kontakt med de nye studentene i Mitt UiB betyr også at vi kan informere studentene gjennom kunngjøringer. Det ble blant annet sendt ut en kort velkomsthilsen med video fra dekanen og en av infosentermedarbeiderne våre, fredag 12. august, hvor vi ønsket de nye studentene velkommen til studiestart mandagen etterpå.

Fakultetets mottaksdag for nye jusstudenter på 5-årig og 2-årig masterprogram

De siste to årene har vi grunnet smittevernsituasjonen ikke kunnet arrangere det tradisjonelle velkomstmøtet i auditorium 1 for de nye studentene våre. I år var dette igjen mulig, og vi ønsket å ta opp igjen tradisjonen med å samle alle de nye studentene for en høytidelig velkomst og muligheten til å

³ Dette ble først endelig klart fra universitetsledelsen etter at fakultetsstyret i sak 54/22 i møtet 14. juni ble orientert om planene for semesterstart.

oppleve at de er del av et stort kull. Samtidig har studentene i evalueringene fra de to siste årene gitt positive tilbakemeldinger på gruppevis mottak i arbeidsgruppene.

I år valgte vi derfor å beholde det beste fra både før og under pandemi; og det ble dermed arrangert både to store felles velkomstsamlinger i auditorium 1, først for nye studenter på 1. og 2. studieår, og deretter for nye studenter på 3. og 4. studieår, i tillegg til gruppevise samlinger. Siden mye av informasjonen som tidligere har blitt gitt i auditoriet på mottaksdagen nå isteden gis via UiB treet og Mitt UiB før studentene kommer til campus, kunne vi i år korte ned velkomstsamlingene til i underkant av én time, og vi prøvde også ut et nytt format. Istedenfor en rekke personer som én og én gir informasjon om ulike sider av studiet og ved å være student på Det juridiske fakultet, organiserte vi i år møtet som en på forhånd regissert samtale mellom dekan Karl Harald Søvig og to studenter. Etter at dekanen formelt hadde ønsket studentene velkommen, tok han og Rahman Chaudry, tidligere studentleder i prosjektet «Bedre læring, bedre jurister», og Ellen Alvilde Arge fra informasjonssenteret, plass foran i auditoriet for en uformell samtale der informasjon om studiet og om studentlivet var innbakt. Underveis ble også studentene aktivisert gjennom spørsmål og svar via mentimeter. Selv om evalueringen av studiestart ikke er slutført enda, er oppfatningen i studieseksjonen at formatet fungerte godt, og at dette opplegget kan videreutvikles og gjentas til neste år.

Når det gjelder det gruppevise mottaket var det på grunn av romkapasitet noen grupper som møttes før velkomstsamlingen i plenum, og noen grupper som møttes etter plenumssamlingen. For studentene på første studieår var det gruppevise mottaket i arbeidsgruppen de vil følge gjennom første studieår og som også ville utgjøre faddergruppen deres i fadderuken, mens for studentene på 2., 3. og 4. studieår var velkomstgruppene satt sammen uavhengig av grupper de vil være i i studiesammenheng. For studentene på 2., 3. og 4. studieår som hadde meldt seg på fadderuken, var faddergruppen deres i hovedsak sammenfallende med velkomstgruppen de møtte på fakultetet mandag formiddag.

Videreutviklingen og forbedringen av det gruppevise mottaket var at det i år var arbeidsgruppelederne for første studieår som tok imot gruppen sin i det gruppevise mottaket. Også på de andre studieårene var det arbeidsgruppeledere som tok imot gruppene, men gruppene vil ikke følges av den samme arbeidsgruppelederen videre. Alle gruppene fikk også i år besøk av en underviser de møter senere i studieåret. Dette er en nyvinning fra pandemiårene som har blitt meget godt tatt imot både av studenter og ansatte. Arbeidsgruppeledere og ansatte sørger på denne måten for at studentene kan bli litt kjent både med hverandre og med fakultetet allerede første dag på studiet. I de gruppevise mottakene fikk studentene også påspandert lunsj av fakultetet, og de fikk utdelt nett («tote bags») med fakultetets logo og navn på.

Et skille og en videreutvikling fra tidligere år er at fadderne overtok de nye studentene etter at både fakultetets arrangement og UiB sin offisielle velkomstsereoni på Muséplass var ferdig. På denne måten får vi et tydeligere skille mellom fakultetets offisielle velkomst og mottak, og fadderuken som er det studentdrevne programmet som pågår på ettermiddags- og kveldstid i studiestartuken. På denne måten blir det også et tydelig skille mellom arbeidsgruppelederne og fadderne og de ulike rollene disse har.

Velkomstsereoni på Muséplass

Etter både gruppevise og felles velkomstsamlinger på Dragefjellet var programmet på fakultetet lagt opp slik at studentene skulle gå videre til høytidelig åpning av det akademiske året og velkomstsereoni på Muséplass klokken 15. Oppmøtet på Muséplass var noe skrint, sett i lys av at alle studenter, både nye og gamle, samt alle ansatte var invitert. Det var likevel gledelig å se at nye jusstudenter var godt representert, og kunne kjennes igjen på de sorte fakultetsbærenettene de hadde fått utdelt tidligere på dagen. Rektoratet melder at til neste år planlegger de å ha UiBs velkomstsereoni tidlig på dagen, og

så går studentene videre til fakultetenes studentmottak etterpå. Kanskje vil dette sikre at flere studenter får med seg UiBs velkomstsereoni.

Fadderuken

Vi ønsket i år et tydeligere skille mellom fakultetets offisielle studentmottak, og starten på fadderuken. Fadderstyret og fadderne ved fakultetet fikk derfor overta de nye studentene først kl. 16.15 mandag 15. august, etter UiBs velkomstsereoni. På dette tidspunktet samlet de alle de nye studentene i auditorium 1 på Dragefjellet hvor det ble gitt nødvendig informasjon før studentene fant tilbake til gruppene de var blitt inndelt i tidligere på dagen, og fadderuken var i gang. Fadderstyret har meldt at det ble litt hektisk for de nye studentene når alt skjedde i ett for de nye studentene på mottaksdagen. Fakultetet vil ta med seg disse erfaringene og se på tidsplanen på nytt for neste år. Siden vi vet at UiB sin velkomstsereoni får annet tidspunkt neste år kan det gjøre det enklere å gi de nye studentene et lite pusterom i løpet av dagen.

Fakultetsledelsen hadde statusmøte med fadderstyret under studiestartsuken, men vi har ikke hatt endelig evalueringsmøte ennå. Hovedinntrykket er at fadderuken var vellykket og forløp uten større problemer eller uønskede hendelser.

Ansatte ved UiB ble oppfordret både til å melde seg som faddervakter som del av «natteravnordning» i sentrum i fadderuken og til å følge arrangement i UiBs lokaler på ettermidags- og kveldstid. Både dekan og studiedekan tok sin tørn som faddervakter.

Dager / Klokkeselett	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
11:00	Presentasjon UiB						
12:00	De nye studentene møter sine respektive faddergrupper, og får en omvisning av skolen og bykjernen						
13:00		Rebus	Konsert	Pizza	Bar-til-bar	Homecoming/bankett på Scandic Bergen City	Valgfri fjelltur: Fløyen eller Løvstakken
14:00							
15:00							
16:00							
17:00							
18:00							
19:00							
20:00	Hødis	Zachariasbryggen	Kulturhuset	Helhus med Med.fak og MatNat på Kvarteret	Ricks		
21:00							
22:00							
23:00							
00:00 og senere							

Mottak av internasjonale studenter

De internasjonale studentene startet opp i uke 32. Det felles velkomstprogrammet arrangert av UiB sentralt ble holdt digitalt den 11. august, mens fakultetets informasjonsmøte ble holdt fysisk på Dragefjellet den 12. august. Vi har tatt imot ca. 180 nye internasjonale jusstudenter dette semesteret. Studentorganisasjonen ELSA organiserte fadderaktiviteter for de internasjonale studentene, ikke som del av fadderuken, men i løpet av helgen 26-28 august. Ved de andre fakultetene foregikk fadderaktiviteter for de internasjonale studentene som del av fadderuken for nye norske studenter, noe som førte til at de internasjonale studentene til juridisk fakultet ble sittende igjen «alene» på Fantoft mens andre internasjonale studentene hadde program i sentrum. Vi ser i ettertid at det ikke var optimalt at ELSA organiserte sitt opplegg på et annet tidspunkt enn i den ordinære fadderuken, og vi vil ha dialog med ELSA slik at fadderopplegget for de internasjonale studentene til neste år planlegges som del av den uken det ellers foregår fadderaktiviteter

Øvrig program

Torsdag 18. august ble det arrangert studenttorg i Grieghallen i regi av Utdanning i Bergen. Her var studentorganisasjoner fra hele bredden av det frivillige studentlivet i Bergen representert, inkludert flere av fakultetets studentorganisasjoner. Arbeidsgruppelederne på 1. studieår fikk i oppdrag å avtale et tidspunkt og oppmøtested slik at de i arbeidsgruppen deres som ønsket det kunne møtes og gå samlet for å besøke studenttorget.

Oppsummering og fortsatt evaluering

Den årlige evalueringen av studiestarten blant de nye studentene gjøres av Studieavdelingen. Denne er ikke ferdigstilt, og vi har derfor ikke mottatt formelle tilbakemeldinger fra studentene enda. Når vi mottar tilbakemeldingene fra studentene, vil studieseksjonen gå gjennom resultatene og vurdere om vi nå har kommet frem til en modell som vil fungere også i årene som kommer. Det er ressurskrevende å tenke nytt om semesterstart hvert år, slik vi har gjort de siste tre årene. Derfor håper vi at tilbakemeldingene på årets mottaksdag vil vise at dette er et opplegg som kan gjentas. Likevel selvfølgelig med mindre justeringer og kontinuerlige forbedringer år for år.

Vi håper også at UiBs informasjonssystemer til nye studenter nå har funnet sin form og vil fortsette uten store årlige endringer. Det er en fordel at nye studenter presenteres for Mitt UIB så tidlig som mulig, men introduksjon av nye systemer bør avklares på et tidligere tidspunkt enn i år.

[Tilbake til sakslisten.](#)

Rollebeskrivelse og godtgjøring av emneansvar for obligatoriske emner på 1.-4. studieår

Saksgang

Saken (vedlegg 1) ble lagt frem for studietutvalget på møte den 1. juni 2022. SU tok saken til orientering, men besluttet å vente med å uttale seg om innholdet til etter at saken hadde vært på høringsrunde til de emneansvarlige.

Saken behandles nå som *uttalesak*. Saken blir deretter oversendt til fakultetsstyret til endelig behandling.

Høringsrunde

Saken (vedlegg 1) ble sendt på høring til alle emneansvarlige for obligatoriske emner på 1.-4. studieår den 23. mai 2022:

Intern høring ved Det juridiske fakultet - Rollebeskrivelse og godtgjøring av emneansvar for obligatoriske emner på 1.-4. studieår.

Gjeldende rollebeskrivelse for emnesvar på 1.-4. studieår ble vedtatt i 2007. Siden den gang har fakultetet innført flere nye digitale plattformer og verktøy, og det har også kommet andre endringer i en emneansvarligs arbeidsoppgaver. Vi har derfor sett et behov for en revidert beskrivelse av rollen som emneansvarlig og et utkast til saksnotat følger vedlagt.

Dekan og fakultetsdirektør ønsker med denne saken å oppdatere rollebeskrivelsen for emneansvar for 1.-4. studieår, og gi tydeligere retningslinjer for hvilke arbeidsoppgaver som følger med emneansvaret. Det foreslås samtidig en viss oppjustering av godtgjørelsen av emneansvar for de obligatoriske emnene på 1.-4. studieår. Det foreslås også å fastsette godtgjørelsen til de emneansvarlige på de nye norskspråklige valgemnene på 3. studieår.

Selv om det ikke er snakk om større endringer av kravene til de emneansvarlige, er det viktig at saken får en bred høring på fakultetet og så behandles av Studietutvalget før den går til fakultetsstyret.

Det understrekes at forslaget til revidert rollebeskrivelse er et utkast, som vil bli revidert i lys av de innspillene som kommer fra høringsrunden og/eller Studietutvalgets behandling av saken. En omforent forståelse på fakultetet av hvilke oppgaver som ligger til de emneansvarlige, og hvilke som ligger til andre instanser som studiedekanen, Studietutvalget og studieadministrasjonen, er viktig for hele fakultetet. Basert på hvilke høringsinnspill som vi får, vil vi eventuelt holde et høringsmøte om saken.

*Det gis frist til **15. juni 2022** med komme med innspill i saken. Innspill sendes leder@jurfa.uib.no*

Karl Harald Søvig Dekan

Øystein L. Iversen Fakultetsdirektør

Vedlegg: Høring – utkast til styresak om emneansvar.

Høringssvar

Fakultetet har mottatt tre høringssvar som i hovedtrekk er oppsummert under.

Vedlegg 2: Innspill fra Ingun Fornes og Erling Johannes Husabø (emneansvarlige JUS241 Strafferett)

- Øverst på s. 7 om emneansvarliges faglige ansvar for storgruppeledere og seminarledere er det antakelig en feilskrift i punkt 2 (arbeidsgruppeledere)
- Skjemaet over godskriving av særskilte oppgaver på s. 9 er litt rotete, timetall virker å skulle fremgå av høyre kolonne, men angis også tidvis i venstre kolonne. Det gjør særlig punkt 3 og 4 litt vanskelig å forstå umiddelbart

Vedlegg 3: Innspill fra Ørnulf Øyen og Magne Strandberg (emneansvarlige JUS242 Rettergang):

- Honoreringen for å utarbeide eksamensoppgave med veiledning er for lav.
- Foreslår at honorering av emneansvaret økes mer enn foreslått, herunder at det gis 4 eller 5 timer godtgjørelse per studiepoeng i tillegg til de 50 timene som gjelder uavhengig av studiepoeng.
- Foreslår at det allmenne administrasjonsfradraget nedjusteres og eventuelt at nivåkontrollen på klagerunden for ordinær eksamen droppes.
- Ønsker ekstraordinær godskriving for arbeid med et nytt emne og betydelige revisjoner av opplegget for et emne.
- Problematiserer forholdet mellom oppgavene til emneansvarlige og administrasjonen. Ønsker at følgende oppgaver i høyere grad flyttes til administrasjonen:
 - Registrering i Leganto
 - Teknisk ansvar for Lovdata
 - Rekruttering av sensorer
- Konkrete merknader på høringssvarets side 3.

Vedlegg 4: Innspill fra Tore Lunde og Torger Kielland (emneansvarlige JUS 214 Tings- og immaterialrett):

- Mener at fakultetet ikke kan nøye seg med en «forsiktig oppjustering». Ut fra de emneansvarliges erfaring, er den foreslåtte oppjustering ikke i nærheten av den reelle arbeidsbelastning som et emneansvar innebærer. Vanskelig å forstå hvilke faktiske forhold eller vurderinger forslaget bygger på.
- Studentkulturen ift. terskelen for å sende spørsmål til emneansvarlig («servicegraden») bør tas opp til bred drøftelse
- Delt emneansvar innebærer ikke en særlig stor reduksjon av arbeidsmengden. Krever betydelig grad av kommunikasjon, samarbeid og møtevirksomhet.
- Behovet for administrativ støtte og et tydeligere ansvarsforhold mellom emneansvarlig og administrasjon
- Mener at grunntimeantallet bør heves til mer enn 50 timer i lys av at det fastsettes et tilsvarende tall for de norskspråklige valgemenner på 3. studieår.

Det vises for øvrig til høringssinnspillene i sin helhet.

Studieutvalget uttaler:

[Tilbake til sakslisten.](#)

Anne Grethe Nielsen

Fra: Ingun Fornes
Sendt: mandag 30. mai 2022 11:20
Til: leder@jurfa.uib.no
Emne: RE: Intern høring ved Det juridiske fakultet - Rollebeskrivelse og godtgjøring av emneansvar for obligatoriske emner på 1.-4. studieår.

Oppfølgingsflagg: Follow up
Status for flagg: Flagget

Hei,

I forbindelse med høringen har jeg konferert med Erling Johannes Husabø, ettersom vi begge er emneansvarlige i strafferett. Jeg har kun et par helt korte innspill:

- Øverst på s. 7 om emneansvarliges faglige ansvar for storgruppeledere og seminarledere er det antakelig en feilskrift i punkt 2 (arbeidsgruppeledere)
- Skjemaet over godskriving av særskilte oppgaver på s. 9 er litt rotete, timetall virker å skulle fremgå av høyre kolonne, men angis også tidvis i venstre kolonne. Det gjør særlig punkt 3 og 4 litt vanskelig å forstå umiddelbart.

Vennlig hilsen
Ingun Fornes

From: leder@jurfa.uib.no <leder_jurfa@exchange.uib.no>
Sent: Monday, May 23, 2022 4:23 PM
Subject: [alle.jur] Intern høring ved Det juridiske fakultet - Rollebeskrivelse og godtgjøring av emneansvar for obligatoriske emner på 1.-4. studieår.

Intern høring ved Det juridiske fakultet - Rollebeskrivelse og godtgjøring av emneansvar for obligatoriske emner på 1.-4. studieår.

Gjeldende rollebeskrivelse for emnesvar på 1.-4. studieår ble vedtatt i 2007. Siden den gang har fakultetet innført flere nye digitale plattformer og verktøy, og det har også kommet andre endringer i en emneansvarligs arbeidsoppgaver. Vi har derfor sett et behov for en revidert beskrivelse av rollen som emneansvarlig og et utkast til saksnotat følger vedlagt.

Dekan og fakultetsdirektør ønsker med denne saken å oppdatere rollebeskrivelsen for emneansvar for 1.-4. studieår, og gi tydeligere retningslinjer for hvilke arbeidsoppgaver som følger med emneansvaret. Det foreslås samtidig en viss oppjustering av godtgjørelsen av emneansvar for de obligatoriske emnene på 1.-4. studieår. Det foreslås også å fastsette godtgjørelsen til de emneansvarlige på de nye norskspråklige valgemenene på 3. studieår.

Selv om det ikke er snakk om større endringer av kravene til de emneansvarlige, er det viktig at saken får en bred høring på fakultetet og så behandles av Studieutvalget før den går til fakultetsstyret.

Det understrekes at forslaget til revidert rollebeskrivelse er et utkast, som vil bli revidert i lys av de innspillene som kommer fra høringsrunden og/eller Studieutvalgets behandling av saken. En omforent forståelse på fakultetet av hvilke oppgaver som ligger til de emneansvarlige, og hvilke som ligger til andre instanser som studiedekanen, Studieutvalget og studieadministrasjonen, er viktig for hele fakultetet. Basert på hvilke høringsinnspill som vi får, vil vi eventuelt holde et høringsmøte om saken.

Det gis frist til **15. juni 2022** med komme med innspill i saken. Innspill sendes leder@jurfa.uib.no

Karl Harald Søvig
Dekan Øystein L. Iversen
Fakultetsdirektør

Vedlegg:

Høring – utkast til styresak om emneansvar.

Bergen 1. juni 2022

Høring – Rollebeskrivelse og godtgjøring av emneansvar for obligatoriske emner på 1.-4. studieår

Vi viser til e-post fra dekan og direktør av 23. mai, der de emneansvarlige inviteres til å komme med høringsinnspill om utkastet til vedtak i saken «Rollebeskrivelse og godtgjøring av emneansvar for obligatoriske emner på 1.-4. studieår».

Nedenfor vil vi komme med både enkelte allmenne merknader og enkelte innspill mer på detaljnivå.

Allment

På side 1 uttales det: «Det er en utbredt oppfatning på fakultetet at antallet undervisningstimer knyttet til emneansvaret for obligatoriske emner er for lite.» Vi deler denne oppfatningen fullt ut. Samtidig finner vi grunn til å nevne at også honoreringen av det å utarbeide eksamensoppgave med veiledning, en oppgave som faller på de emneansvarlige, er for lavt. Kombinasjonen av disse to omstendigheter medfører at oppgaven som emneansvarlig lett går med et betydelig underskudd undervisningsmessig.

Vi ser positivt på at ledelsen legger opp til at godskrivingen for emneansvaret skal øke noe. Men i lys av de presiseringer og til dels justeringer utkastet legger opp til, er vi i tvil om forslaget totalt sett medfører en reell styrking av honoreringen av emneansvaret. Vi er redd for at forslaget medfører at emneansvaret også i fremtiden er noe svakt honorert.

For fakultetet kan det være vanskelig å honorere emneansvaret og arbeidet med eksamensoppgaver på tilfredsstillende måte hvis det bare foretas en justering av godtgjøringen av disse oppgavene. Vårt forslag er at honoreringen av emneansvaret økes mer enn foreslått, og at arbeidet med eksamensoppgaver økes noe. Vi foreslår konkret at det gis 4 eller 5 timer godtgjørelse per studiepoeng i tillegg til de 50 timene som gjelder uavhengig av antall studiepoeng. Vi erkjenner selvsagt at forslaget vil innebære et betydelig «tap» for fakultetet, og at det kan være vanskelig å gjennomføre uten å foreta andre endringer i timeregnskapet. For å dekke dette «tapet», foreslår vi at iallfall deler av økningen i godtgjøring for emneansvar dekkes inn ved at det allmenne administrasjonsfradraget nedjusteres. Vår erfaring er at det går med mye tid til administrativt arbeid, men at det aller meste av dette er knyttet til rollen som emneansvarlig og at derfor er en bedre fordeling av arbeidsoppgavene på fakultetet dersom noe mer av godskrivingen går inn i emneansvaret. I tillegg kan eventuelt nivåkontrollen på klagerunden for ordinær eksamen droppes. Det er allerede to sensorer i klageomgangen. Videre er det ikke nivåkontroll på klagerunden for utsatt prøve, noe som tilsier at behovet for en nivåkontroll fra den emneansvarlige ikke er så stort ved klage.

Når det gjelder honoreringen av arbeidet med eksamensoppgaver med veiledning, nevner vi at det synes å noe feil med oppsettet i tabellen på side 8 i vedlegg 1, ikke minst i kolonnen «Godskrives med».

Særskilte godtgjøringer til emneansvarlige for et nytt fag og ved større revisjoner av et fag

På side 1 og 2 gis det tre opplysninger som bør ses i sammenheng og mer helhetlig:

- «Etter to år med pandemi og digital undervisning som hovedregel, er studentenes forventninger til hva og hvordan undervisning skal være blitt endret.»
- «Det er også en større forventning til mer aktiv deltagelse fra den emneansvarlige når det gjelder læringsdesign av det enkelte emne, samt samarbeid om hvordan og hva studentene skal lære på tvers av emnene for å oppnå læringsutbytte for hele masterprogrammet.»
- «I innfasingen av den nye studieordningen på 1.-3. studieår har de emneansvarlige en nøkkelrolle, både for å sikre helhetlige undervisningsopplegg på de enkelte emnene, og for å sørge for bedre samordning mellom ulike emner og studieår.»

Det fremgår imidlertid lite om hvilke mer konkrete forventninger som stilles til de emneansvarlige når det gjelder digitalisering, læringsdesign, samkjøring med andre emneansvarlige mv. Videre er det her en fellesnevner at det langt på vei dreier seg om en betydelig engangsinnsats, enten som følge av et nytt emne etableres eller en større revisjon av et emne. Tidligere har terskelen vært meget høy for å få ekstraordinær godskriving for enten arbeidet med et nytt emne eller en betydelig revisjon av opplegget for et emne. De standardsatser som her foreslås legger opp til at de emneansvarlige i høyden foretar mindre evalueringer og justeringer fra studieår til studieår. Av den grunn er det et visst spenningsforhold mellom de forventninger som signaliseres og den meget moderate økningen av godtgjøring som tilbys for emneansvar.

For øvrig nevnes det at dagens system for honorering av undervisning i begrenset grad tar høyde for de muligheter som ligger i bruk av digitale virkemidler.

Forholdet mellom oppgavene til de emneansvarlige og til administrasjonen

Når det gjelder forholdet mellom arbeidsoppgavene til de emneansvarlige og til administrasjonen, synes forslaget til en viss grad både å videreføre uheldige sider ved dagens praksis, og å flytte noen oppgaver fra administrasjonen til de emneansvarlige. Disse elementene er en del av et uheldig trekk ved fakulteter/universitetet i dag: administrative oppgaver flyttes over til de vitenskapelig ansatte.

For å være mer konkret:

- Under «Litteratur» på side 6 i vedlegg 1 synes en å legge opp til at de emneansvarlige, slik som i dag, selv må legge litteraturen inn i Leganto. Dette innebærer at hver emneansvarlig må sette seg inn i Leganto, noe som er en lite rasjonell bruk av tid. Endringer i pensum vedtas av SU (eller av studiedekan etter fullmakt). Disse vedtakene bør sendes til en bestemt person i administrasjonen, som har til ansvar å ajourføre Leganto. I tillegg bør vedkommende ha som ansvar å overføre det som står i Leganto fra ett studieår til en annet så langt et vedtak som nevnt ikke er fattet.
- Under «Lovdata» på side 6 i vedlegg 1 synes de emneansvarlige å få et økt «teknisk ansvar» når det gjelder Lovdata på eksamen. Dette er ikke heldig: alle de emneansvarlige må da sette

seg i det tekniske. De tekniske sidene rundt «Lovdata på eksamen» bør ligge hos en «superbruker» i administrasjonen.

- Den emneansvarliges tradisjonelle rolle når det gjelder rekruttering av sensorer er i samsvar med det som står på side 8 i vedlegg 1 under «Sensur». Det som står på side 6 i vedlegg 1 om oppgaverettere under «Undervisning» synes imidlertid å legge mer ansvar på de emneansvarlige. Et slikt økt ansvar bør ikke legges på de emneansvarlige. Det som står på side 6 bør derfor bringes i samsvar med retningslinjene på side 8.

Andre merknader

Vi har også enkelte andre merknader:

- På side 2 heter det: «Som et ledd i innfasingen av ny studieordning ønsker fakultetet å få på plass flere emneansvarlige på alle obligatoriske emner.» I lang tid vært et mål at det skal være to emneansvarlige i et obligatorisk fag, av de grunn er som nevnes i utkastet. Det siterte kan imidlertid tyde på at det mer allment skal være et mål med flere enn to emneansvarlige. Vi stiller oss tvilende til at antallet mer allment bør være flere enn to. Jo flere emneansvarlige, jo mer koordinering kreves, og jo mer tid går med til å administrere faget. Det blir også vanskeligere å bli enige om et helhetlig opplegg hvis tre, fire eller fem personer skal bli enige.
- På side 7 i vedlegg 1 under «Storgruppeledere og seminarledere» går en vel langt når det heter at samlinger underveis med seminarledere «bør avvikles». Det er tilstrekkelig at de emneansvarlige pålegges å vurdere behovet for slike samlinger. Hvilket behov som foreligger må vurderes konkret, ikke minst i lys av hvor omfattende den veiledning som er utarbeidet til oppgavesettet er og hvilken erfaring seminarlederne har.
- Vi antar at det som står under «Arbeids- og storgruppeoppgaver» på side 7 i vedlegg 1, ikke minst om frister, ikke gjelder for seminaroppgavene på fjerde studieår. Dette kan med fordel presiseres.
- Det som står under ordgrenser under «Obligatoriske oppgaver» på side 7 i vedlegg 1 harmonerer ikke med punkt 3, jf. punkt 2, vedtaket fra SU i sak 24/22. Av punkt 2 fremgår det at vedtaket gjaldt «ordgrenser for obligatorisk kursoppgave og eksamen». Punkt 3 i vedtaket lyder slik: «Ordgrensene for de enkelte emnene vedtas av SU etter forslag fra den emneansvarlige.» Så vidt vi kan bedømme innebærer det som står på side 7 i vedlegg 1, hvis det vedtas, at de emneansvarlige på egenhånd kan fastsette ordgrensen for obligatoriske oppgaver, selvsagt innenfor den grensen på 4000 ord som følger av punkt 2 bokstav a i sak 24/22. Vi hilser dette velkommen – utformingen av punkt 3 i vedtaket i sak 24/22 må ha vært et arbeidsuhell fra SU.
- Utkastet synes å legge opp til at det er obligatorisk med digitalt sensormøte etter nivåkontrollen, jf. det som står under «Sensur» på side 8 i vedlegg 1. Etter vårt syn er dette for vidtrekkende. Det må være tilstrekkelig at de emneansvarlige skal vurdere behovet for et sensormøte.

Ørnulf Øyen
Emneansvarlig Rettergang

Magne Strandberg
Emneansvarlig Rettergang

Intern høring ved Det juridiske fakultet – Rollebeskrivelse og godtgjøring av emneansvar for obligatoriske emner på 1.-4. studieår.

Høringsuttalelse fra emneansvarlige i JUS 214 Tings- og immaterialrett

Vi viser til e-post 23. mai 2022 om Intern høring ved Det juridiske fakultet – Rollebeskrivelse og godtgjøring av emneansvar for obligatoriske emner på 1.-4. studieår, med høringsfrist 15. juni 2022.

Vi har følgende bemerkninger til høringsnotatet:

Til høringsnotatet punkt 3 – Forslag til ny godskriving

Innledningsvis konstaterer vi – som det også fremgår av høringsnotatet – at det er en

«utbredt oppfatning på fakultetet at antall undervisningstimer knyttet til emneansvar for obligatoriske emner er for lite»,

og at

«[o]gså administrasjonen og ledelsen ser at de emneansvarliges arbeidsbelastning øker, blant annet med bakgrunn i nye digitale plattformer og verktøy som det forventes at de emneansvarlige tar i bruk».

At det eksisterer en slik felles forståelse mellom fakultetets ledelse, vitenskapelige og administrativt ansatte av den arbeidsbelastningen som det innebærer å ha emneansvar, ser vi som et godt utgangspunkt for å kunne komme fram til nødvendige endringer.

Vi finner det på denne bakgrunn tilfredsstillende at fakultetet erkjenner behovet for en oppjustering av godskrivingen av emneansvaret.

Vi har imidlertid flere kritiske bemerkninger til høringsnotatet.

For det første er vi overrasket over at fakultetet begrenser seg til det som betegnes som en «forsiktig oppjustering av godskrivingen», konkretisert i form av en økning fra dagens 2 timer tillegg per studiepoeng, til 3 timer tillegg per studiepoeng. Den foreslåtte nettoøkningen på 1 time per studiepoeng vil for et emne som JUS 214 Tings- og immaterialrett gi en samlet økning på 14 undervisningstimer. Ut fra vår erfaring, er en slik oppjustering ikke i nærheten av den reelle arbeidsbelastningen som et emneansvar innebærer.

Etter vårt syn er det vanskelig å se noen egentlig begrunnelse for hvorfor justeringen begrenses til en slik «forsiktig oppjustering», ikke minst i lys av at det allerede i lang tid har vært erkjent at det godskrives for få timer. Rammen for godskriving har så vidt vi forstår ligget uendret siden gjeldende rollebeskrivelse ble vedtatt i 2007. Ut fra høringsnotatet er det imidlertid vanskelig å forstå hvilke faktiske forhold eller vurderinger forslaget om forsiktig oppjustering bygger på.

Etter vårt syn er det nødvendig med en mer grundig gjennomgang og vurdering av samtlige elementer som inngår i den emneansvarliges plikter, både når det gjelder grunntimetall, tillegg per studiepoeng, og de enkelte omregningsnøkler for spesifikke oppgaver som f.eks. utarbeidelse av eksamensoppgaver, sensorveiledninger, sensur m.m.

En av hovedårsakene til den økte arbeidsbyrden for de emneansvarlig må antas å være den sterkt økende digitaliseringen og plattformbruken, som særlig i de senere år har skapt et betydelig merarbeid for de vitenskapelige ansatte. Digitaliseringen innebærer at stadig flere arbeidsoppgaver av rent administrativ art, skyves over på vitenskapelig ansatte, uten at det kombineres med tilstrekkelig administrativ støtte. Denne utviklingen er vel kjent i academia, langt ut over vårt eget fakultet, og det synes ikke å være noen uenighet om selve den faktiske problembeskrivelsen. Utviklingen har medført stadig flere og større innhugg i forskningstiden til de emneansvarlige.

Oppsummert mener vi altså at det må foretas en grundigere gjennomgang av den totale arbeidsbelastningen knyttet til emneansvar på de obligatoriske emnene.

For det andre vil vi fremheve at sistnevnte aspekt – forventet tidsbruk – også har en side mot spørsmålet om hvilken «servicegrad» fakultetet ønsker eller forventer at den enkelte vitenskapelig ansatte skal yte i undervisningssammenheng.

Et aspekt i denne forbindelse er at endringer i studentkulturen – som trolig også er et resultat både av fakultetets undervisningspolicy og ulik praksis på de forskjellige kursene – har medført en mye lavere terskel og forventning om å være «til stede» på e-post, sammenlignet med tidligere. Vi ønsker å synliggjøre denne kulturendringen, i form av noen vedlagte anonymiserte eksempler på slike henvendelser – som vi har fått en betydelig mengde av.

Vi mener at fakultetet må ta dette aspektet ved studentkulturen opp til bred drøftelse, både med sikte på å gi signaler om hva fakultetet forventer av servicenivå for besvarelser av slike direkte henvendelser, og med sikte på å avklare på et mer overordnet nivå om fakultetet ønsker å fortsette i en slik – etter vår oppfatning – infantilerende retning.

Etter vår oppfatning er det isolert sett positivt at enkeltstudenter har en lav terskel for å stille faglige spørsmål. Vi opplever det imidlertid som direkte kontraproduktivt at det tilsynelatende hersker en oppfatning ute blant studentene om at man kan sende e-poster til professorer om de mest banale ting, og forvente svar på slike spørsmål. Da er man ikke lenger et universitet, men en videregående skole (og knapt nok det).

Slik vi ser det, avdekker denne spørsmålskulturen at mange studenter nok ikke har forstått hva et universitetsstudium innebærer med hensyn til selvstudier og selvstendig arbeid med fagene. Etter vårt syn er det behov for å vurdere tiltak for å endre denne kulturen allerede fra begynnelsen av studiet.

Det er altså positivt at studenter spør, men det er en kjensgjerning at slike henvendelser har økt radikalt. Etter vårt syn er det ikke rimelig å gå ut fra at denne økningen skal anses konsumert av grunntimetallet på 40 timer for studenthenvendelser.

For det tredje vil vi påpeke at oppjusteringen som er foreslått, etter vårt syn er altfor liten sett i forhold til målsetningen om i større grad å ha *delt* emneansvar. Vår erfaring er at delt emneansvar ikke innebærer en særlig stor reduksjon av arbeidsmengden, sammenlignet med om man har emneansvaret alene. Deling av emneansvaret krever en betydelig grad av

kommunikasjon, samarbeid og møtevirksomhet, som samlet sett ikke gjør det rimelig at det skal foretas en regulær fordeling time for time, verken av grunnfradraget på 50 timer, eller tillegget per studiepoeng.

Etter vårt syn er allerede grunnfradraget for lite – selv om det tas hensyn til at en rekke oppgaver honoreres særskilt.

For det fjerde: En særskilt omstendighet som ikke synes reflektert i utkastet, er det behovet for administrativ støtte som en rekke av de nye digitale tjenestene innebærer, og den betydningen dette har for arbeidsbelastningen for de emneansvarlige. Det oppstår hvert eneste semester en rekke utfordringer knyttet til mange av de digitale plattformene, og vi etterlyser i denne forbindelse tydeligere ansvarsforhold knyttet til de enkelte plattformene, bedre og mer tilgjengelig administrativ støtte relatert til de ulike plattformene, og bedre opplæringstilbud.

Realiteten er at stadig flere oppgaver av mer administrativ/teknisk art, gradvis skyves over på emneansvarlige. Gitt denne utviklingen, finner vi forslaget om «forsiktig oppjustering» altfor forsiktig. Etter vårt syn er det ikke et veldig relevant argument å vise til de generelle fradragene på hhv 40 timer og 115 timer, idet disse fradragene har eksistert også lenge før den digitale utviklingen.

For det femte: At grunntimetallet fastholdes til 50 timer, fremstår også som noe underlig i lys av at det fastsettes et tilsvarende tall for de norskspråklige valgemnene på 3. studieår, selv når det tas hensyn til tilleggene per studiepoeng.

Til høringsnotatet punkt 4 – Forslag til ny rollebeskrivelse for emneansvar

Når det gjelder høringsnotatet punkt 4, har vi ikke spesielle merknader.

Bergen, 15. Juni 2022



Tore Lunde



Torger Kjelland

Emne: Spørsmål tings- og immaterialrett

Dato: torsdag 26. mai 2022 kl. 20:52:30 sentraleuropeisk sommertid

Til: Tore Lunde, Torger Kielland

Hei Tore og Torger,

Kollokvien vår har samlet opp en del spørsmål til tingsretten/immaterialretten.

Sameie:

1. Forholdet/sammenhengen mellom sameielova §§ 3 og 4:
 - a. I sensorveiledningen til oblig stod det at det var positivt dersom kandidaten så og kommenterte denne sammenhengen. Hva menes med dette?
 - b. Dersom A eier 60 % i en hytte og B 40 %, og A ønsker å leie ut sin del av hytta (som i arbeidsgruppe 2), hva er det riktige utgangspunktet da - §§ 3 eller 4? Situasjonen passer jo til begge ordlydenes "anvendelsesområde".
2. Ved urimelighetsvurderingen i sameielova § 3 (2): etter forarbeidene (rådsegn 4 s. 17) skal man vektlegge hva som er vanlig eller ventelig i vurderingen av hva som er urimelig (som i naboretten). Hvordan gjøres dette? Hva blir forskjellen mellom vurderingen i sameielova § 3 (2) og grannelova § 2 (2)?
 - a. Er det eventuelt andre relevante momenter å vektlegge i denne vurderingen?
3. Sameielova § 4 (2): vedtaket kan ikke "stride mot lova her": Forstår at man ikke kan nekte forkjøpsrett (§ 11) og oppløsningsrett (§ 15), men hvordan blir dette med § 3 da? Ordlyden isolert tilsier at et vedtak i strid med § 3 heller ikke kan gjennomføres etter § 4 (da § 3 omfattes av "lova her"). Denne forståelsen er også lagt til grunn i lovkommentar nr. 3 og 6 på lovdata til § 4 ("Det kan for eksempel ikke treffes vedtak om at en eller flere skal nektes å bruke eiendommen slik de har rett til etter § 3"). Ser det er uenighet i teorien her, der blant annet Nygaard mener den forståelsen som er lagt til grunn i lovkommentaren (Nygaard 1968 s. 26), mens andre teoretikere (eks Marthinussen) mener "ikkje stride mot lova her" skal tolkes innskrenkende, og dermed ikke omfatte sameielova § 3.
 - a. Altså: Dette ble et langtekkelig spørsmål - men vi lurer egentlig bare på hvilken forståelse vi skal legge til grunn, og eventuelt hvor det hjemles.
4. Forståelsen av Saml. § 4 (3) fjerde punktum:
 - a. Det er ikke lov å treffe flertallsvedtak om bortleie dersom det er til **"urimelig fortrengele for ein sameigar som i same tidsrom treng dette til den utnyttinga det er etla eller vanleg brukt til"**. Er det uthevede her to separate vilkår - altså at bortleien må både være til urimelig fortrengele for en annen sameier, OG det må hindre en sameiers rett til å utnytte eiendommen til dens formål eller vanlige bruk?
 - b. Urimelig fortrengele: er dette en høyere terskel enn "urimelighet" i § 3 (2)? Om ja: hvordan vurderes dette?
5. Vil utleie av sin sameieandel være omfattet av ordlyden "nytte" sameietingen, jf. § 3 (1)?
6. Forståelsen av § 11 (3) - forkjøpsrett
 - a. Betyr tredje ledd kun at forkjøpsrett ved en reell sameiepart ikke er aktuelt etter § 11? Hvordan forstår man da "og skiftar eigar saman med den"?
7. Kan man oppnå sameie gjennom felles innsats (som i eksamen 2017)?

Naborett:

1. Etter grannelova § 1, sameielova § 1 og servituttlova § 1: lovene kan UNNTAS dersom det f.eks foreligger avtale. Selv om vi sier at stiftelsesgrunnlaget er utgangspunktet, betyr ikke dette at avtale er unntaket, og at det formelt riktige utgangspunktet er loven, men at denne unntas dersom det foreligger avtale?
 - a. Grannelova har ikke en egen bestemmelse om virkeområde. Hvordan skal vi da begrunne at loven kommer til anvendelse? Fordi det er tale om naboforhold?

2. Granelova § 2 - Uturvande-vurderingen:
 - a. § 2 (2) - "økonomisk mogleg" - hva innebærer vurderingen med "uforholdsmessige omkostninger" her? Skal man vurdere kostnadene ved det ulempereduserende tiltaket opp mot økonomien til en i tiltakshavers rolle, eller se kostnadene ved det ulempereduserende tiltaket opp mot hva kostnadene ved tiltaket som skaper ulempen er? **Altså: hva skal man vurdere det ulempereduserende tiltakets kostnader opp mot?**
 - b. Dersom "skadelidte" (naboen) krever at tiltakshaver skal gjennomføre tiltak som medfører "praktiske" utfordringer for tiltakshaver, for eksempel slik som på eksamen 2019 hvor lydempere ville gjøre treningen mindre hensiktsmessig, hvor plasseres dette argumentet? Under "teknisk (...) mogleg" (fordi det handler vel ikke om økonomien)? Eller er det mer et ytterligere argument for/mot om en ulempe er uturvande? Altså: hvor vektlegges hvilken betydning et ulempereduserende tiltak har for tiltakshaver (jf. Grisehusdommen)?
3. Etableringstidspunktet ved ventelighetsvurderingen, jf. gl. § 2 (2)
 - a. Dersom A (tiltakshaver) etablerte seg i området før B (nabo), men B ikke visste om A ved etableringstidspunktet (som i eksamen 2019), er det slik vi har forstått det at det er Bs ansvar å "sjekke opp" et område før etablering. Altså uten betydning om vedkommende visste/ikke visste om for eksempel en skytebane var der ved ervervelsen av eiendommen. Det er heller tale om hva vedkommende kunne/burde visst. Men hvor hjemles dette - i at vurderingen er objektiv?

Opphavsrett:

1. Åndsverkloven § 2 (2): original og individuell skapende "åndsinnsats". Vi har forstått det slik at det er irrelevant hvorvidt opphaver hadde en intensjon om å skape et åndsverk (for eksempel om noen tilfeldigvis har tatt et bilde fra baklommen). I lys av dette blir vi da usikre på hvordan man ordlydstolker "åndsinnsats" (altså innsats-delen).
2. Åndsverkloven §§ 3 (4) og 6 (1): vi opplever disse til en viss grad motstridende. En bearbeidelse har opphavsrett etter § 6 (1). Men samtidig har opprinnelig opphaver enerett over åndsverket i endret form (bearbeidelsen) etter § 3 (4). En opphavsrett er jo en enerett - så hvordan kan 2 stykker ha en enerett til samme bearbeidelse?

Ha en fin dag videre,

Emne: Spørsmål tings-og immaterialrett

Dato: søndag 29. mai 2022 kl. 21:44:03 sentraleuropeisk sommertid

Spørsmål:

1. Hvordan fordele partsforholdet i strekningene hvis forholdstall må bestemmes av den deklarat
Hva er hovedregelen? (Er det samme svar ved allmenninger og store sameieområder?)
 - Deling etter gammel skyld. (gammel bruk)
 - Jo større innmark, jo større krav på de sameide utmarksressursene.
 - Gårdens behov som landbrukseiendom
2. Hva er forskjellen på selvstendig og aksessorisk mothevd og frihevd?
3. Hva må vi kunne om festnede rettsforhold og sedvane i forbindelse med allmenninger?
4. Vannressurslova § 44 sier at grunneieren har rett til grunnvannsforekomstene under sin eiend
hvor dypt de måtte befinne seg. Men i [Rt. 1998 s. 251](#) kom de til at man ikke hadde eiendoms
116 meter. Hvilken stemmer?
5. Stemmer det at vilkåret "som sin egen" ikke gjelder ved alders tids bruk, kun ved hevd?
6. Hva må vi kunne om tålt bruk?
7. Hva betyr dette?: "Bruk av en viss art og et visst omfang vil ikke bli ansett som tålt bruk der bru
opprinnelsen er ukjent."
8. Gjelder det en presumpsjon for bruksrett i tilfeller der bruken like gjerne kunne vært utøvet på
en bruksrett som på grunnlag av eigeidomsrett?
9. Stemmer det at en rettigheter uansett faller bort hvis den ikke har blitt brukt i hevdstid (frihev
finnes det unntak?
10. LB-2021-61379: "Det skal etter [§ 3](#) ikke foretas noen interesseavveining mellom naboen og eie
for eksempel [LB-2000-2889](#) med henvisning til forarbeidene og juridisk teori"
 - Stemmer dette?

Emne: (ingen)

Dato: mandag 23. mai 2022 kl. 00:34:00 sentraleuropeisk sommertid

Hei,

Lurte på om jeg hadde forstått hovedpoenget med å sette opp oppgave om hevd.

1. Man vurderer om det går under loven § 1 - enten bruksrett eller eiendomsrett som oftest.
2. Ved eiendomsrett (nesten tilsvarende på bruksrett, men litt forskjeller) er det tre vilkår som må oppfylles: Det må være en rådighetsutøvelse, hevdstid og god tro.
 - 2.1 Ved rådighetsutøvelse er det etter § 2 - at man må bruke den som sin egen. I dette ligger det at det må foreligge en viss eksklusivitet, intensitet og kontinuitet. ut fra dette må man vurdere helt konkret om det er oppfylt.
 - 2.2 Ved hevdstid er det å gå til § 2, 20 år som gjelder. ved bruksrett er det enten 20 eller 50.
 - 2.3 Ved god tro er det § 4 som viser til at den som vet han ikke eier den, hevder ikke. dette viser til at det må foretas en aktsomhetsvurdering om en har vært i aktsom god tro med utgangspunkt i en alminnelig person. objektiv vurdering.

Det er ulike unntak for at man ikke kan hevde: tålt bruk, dersom man har rett å sitte med tingen osv.

Dersom alle tre vilkårene er oppfylt vil hevd bli innfridd.

Spørsmål:

1. Skal man alltid til både hevdsloven og alder tidsbruk om vi får oppgave? eller er det en man skal gå til og hvordan vet man hvilken?
2. hva går under den § 4 annet ledd? forstod ikke helt den
3. Ville du startet med å introdusere i oppgaven på en måte: for å hevde stilles det ut fra sikker rett opp tre vilkår: rådighetsutøvelse, hevdstid og god tro. ELLER ville du bare tatt det litt på veien, sånn Etter § 2 lyder det at ... og at det dermed stilles opp et krav om bruk. også videre på de to andre. også til slutt si at sikker rett viser til at vilkårene må være innfridd og at det i dette tilfellet er. ELLER bare droppet å si det i det hele tatt og bare sagt at de kan få hevd etter §.... ? Føler liksom vi før hadde en paragraf og om det er innfridd får du rett, men her må jo mange vilkår være innfridd og dermed vanskelig å vite hvordan man skal sette det opp

Håper noe ga litt mening her

Emne: Spørsmål immaterialrett

Dato: tirsdag 3. mai 2022 kl. 11:37:34 sentraleuropeisk sommertid

Fra:

Til: Torger Kielland

Hei,

Jeg håper det er ok jeg stiller et par spørsmål til immaterialretten.

1. "Frie og kreative valg" - er momentene "valgfrihet" (hvor mange valg som var mulig) og risikoen for dobbeltfrembringelser, momenter som tyder på at valg var frie/kreative? Eller mer noe som peker i retning av at et verk er originalt?
2. Er det flere "håndfaste" momenter for vurderingen av om verkshøydekravet er oppfylt enn "frie og kreative valg", valgfrihet og risiko for dobbeltfrembringelse (selv om det ikke er avgjørende)? Føler det er lett at drøftelsen blir litt "synsete"/vag og tynn.
3. Synes det er vanskelig å skille mellom ideer og motiv (ettersom ideer ikke er vernet). Hvor går grensen? For eksempel sa vår storgroupeleder for storgroupe 2 oppgave 2 (i), at man ikke kan få opphavsrett på ideen av et ektepar å holde 8 hunder, fordi det er "hverdagslig", men at fotografiet i oppgave 2 (ii) er ytterligere "spesifikt" og derfor får opphavsrettsbeskyttelse. Jeg synes det er veldig vanskelig å skille mellom disse to situasjonene. Hva som er hverdagslig vil jo kunne variere fra person til person. Man kan jo trekke hva som utgjør en ide ganske langt - ideen av at en person står på en bro og skriker med hendene på ansiktet med akkurat disse fargene. Når går noe fra å være en ide til å være "noe mer", hvor går grensen?
3. Storgroupe 2 oppgave 2 (iii) - vår storgroupeleder kom til at maleriet ikke var et opphavsrettsinngrep i verk A. Blir litt forvirret - så vidt jeg har forstått er det som er beskyttet i et opprinnelig verk, det andre ikke kan bruke, jf. II Tempo Gigante avsnitt 113. Her vil jeg jo si at hele verk A er gjengitt i verk B. Er grunnen til at verk B ikke er et inngrep fordi helheten endres (med geiten)?
4. Bearbeidelse: Etter åvl. § 3 (4), omfatter opphavsrettsbeskyttelsen også bearbeidelser ("endret skikkelse"). Slik jeg forstår dette, vil det si at opphaver har enerett til bearbeidelsene (fordi opphavsrett er en enerett). Samtidig fremgår det av åvl. § 6 (1) at den som bearbeider, har opphavsrett til bearbeidelsen (enerett). For meg er dette litt motstridende. Hvordan kan en bearbeider ha opphavsrett, enerett, til sin bearbeidelse, samtidig som opprinnelig opphaver også har enerett til denne bearbeidelsen? Da er det jo ikke en enerett? Vil bearbeiders opphavsrett etter § 6 (1), da være en begrenset opphavsrett?
 - a. Må man ha samtykke til å bearbeide - eks oversette Harry Potter? Fremgår dette av lovteksten?

Ha en fin dag videre :)

Emne: (ingen)

Dato: fredag 20. mai 2022 kl. 14:54:58 sentraleuropeisk sommertid

Fra:

Til: Tore Lunde

Hei,

Lurte på en ting angående oppstilling av hevd oppgaver. De ulike vilkårene for å få hevd er jo oppstilt i flere paragrafer og til sammen utgjør at man kan for eksempel få hevd på noe. Hvordan ville man stilt det opp? For i de andre vi har brukt så har det jo vært ofte en paragraf med alle vilkårene, mens her er det flere paragrafer som til sammen utgjør at man kan få hevd.

Før man på en måte går inn i vilkårene i de ulike paragrafene, så sier man gjerne at for å kunne få hevd på noe må det være brukt som sin egen, i langvarig tid og i god tro. Kan dette hjemles i noe annet enn alle de paragrafene? før man går inn i det? Eller?

Rollebeskrivelse og godtgjøring av emneansvar for obligatoriske emner på 1.-4. studieår

1. Innledning

Gjeldende rollebeskrivelse for emnesvar på 1.-4. studieår ble vedtatt i 2007. Siden den gang har fakultetet innført flere nye digitale plattformer og verktøy, og det har også kommet andre endringer i en emneansvarligs arbeidsoppgaver. Det er derfor behov for en revidert beskrivelse av rollen som emneansvarlig.

Dekan og fakultetsdirektør ønsker med denne saken å oppdatere rollebeskrivelsen for emneansvar for 1.-4. studieår, og gi tydeligere retningslinjer for hvilke arbeidsoppgaver som følger med emneansvaret. Det foreslås samtidig en viss oppjustering av godtgjørelsen av emneansvar for de obligatoriske emnene på 1.-4. studieår. Det foreslås også å fastsette godtgjørelsen til de emneansvarlige på de nye norskspråklige valgemnene på 3. studieår.

Selv om det ikke er snakk om større endringer av kravene til de emneansvarlige, er det viktig at saken får en bred høring på fakultetet og så behandles av Studieutvalget før den går til fakultetsstyret. Det understrekes at forslaget til revidert rollebeskrivelse er et utkast, som bli revidert i lys av de innspillene som kommer fra høringsrunden og/eller Studieutvalgets behandling av saken. En omforent forståelse på fakultetet av hvilke oppgaver som ligger til de emneansvarlige, og hvilke som ligger til andre instanser som studiedekanen, Studieutvalget og studieadministrasjonen, er viktig for hele fakultetet.

2. Bakgrunn

I 2007 (sak 71/07) vedtok fakultetsstyret at emneansvar godskrives med 50 timer som grunnfradrag, og 2 timer tillegg per studiepoeng for obligatoriske emner. I samme sak ble det delegert til studieutvalget å fastsette arbeidsbeskrivelser for emneansvarlige, storgruppeledere, arbeidsgruppeledere og masteroppgavekoordinatorer (rollebeskrivelse) i samsvar med forslag i vedlegg til saksforelegget og styrets kommentarer til dette. Studieutvalget vedtok i sak 23/07-08 rollebeskrivelsen som framgår i vedlegg 2.

Det er en utbredt oppfatning på fakultetet at antall undervisningstimer knyttet til emneansvar for obligatoriske emner er for lite. Det er ikke bare de emneansvarlige som mener at det burde vært satt av flere undervisningstimer til emneansvaret. Også administrasjonen og ledelsen ser at de emneansvarliges arbeidsbelastning øker, blant annet med bakgrunn i nye digitale plattformer og verktøy som det forventes at de emneansvarlige tar i bruk.⁴ Den hurtige fremveksten av nye digitale verktøy har utvidet de emneansvarliges rom for å eksperimentere med undervisningen. Etter to år med pandemi og digital undervisning som hovedregel, er studentenes forventninger til hva og hvordan undervisning skal være blitt endret.

Det er også en større forventning til mer aktiv deltagelse fra den emneansvarlige når det gjelder læringsdesign av det enkelte emne, samt samarbeid om hvordan og hva studentene skal lære på tvers av emnene for å oppnå læringsutbytte for *hele* masterprogrammet. Eksempler på dette er

⁴ Mitt UiB, Leganto, Kaltura, Lovdata på eksamen, Mentimeter mv.

etikk, kildesøk, språk (juridisk engelsk) og opplæring i ulike juridiske sjangere. Alt dette krever samarbeid – også på tvers av studieårene.

Videre er det med innføring av [UiBs kvalitetssystem for utdanning](#) i 2018 større krav til systematisk kvalitetsarbeid – også på emnenivå. Den emneansvarlige har ansvar for å foreta årlige vurderinger av hvordan emnet fungerer, og utarbeide emneevalueringer til Studieutvalget hvert tredje år. Evalueringene skal følges opp løpende, i dialog med Studieutvalget.

Det er også en generell forventning fra politiske myndigheter om at vitenskapelig ansatte ved universiteter og høyskoler skal ha *en forskende tilnærming til egen undervisning*, noe som krever mer av den enkelte underviser generelt og de emneansvarlige spesielt. Kravene til kompetanse er f.eks. utvidet i forbindelse med ansettelse som førsteamanuensis og for opprykk til professor.⁵

I innfasingen av den nye studieordningen på 1.-3. studieår har de emneansvarlige en nøkkelrolle, både for å sikre helhetlige undervisningsopplegg på de enkelte emnene, og for å sørge for bedre samordning mellom ulike emner og studieår. Den nye studieordningen legger opp til et differensiert opplegg på de ulike emnene. Dette gir den enkelte emneansvarlige større frihet til å utvikle emnedesignet, men det innebærer også større krav til å sette seg inn i hva slags opplegg som er best egnet for det enkelte emne. Arbeidsgrupeledere, storgruppeledere og seminarledere må i tillegg følges opp, slik at deres bidrag til undervisningen passer inn i helheten.

Fakultetets arbeid med å sikre best mulig kvalitet av sensuren innenfor rammene av dagens ordning med bare én sensor i den ordinære sensuren, har avdekket at denne ordningen fungerer klart best i tilfeller hvor de emneansvarlige har eierskap til sensorkorpset. Med digitale hjelpemidler er det kommet nye mulighetene for bedre oppfølging av sensorene, slik som sensormøter.

Endringene på 1.-3. studieår innebærer at det er etablert tre større emner på hhv. 2. og 3. studieår – *JUS221 Rettsstaten* (28 studiepoeng), *JUS222 Forvaltningsrett* (22 studiepoeng) og *JUS231 Obligasjonsrett* (28 studiepoeng). Disse tre emnene tar opp i seg seks emner fra studieordningen av 2003. Dette innebærer isolert sett en *reduksjon* i antall undervisningstimer til emneansvar på disse studieårene, uten at det er grunn til å tro at dette reflekteres i mindre arbeid.

Som et ledd i innfasingen av ny studieordning ønsker fakultetet å få på plass flere emneansvarlige på alle obligatoriske emner. Erfaringene fra emner som allerede har delt emneansvar er gode: det reduserer arbeidsbelastningen på den enkelte, og legger samtidig til rette for en mer kollegial tilnærming til undervisningsopplegget på de ulike emnene. Fakultetet legger ikke føringer for hvordan de emneansvarlige fra år til år fordeler ulike arbeidsoppgaver seg imellom, noe som gir alle involverte en helt annen fleksibilitet enn en ordning med bare én ansvarlig. Flere emneansvarlige gjør at sykdom, permisjoner, forskningsfri eller lignende blir lettere å håndtere rent praktisk. Også studentene vil dra fordel av at det i slike tilfeller ikke må hentes inn en «vikar» som kanskje ikke kjenner emnets undervisningsopplegg i særlig grad. På sikt vil ordningen også kunne bidra til bedre opplæring av nye emneansvarlige. For et fakultet i vekst er det viktig at alle fast vitenskapelig ansatte med undervisningsplikt etter hvert får mulighet til å ha emneansvar, for slik å få større eierskap til undervisningen og bidra til både forskningsbasert undervisning og utvikling av undervisningsopplegget.

Gjeldende rollebeskrivelse for emneansvar på obligatoriske emner er fra 2007.⁶ Den er relativt omfattende, med forventninger til alt fra utvikling av et helhetlig læringsdesign og utvikling av

⁵ [Forskrift om ansettelse og opprykk i undervisnings- og forskerstillinger](#) § 1-2 (3) og § 1-4 (3)

⁶ Se vedlegg 2

oppgaver og veiledninger, via oppfølging av storgruppeledere/seminarledere og arbeidsgruppeledere og til referansegruppemøter og evaluering/videreutvikling av emnet (se vedlegg 2). Samtidig er den ikke tilpasset en virkelighet med digitale plattformer og verktøy som alle emneansvarlige må forholde seg til. Det sies for eksempel ingenting om utvikling og vedlikehold av emnesidene i Mitt UiB. Ansvar for valg av litteratur er omtalt, men ikke at emneansvarlig skal oppdatere dette i Leganto, eller at endringer må legges fram for og godkjennes av studieutvalget.⁷ «Utarbeidelse av kursrapport med forslag til forbedringer» er listet, men ikke hvordan evalueringen av emner skal gjennomføres (referansegruppemøter, digitale spørreskjema mv.), eller hvordan den enkelte evalueringen inngår i kravene som stilles av sektoren for kvalitetssikring av studiene.⁸

3. Forslag til ny godskriving

I lys av veksten i antall fast vitenskapelig ansatte med ordinære undervisningsforpliktelser mener dekan og fakultetsdirektør at det er grunnlag for å foreta en forsiktig oppjustering av godskrivningen av emneansvaret for obligatoriske emner til 50 timer som grunnfradrag, og 3 timer tillegg pr studiepoeng. Da dagens godskriving ble vedtatt, hadde fakultetet 31,5 fast vitenskapelig ansatte.⁹ I dag har dette antallet økt til 47,5 ansatte, fordelt på 11 førsteamanuenser og 36,5 professorer. Selv om mange av de ekstra undervisningsressursene dette har brakt med seg går med til å dekke undervisning som vi tidligere brukte eksterne undervisere til, og selv om det fremdeles er mange sider ved fakultetets undervisningsopplegg som burde vært styrket, er det etter dekan og fakultetsdirektørs oppfatning riktig å benytte anledningen til å styrke godskrivningen av emneansvaret for obligatoriske emner.

På den nye studieordningen utgjør den foreslåtte justeringen samlet en økning på 210 undervisningstimer.¹⁰ Dette tilsvarer om lag 1/3 av undervisningsplikten til én fast vitenskapelig ansatt med full undervisningsplikt, og må i et slikt perspektiv kunne karakteriseres som en forsiktig økning.

For ordens skyld presiseres det at godskrivningen av emneansvaret er knyttet til det enkelte emnet, og ikke påvirkes av om det er flere emneansvarlige. For emnet med to eller flere emneansvarlige, står de involverte fritt til å fordele de disponible undervisningstimene seg imellom slik de selv finner riktig.

Dekan og fakultetsdirektør minner også om at godtgjøringen for de emneansvarlige må sees i sammenheng med de generelle fradragene for studentkontakt (40 timer per år) og administrasjon (115 timer per år). Det må også tas hensyn til at oppgavene knyttet til eksamen og sensur godtgjøres særskilt.

4. Forslag til ny rollebeskrivelse for emneansvar

Dekan og fakultetsdirektør foreslår at gjeldende rollebeskrivelse for emneansvar på obligatoriske emner endres i tråd med forslaget inntatt som vedlegg 1. Det er i all hovedsak snakk om en oppdatering av dagens rollebeskrivelse, i tråd med UiBs kvalitetssystem, nye digitale verktøy mv.

⁷ Dette fremgår imidlertid av wiki-siden om emneansvar, se vedlegg 3.

⁸ Studietilsynsforskriften, UiBs kvalitetssikringssystem for kvalitet i utdanningen

⁹ DBH-tall for 2007. Fakultetet hadde på dette tidspunkt 2 amanuenser, 14,5 førsteamanuenser og 15 professorer.

¹⁰ En økning på 1 timer per studiepoeng betyr 60 studiepoeng per år, men unntak for ex.phil. (10 sp) og valgemnene på 3. studieår (2 x 20 sp) fører til at samlet økning bare er på 210 undervisningstimer.

Ønsket om klar arbeidsfordeling mellom emneansvarlig, Studieutvalg, studiedekan og studieadministrasjon tilsier at oppgavene som ligger til emneansvarlig formuleres klart, men på enkelte punkter er ikke dette mulig («bør»).

En konkret endring fra dagens ordning er en forventning om digitale sensormøter etter nivåkontrollen. Disse vil imidlertid bli godtgjort særskilt (1 t.). Etter gjennomført nivåkontroll kan det ikke være behov for særskilt forberedelsestid til disse møtene.

5. Godskriving av emneansvar på andre emner

Saken her er i utgangspunktet begrenset til emneansvar for obligatoriske emner, men anledningen bør benyttes til å få fastsatt godskrivingen til de emneansvarlige på de nye norskspråklige valgemenene på 3. studieår. Denne bør settes til 50 undervisningstimer. Studentantallet vil være markant lavere enn på de obligatoriske emnene, og det bør da være tilstrekkelig med 50 timer.

Emneansvar for dagens spesialemer på 5. studieår er på bare én undervisningstime per studiepoeng for både engelsk- og norskspråklige emner. Det er sterkt ønskelig å få økt dette. Utviklingen som tilsier at godskrivingen for de emneansvarlige på obligatoriske emner nå foreslås økt, gjelder langt på vei tilsvarende for spesialemerne, og 10 timer er ikke tilstrekkelig til å utvikle og vedlikeholde et helhetlig undervisningsopplegg på et spesialemerne på 10 studiepoeng. Diskusjonen om hva som er passende godskriving av emneansvar for spesialemerne på 5. studieår må imidlertid tas som ledd i den større diskusjonen om innretningen av 5. studieår og fakultetets portefølje av spesialemerne.

Spørsmålet om godtgjøring for emneansvar for de engelskspråklige valgemenene som skal tilbys på 3. studieår er så nært knyttet til spesialemerne på fremtidens 5. studieår at disse sakene må behandles sammen.

Vedlegg 1: Revidert rollebeskrivelse for emneansvarlig

Vedlegg 2: Gjeldende rollebeskrivelse for emneansvarlig

Vedlegg 3: Wiki-beskrivelsen av rollen som emneansvarlig (per februar -22)

Vedlegg 4: Høringssvar fra postdoktor Ingunn Fornes (emneansvarlig JUS241 Strafferett)

Vedlegg 5: Høringssvar fra emneansvarlige i JUS242 Rettergang

Vedlegg 6: Høringssvar fra emneansvarlige i 214 Tings- og immaterialrett

Emneansvar ved Det juridiske fakultet

Vedtatt i fakultetsstyret i XX. juni 2022.

Faglig frihet og ansvar

Emneansvarlig har ansvar for gjennomføringen av emnet, i tråd med læringsutbyttebeskrivelsen vedtatt av Studieutvalget og innenfor de tids- og ressursmessige rammene som er gitt for emnet.

Ansvaret inkluderer løpende vurdering av undervisningsopplegget og den tilknyttede prøvingen av studentene, vurdert opp mot den overordnede læringsutbyttebeskrivelsen for masterstudiet i rettsvitenskap ved Universitetet i Bergen.

Dersom den emneansvarlige mener det er behov for justeringer i emnets læringsutbyttebeskrivelse eller øvrige rammer for undervisningen eller prøvingen, skal den emneansvarlige fremme forslag om endringer til Studieutvalget.

Undervisningen skal være oppdatert og forskningsbasert, og undervisningsopplegget skal være helhetlig og pedagogisk gjennomtenkt.

Innenfor de rammer som følger av læringsutbyttebeskrivelsen og de tids- og ressursmessige rammene som er gitt for emnet har emneansvarlig frihet til å utforme undervisningsopplegget, jf. universitets- og høyskoleloven § 1-5 (4). Emneansvarlig plikter samtidig å ivareta den akademiske friheten til øvrige undervisere på emnet.

Litteraturlisten vedtas av Studieutvalget, etter forslag fra emneansvarlig. Emneansvarlig skal løpende vurdere behovet for endringer av litteraturlisten.

Studieutvalget plikter å ivareta hensynet til den emneansvarliges akademiske frihet med tanke på innrettingen av undervisning og prøving, ønsket litteratur og andre forhold knyttet til gjennomføringen av emnet.

Dersom det er flere emneansvarlige fordeler de selv oppgavene og godtgjøringen mellom seg.

Helhetlig opplegg for undervisning og prøving

Sammen med Studieutvalget har emneansvarlig ansvar for at emnet har et helhetlig opplegg for undervisning og prøving, i tråd med emnets læringsutbyttebeskrivelse og den overordnede læringsutbyttebeskrivelsen for masterstudiet i rettsvitenskap.

Emneansvarlig har et særskilt ansvar for at undervisningsopplegget bygger videre på de kunnskaper og ferdigheter som studentene alt har tilegnet seg gjennom tidligere emner, for slik å sikre faglig progresjon gjennom hele studieprogrammet.

Emneansvarlig har ansvar for å sørge for at studentenes samlede arbeidsbelastning på emnet er i tråd med antall studiepoeng. Ett studiepoeng er normert til 25-30 arbeidstimer.

Mitt UiB

Emneansvarlig skal sørge for at emnesiden i Mitt UiB er formålstjenlig innrettet og oppdatert. Studieadministrasjonen bistår med veiledning og teknisk støtte.

Informasjon om administrative spørsmål (fremmøte og fravær mv.) håndteres av studieadministrasjonen ved studieårsansvarlig.

Litteratur

Hovedlitteraturen i et emne skal ha et omfang på mellom 30 og 60 tekstsider per studiepoeng, tilpasset emnets plassering på studieprogrammet, øvrige tekster studentene forventes å lese og studentenes samlede arbeidsbelastning på emnet.

Emneansvarlig har ansvar for at forslag til oppdaterte litteraturlister legges frem for Studieutvalget i tide til at litteraturen kan meldes inn i Leganto innen gjeldende frister:

- 2. mai for emner som går i høstsemesteret
- 1. november for emner som går i vårsemesteret.

Dersom Studieutvalget ikke skulle etterkomme et begrunnet forslag om endringer av litteraturlisten, kan emneansvarlig kreve at saken legges frem for fakultetsstyret.

Lovdata

På alle emner med skoleeksamen skal det fremgå av emnebeskrivelsen hvilke rettskilder og hvilke funksjoner i Lovdata studentene vil ha tilgang til under eksamen.

Senest fire uker før undervisningsstart skal emneansvarlig legge tilgangen inn i Lovdata, slik at studentene kan innrette seg etter dette. Hva som er tilgjengelig under eksamen vil påvirke måten studentene arbeider med Lovdata, og er dermed en viktig faktor i læringssituasjonen. Nærmere informasjon finnes i [Ansattwiki](#) og [fakultetets nettside om Lovdata](#).

Undervisning

Emneansvarlig har primæransvar for å sette sammen en egnet gruppe av undervisere, bestående av forelesere, storgruppeledere/seminarledere og eventuelle andre undervisere. Studiedekanen skal holdes orientert og kan gripe inn i tilfeller hvor hensynet til en best mulig utnyttelse av fakultetets samlede undervisningsressurser tilsier dette.

Emneansvarlig bør selv delta i undervisningen.

Arbeidsgruppelederene på 1. og 2. studieår rekrutteres av fakultetet, men skal av emneansvarlig regnes som en del av emnets undervisningsteam.

På emner med eksterne oppgaverettere bør emneansvarlig tilstrebe å få rekruttert en fast gruppe pålitelige og faglige kompetente oppgaverettere, fortrinnsvis personer som også deltar i sensuren av eksamen. Dersom emneansvarlig ikke lykkes med å få på plass et tilstrekkelig antall oppgaverettere, faller denne oppgaven på studieadministrasjonen. Det faglige ansvaret for oppfølging av oppgaveretterne ligger til den emneansvarlige.

Arbeidsgruppeledere (1. og 2. studieår)

Emneansvarlig har faglig ansvar for arbeidsgruppelederene på sine emner, og skal

- gjennomgå arbeidsgruppeoppgavene med gruppelederene og forklare hvordan oppgavene inngår i det samlede undervisningsopplegget
- utarbeide veiledning til de enkelte oppgavene (til arbeidsgruppeledernes bruk).
- besvare faglige spørsmål fra arbeidsgruppelederene

- ta stilling til eventuell underkjenning av studenters oppgaver/kommentarer: [faglig godkjenning av oppgaver/kommentering](#).

Storgruppeledere og seminarledere

Emneansvarlig har faglig ansvar for storgruppe-/seminarlederne, og skal

- utarbeide veiledning til de enkelte oppgavene
- besvare faglige spørsmål fra arbeidsgruppelederne

Emneansvarlig bør arrangeres møter med storgruppe-/seminarlederne underveis i emnet med tanke på det faglige innholdet, men også med det for øye å skape en «lagfølelse» blant alle underviserne på emnet.

Arbeids- og storgruppeoppgaver

Emneansvarlige for de tre første studieårene skal, senest to uker før undervisningen starter, publisere arbeids- og storgruppeoppgavene for emnet, se [Instruks om oppgåvegjeving og sensur 1.4 Arbeidsgruppeoppgåver og storgruppeoppgåver](#). I tillegg skal emneansvarlig publisere en timeplan med frister for levering av besvarelser og kommentering, og eventuelt fordelingen mellom individuelle og felles besvarelser.

For utforming av oppgavene gjelder [Instruks om oppgåvegjeving og sensur 1.3. Krav til utforming av oppgåver](#).

Ordgrenser for arbeidsgruppeoppgaver er følgende:

- 1. studieår: 1000 ord
- 2. studieår: 1500 ord

Obligatoriske oppgaver

I emner med obligatorisk oppgave skal emneansvarlig

- fastsette ordgrenser, innenfor de øvre rammer som er fastsatt av Studieutvalget/fakultetsstyret
- utarbeide oppgavetekst
- sende oppgavetekst til studieårsansvarlig minimum 4-5 dager før publiseringsdato
- følge opp oppgaveretterne, enten individuelt eller i form av et digitalt møte
- gjennomføre nivåkontroll
- vurdere oppgaveretternes kommentering i tilfeller der det kommer klage på denne.

Studentkontakt

Emneansvarlig skal legge til rette for at studentene kan stille faglige spørsmål underveis.

Henvendelser fra studenter om fremmøte og fravær, eller andre spørsmål av ikke-faglig art, videresendes til studieårsansvarlig.

Eksamen og sensur

Emneansvarlig har primæransvar for at studentenes kunnskaper og ferdigheter blir prøvet og vurdert på betryggende vis. Prøvingen skal være knyttet til læringsutbyttebeskrivelsen for emnet og tilpasset undervisningsopplegget.

Eksamensformen og de ytre rammene for eksamenen vedtas av Studieutvalget etter forslag fra emneansvarlig.

Eksamensoppgaver

Emneansvarlig har ansvar for at det utarbeides eksamensoppgaver. Dette inkluderer kontinuasjonseksamen og eventuelle ekstraordinære eksamener. For emner på 1.-4. studieår skal oppgavene fastsettes i samråd med [oppgaveutvalget](#).

Eksamensoppgaven skal leveres til studieårsansvarlig innen fristen angitt i kjøreplanen for emnet.

Mer detaljert informasjon om utforming av eksamensoppgaver o.l. finnes under punkt 1.3. *Krav til utforming av oppgaver* i [Instruks om oppgavegjeving og sensur](#).

Sensur

Emneansvarlig har primæransvaret for at sensuren er betryggende, innenfor de rammene som følger av fakultetets sensurordning.

Ansvaret for sensuren innebærer:

- Utarbeidelse av sensorveiledninger. Mal for sensorveiledninger finnes [her](#).
- Overoppsyn med sensorkorpset på emnet
- Nivåkontroll
- Digitalt sensormøte etter nivåkontrollen
- Svar på eventuelle spørsmål fra sensorene

Sensorene oppnevnes av fakultetet (studiedekanen) og det påhviler fakultetet å få på plass et tilstrekkelig antall sensorer. Emneansvarlig bør likevel engasjere seg i rekrutteringen av sensorkorpset, for å på plass en fast gruppe pålitelige og faglige kompetente sensorer.

Så langt det er praktisk mulig vil emneansvarlig få anledning til å vurdere potensielle sensorer som foreslås av studieadministrasjonen.

Se også fakultetets informasjonssider om [sensurprosessen](#) og [sensorgodkjenning](#).

Klagesensur

Emneansvarlig har primæransvaret for at klagesensuren er betryggende.

Når sensurklagene kommer inn får emneansvarlig forespørsel fra administrasjonen om hvilke sensorer det er ønskelig at skal delta i klagesensuren.

Klagesensuren er blind, men emneansvarlig bør informere klagesensorene om erfaringene fra opprinnelig sensur, inkludert karakterfordelingen etter denne. Dette kan gjøres i form av et tillegg til sensorveiledningen.

Ved klagesensur i obligatoriske emner gjennomføres det en begrenset nivåkontroll. Hver kommisjon sender inn tre besvarelser til nivåkontroll: én sterk og én svak C, og én svak D. Nivåkontrollen bør gjennomføres i løpet av ca. en uke, for å gi sensorene nok tid til å gjennomføre sensuren.

Se også [Klagesensur](#).

Kontrollkommisjon

Avviker karakteren etter klagesensur mer enn én karakter fra den opprinnelige, opprettes det en kontrollkommisjon som ledes av emneansvarlig, og inkluderer opprinnelig sensor og klagesensor. Det er ingen formkrav til arbeidet, men det må gjennomføres i løpet av ca. 10 dager, for å rekke endelig sensurfrist.

Se også [Kontrollkommisjon](#).

Evaluering

I henhold til [UiBs kvalitetssystem for utdanning](#) skal alle emner gjennomgå en større emneevaluering hvert tredje år. Emneansvarlig har primæransvar for å evaluere emnet, at det gjennomføres studentevaluering, og for å analysere og følge opp resultatene, inklusivt å utarbeide forslag til forbedringstiltak. I emneevalueringen skal emneansvarlig blant annet begrunne pedagogiske valg, og reflektere over studentens læring som følge av disse valgene. Evalueringen skal følges opp og legges frem for studieutvalget. Detaljene i dette finner du [her](#), under overskriften *3-årig syklus – Emneevaluering*.

Studieårsansvarlig gir emneansvarlig beskjed via kjøreplanen om et emne skal gjennomgå den treårige emneevalueringen det aktuelle studieåret. Selve gjennomføringen, og det å levere ferdig evaluering til Studieutvalget, er emneansvarligs ansvar, men det er selvsagt mulig å kontakte studieårsansvarlig ved spørsmål. I de årene emnet ikke gjennomgår den treårige evalueringen skal emneansvarlig levere en kort statusrapport for emnet – «egenvurdering». Videre gjennomføres den en kort, digital studentundersøkelse hvert år, ev. et referansegruppemøte, uavhengig av evalueringssyklusen.

Les mer om evalueringssopplegget [på denne siden](#).

Opgaver som godskrives særskilt

Fysisk og digital undervisning

Aktivitet	Godskrives med
Utarbeidelse av oppgave til obligatorisk oppgave	8 timer
Utarbeidelse av veiledning til obligatorisk oppgave praktikum	8 timer
Utarbeidelse av oppgave til eksamen, praktikum	16 timer
Utarbeidelse av oppgave til eksamen, annet	0,5 timer
Utarbeidelse av sensorveiledning obligatoriske emner, praktikum	9 timer
Utarbeidelse av sensorveiledning spesialemer og kontinuasjonseksamen	2 timer

Sensormøte	1 time
Nivåkontroll pr. besvarelse	1,5 time pr. oppgave
Kontrollkommisjon kommisjonsleder	1,5 time
Kontrollkommisjon sensor	1 time
Pedagogisk etterutdanning, fakultetets studiekvalitetsseminar++	

Studentkontakt: dekkes også av det generelle fradraget for dette, på 40 undervisningstimer per semester.

Administrativt arbeid: dekkes også delvis av det generelle administrasjonsfradraget på 115 + inntil 30 timer.

Vedlegg 2: Gjeldende rollebeskrivelse for emneansvar (styresak 71/07 og SU-sak 23/07-08)

<p>Kursansvar for obligatoriske kurs</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Utarbeidelse av kompetansekrav for kurset ut fra rettsstudiets overordnede kompetansebeskrivelse - Utvelgelse og tilrettelegging av faglig og metodisk innhold, valg av litteratur - Lage undervisningsplan med fordeling av de ulike læringsaktiviteter iht kursets kompetansekrav og studiets overordnede intensjoner, og det innen de gitte tids- og ressursmessige rammene som er gitt for kurset - Fastsette temaer for forelesningene - Utarbeide oppgaver til arbeidsgruppene for å underbygge studentenes materielle og metodiske progresjon i læringen, samt utvikling i presentasjon (skriftlig/muntlig) og tilrettelegge for eventuelle andre medlærings effekter ut fra kursets kompetansekrav - Utarbeide skriftlig veiledning til gruppelederne. En veiledning omfattende materielle og metodiske poenger i den enkelte oppgaven, og hva som bør vektlegges i tilbakemeldingen til studentene (kun 1. og 2. studieår). - Utarbeide oppgaver/pedagogisk opplegg for storgruppesamlingene for å underbygge studentenes materielle og metodiske progresjon i læringen, presentasjonsform og tilrettelegge for eventuelle andre medlærings effekter ut fra kursets kompetansekrav og studiets overordnede intensjoner. - Utarbeide skriftlig veiledning for det pedagogiske opplegget av storgruppesamlingene, samt hva som skal vektlegges i den skriftlige tilbakemeldingen fra storgruppelederne til studentene på 3.studieår. - Gjennomgang av opplegget og oppgaver med gruppe- og storgruppelederne - Rekruttering av storgruppeledere - Møter med administrasjon/studieårsansvarlig for oppfølging av alle administrative oppgaver knyttet til kurset - Møter med gruppe- og storgruppeledere for eventuelle justeringer underveis av opplegget - To referansegruppemøter i løpet av kurset - Svare på henvendelser fra studenter og gruppeledere - Utarbeidelse av kursrapport med forslag til forbedringer <p>Opgaver som kommer i tillegg, og honoreres særskilt</p> <ul style="list-style-type: none"> - Forberede og gjennomføre forelesninger, 5t/time - Utarbeidelse oppgaver til hjemmeeksamen/obligatorisk prøve, 8 timer - Utarbeidelse oppgaver skoleeksamen, 16 timer - Sensorveiledning, 9 timer - Nivåkontroll pr besvarelse: 1.5 time/oppgave
--	--

Vedlegg 3: Wiki-beskrivelsen av rollen som emneansvarlig (per februar -22)

Emneansvarlig

Ansvar

Faglig ansvar

Emneansvarlig

- oppnevnes av Studieutvalget
- har faglig ansvar for at læringsmål og [litteraturlister](#) er ajourførte og kan ev. komme med forslag til endringer. Endring av læringskrav, prøvingsformer og litteratur blir vedtatt i Studieutvalget.
- har ansvar for gjennomføring av undervisning og prøving med nivåkontroll, utarbeidelse av oppgaver og veiledning til gruppe- og storgruppesamlinger, og å gjennomgå opplegget med gruppe- og storgruppelederne i forkant av, og helst i løpet av emnet
- har ansvar for valg av foreleser, storgruppeleder og sensorer, samt at emneopplegget gjennomføres innen gitt budsjetttramme
- bør selv delta i undervisningen

Ansvar for arbeidsgruppeledere

Emneansvarlig for emner på 1. og 2. studieår har ansvar for arbeidsgruppelederne, og skal

- Gjennomgå oppgavene til arbeidsgruppesamlingene med gruppelederne.
- Utarbeide veiledning til de enkelte oppgavene (kun til gruppeledernes bruk).
- Svare på faglige spørsmål fra arbeidsgruppelederne.
- Ta stilling til underkjenning av studenters oppgaver/kommentarer.

Ansvar for storgruppeledere/seminarledere

Emneansvarlig for emner på 1.-4. studieår har ansvar for storgruppe-/seminarlederne. Emneansvarlig bør arrangere møter med storgruppe-/seminarlederne underveis i emneet.

I sak 66-09-10-2 uttalte SU:

Emneansvarliges ansvar for og myndighet overfor (internt) undervisningspersonell

1. Ved klager utover det bagatellmessige på undervisningspersonell skal emneansvarlig henvende seg til prodekan for undervisning.
2. Avhengig av forholdets karakter, kontakter prodekan personalledelse, faglig ledelse eller andre. Prodekanen kan iverksette selvstendige undersøkelser.
3. Prodekanen undersøker muligheten for å organisere fakultetets eksisterende pedagogiske spisskompetanse slik at vi kan tilby veiledning og opplæring av undervisere, også personell som ikke er fast ansatt.

Utarbeiding av emne- og eksamensoppgaver

Arbeidsgruppeoppgaver

Oppgavene publiseres under **Moduler** i Mitt UiB.

Emneansvarlig skal, iflg. [Instruks om oppgåvegjeving og sensur](#), [1.3 Andre emneoppgåver](#):

”(…) seinast to veker før emnestart leggje fram dei oppgåvene studentane skal svara skriftleg på i emneet, saman med ein timeplan som viser tidspunkt for levering av utkast og kommentering og fordelinga på individuelle svar og fellessvar. (...) Den emneansvarlege kan endre oppgåvene seinare, og både den emneansvarlege og storgruppeleiaren kan laga tilleggsoppgåver til bruk i storgruppemøte o.l.”

Ordgrensene for arbeidsgruppeoppgaver er følgende:

- 1. studieår: 1000 ord
- 2. studieår: 1500 ord

(dette ble vedtatt i SU-sak 82/13).

Faglig godkjenning av oppgaver/kommentering

Arbeidsgruppeleder/storgruppeleder foretar stikkprøver. En besvarelse eller kommentering blir underkjent hvis den ikke oppfyller faglige minstekrav:

- For at en besvarelse av arbeidsgruppeoppgave skal godkjennes av arbeids-/storgruppeleder må alle delspørsmål være besvart
- Det faglige nivået skal vurderes i henhold til hvor i emneet oppgaven gis
- Minstekrav til besvarelse kan ligge lavere enn det som gjelder for eksamensbesvarelser.
- For at en kommentering skal godkjennes, må den inneholde en begrunnet vurdering av den materielle og/eller metodiske kvaliteten i besvarelsen
- Ved underkjennelse av oppgave sender studieårsansvarlig vedtak til studenten – emneansvarlig sender begrunnelse per e-post til studenten med kopi til studieårsansvarlig og arbeidsgruppeleder.
- Emneansvarlig skal sende e-post til samtlige studenter som har fått vurdert kommentering/oppgave i forhold til underkjenning – enten det fører til underkjenning eller ei

Obligatorisk oppgave

- utarbeides av emneansvarlig, som også bestemmer ordgrensen (normalt 2500-3000 ord)
- sendes studieårsansvarlig 4-5 dager før offentliggjøring for studentene
- nivåkontroll gjøres etter gitte datoer

Lovdata på eksamen

Gjør deg godt kjent med oppgavene dine knyttet til Lovdata på eksamen. Du finner informasjon ved å gå til [denne siden](#).

Eksamensoppgaver

Oppgave til skoleeksamen, hjemmeeksamen eller prøver som skal telle med i karakteren skal fastsettes av den emneansvarlige etter samråd med oppgaveutvalget. Emneansvarlig skal også utarbeide oppgavesett til kontinuasjonseksamen. For eksamensoppgaver på spesialemer arrangeres det ikke oppgaveutvalgsmøter. Eksamensoppgaven skal leveres til studieårsansvarlig i administrasjonen innen gitte frister, slik at den blir klargjort i tide til eksamensdagen.

Se for øvrig mal til

sensorveiledning: <https://wiki.uib.no/juransatte/index.php/Eksamen#Sensorveiledninger>

Se for øvrig [Retningslinjer for utforming av prøver i jusstudiet](#):

1. **Samanhengen mellom læring og prøving:** Oppgaver som er med i grunnlaget for karaktersettninga, skal i form og innhold bygge på emneinnholdet. I oppgavene kan det likevel inngå spørsmål som ikke har vore oppe i emneet. Dette kan vera spørsmål som er dekte av

kjernelitteraturen, spørsmål som studentane kan svara på ut frå lovlege hjelpemiddel ved prøven, eller spørsmål som stiller krav til sjølvstendig resonnement ut frå læringsmåla til det aktuelle emneet og tidlegare emne. Oppgåver som blir gjevne til skuleeksamen bør i hovudsak gjelde tema som har vore oppe i emneet.

2. **Praktiske oppgåver:** Oppgåver som tek utgangspunkt i eitt eller fleire praktiske tilfelle kan gå ut på å skrive ei nøytral utgreiing, men oppgåva kan også gå ut på å skrive tekstar av andre slag, som skriftleg rådgjeving til ein part, prosesskrift, avtaleklausul, dom, forvaltningsklage, innstilling til forvaltningsorgan, utkast til lovtekst eller forskrift, osv. Det skal gå klårt fram av oppgåva kva tekst det er tale om. Studentane skal tidlegare på emneet ha fått høve til å skrive minst ein tekst av det slaget det vert bede om på skuleeksamen.
3. **Andre oppgåver:** Oppgåver som ikkje eller berre i liten grad tek utgangspunkt i praktiske tilfelle ("teorioppgåver") kan mellom anna gå ut på å prøve kunnskapar og oversikt, forståing og evne til å sjå og drøfte rettspolitiske spørsmål eller samanhengar og perspektiv i lærestoffet. Oppgåveteksten bør gje klare haldepunkt for den nærare avgrensinga av oppgåvesvaret. Ein bør unngå oppgåver som berre gjev korte og stikkordprega overskrifter ("avtalelova § 36", "rettsleg interesse") eller som svarar til bestemte overskrifter i læremiddel. Vidare bør ein unngå oppgåver som innbyr til uautoriserte standardoppsett e.l. ("analyser avgjerda i Rt. 2004.345").
4. **Fleire oppgåver ved same prøve:** Blir det gjeve fleire oppgåver ved same prøve, bør det gå fram omtrent kor mykje vekt som skal leggjast på kvart av oppgåvesvara, til dømes ved prosentvis fordeling

Evaluering

Evalueringssopplegget er endret fra og med våren 2019. Fra nå av skal alle emner underlegges en større evaluering hvert tredje år i stedet for dagens ordning med en begrenset rapport etter avsluttet kurs. Merk at referansegruppemøte og avsluttende møte med studieårsansvarlig nå er valgfritt.

Les mer om det nye evalueringssopplegget [på denne siden](#).

Avsluttende møte med studieårsansvarlig

Etter kursets slutt kan studieårsansvarlig og emneansvarlig, hvis ønskelig, møtes for en oppsummering av kurset.

I det avsluttende møtet kan man for eksempel

- Danne en oversikt over undervisningsressurser til neste års emne, og avdekke hva vi eventuelt har behov for fremover
- Vurdere om det var elementer som ikke fungerte, eller om det var noe som utmerket seg i positiv forstand
- Gjennomgå tilbakemeldingene fra studenter, arbeids- og storgruppeledere, samt ev. opplysninger som skal/bør viderefremmes til ansvarlig for neste kurs i rekken.

Møtet kan i tillegg danne grunnlag for emneansvarligs rapportering.

Annet

- Dersom man får henvendelser fra studenter av ikke-faglig art (Mitt UiB, spørsmål om fremmøte, fravær og lignende), videresendes disse til studieårsansvarlig.

- Ved behov for brukerstøtte/veiledning i forbindelse med publisering av materiale/meldinger i Mitt UiB e.l.: ta kontakt med studieårsansvarlig.
- Gi beskjed til studieårsansvarlig dersom det er behov for innkjøp av hovedlitteratur til undervisere på kurset.

[Tilbake til saklisten.](#)

Forslag til modell for engelskspråklige emner ved fakultetet

Saksnotat blir ettersendt. Alle vedlegg er tilgjengelig [her](#).

[Tilbake til saklisten.](#)

Rammer for LLM-program ved fakultetet

I forbindelse med etablering av fakultetets første LLM-program (se Studieutvalgets sak 51/22-5 *Orientering om søknad om oppretting av Master of Laws in EU and EEA Law*) er det behov for å slå fast noen prinsipielle rammer for LLM-program ved fakultetet. Etter som det på et senere tidspunkt også kan bli aktuelt å utvikle LLM-program innenfor andre fagområder, er det ønskelig at de rammebetingelser som foreslås, i første omgang, for LLM-programmet i EU- og EØS-rett, også skal kunne overføres til andre LLM-program i fremtiden.

Forslag til generelle rammer for LLM-program ved fakultetet og utvikling av søknad om oppretting av fakultetets første LLM-program har skjedd parallelt. Det har dermed vært vekselvirkninger mellom de to prosessene, slik at de allmenngyldige rammene foreslås dels ut fra hva som gjennom arbeidet med det konkrete LLM-programmet i EU- og EØS-rett har utkrystallisert seg som hensiktsmessig, og dels slik at fagmiljøet som har utviklet søknaden om oppretting av LLM-programmet i EU- og EØS-rett har gjort det i tråd med de signaler som har kommet gjennom dialog med fakultetsledelsen underveis om hvordan LLM-program ved fakultetet bør innrettes.

Søknaden som allerede er levert er utarbeidet i tråd med de rammer som foreslås. Dersom studieutvalget har forslag til justeringer i de generelle rammene for LLM-program ved fakultetet, og disse forslagene medfører behov for endringer i LLM-programmet som det er levert søknad om, vil fakultetet selv kunne gjøre justeringer i det foreslåtte LLM-programmet etter at det er opprettet av universitetsstyret.

Forslag til rammer for LLM-program ved fakultetet, i form av utkast til sak til fakultetsstyret, legges med dette frem for Studieutvalget med invitasjon til å komme med innspill.

Studieutvalget uttaler:

Vedlegg: Utkast til fakultetsstyresak om rammer for LLM-program ved fakultetet

[Tilbake til sakslisten.](#)



Styre: Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet
Styresak: XX/22
Møtedato: 27. september 2022
Journalnummer: 2022/1550

RAMMER FOR LLM-PROGRAM VED FAKULTETET

Bakgrunn

Som fakultetsstyret er orientert om tidligere¹¹, har forskergruppen i europarett¹² arbeidet med planer for et LLM-program i «EU and EEA Law». Fakultetsstyret signaliserte i oktober 2021 at planene kunne jobbes videre med, med sikte på oppstart fra høsten 2023. Søknad om oppretting av det nye studieprogrammet er derfor fullført og ble overlevert UiBs studiekvalitetskomité 31. august som er fristen for søknad om oppretting av nye studieprogram, gitt i UiBs kvalitetssystem. Se nærmere om søknaden i saken til fakultetsstyrets møte 27. september 2022.

Den offisielle gradsbevevnelsen fakultetet har fullmakt til å tildele er Master of Laws. I dagligtale er likevel LLM (Legum Magister) den mest brukte betegnelsen på denne type grad og studieprogram. For enkelhets skyld brukes derfor begrepene LLM-program og LLM-grad i denne saken.

I forbindelse med etablering av fakultetets første LLM-program bes fakultetsstyret her om å ta stilling til rammer for LLM-program ved fakultetet. Etter som det på et senere tidspunkt også kan bli aktuelt å utvikle LLM-program innenfor andre fagområder, er de rammebetingelser som foreslås for i første omgang LLM-programmet i EU- og EØS-rett, slik at de skal kunne overføres også til andre LLM-program i fremtiden.

Forslag til generelle rammer for LLM-program ved fakultetet og utvikling av søknad om oppretting av fakultetets første LLM-program har skjedd parallelt. Det har dermed vært vekselvirkninger mellom de to prosessene slik at de allmenngyldige rammene foreslås dels ut fra hva som gjennom arbeidet med det konkrete LLM-programmet i EU- og EØS-rett har utkrystallisert seg som hensiktsmessig, og dels slik at fagmiljøet som har utviklet søknaden om oppretting av LLM-programmet i EU- og EØS-rett har gjort det i tråd med de signaler som har kommet gjennom dialog med fakultetsledelsen underveis om hvordan LLM-program ved fakultetet bør innrettes. I denne saken foreslås rammer som vil gjelde både for programmet fakultetet nå har søkt om at opprettes, og for eventuelle fremtidige andre LLM-program.

Søknaden som allerede er levert er dermed utarbeidet i tråd med de rammer som her foreslås, samtidig som fakultetsstyret selvsagt kan justere på det som her foreslås. Dersom fakultetsstyret ønsker justeringer i de generelle rammene for LLM-program ved fakultetet som medfører behov for endringer i LLM-programmet som det er levert søknad om, vil det allerede foreslåtte LLM-programmet kunne justeres også etter at det er opprettet av universitetsstyret.

¹¹ Se sakene 23/21 og 75/21 til fakultetsstyret.

¹² Tidligere forskergruppen i EU-/EØS-, konkurranse- og markedsrett

Oppbygging av graden Master of Laws

I det første forslaget fra forskergruppen i europarett (se fakultetsstyresak 23/21) ble det skissert tre ulike måter et LLM-program kunne bygges opp på; 60 studiepoeng uten masteroppgave, 60 studiepoeng med 20 studiepoeng masteroppgave og 90 studiepoeng med masteroppgave.

I brev av 20.10.2008 fra Kunnskapsdepartementet ble de tre juridiske fakultetene gitt mulighet til å opprette graden Master of Laws med en varighet på 1 ½ år og 90 studiepoeng. Masterprogram på 60 studiepoeng er ikke eksplisitt regulert i Forskrift om krav til mastergrad,¹³ men «Departementet kan i spesielle tilfeller godkjenne nye masterstudier av denne typen [med normert studietid 1-1 ½ år] etter søknad.» (mastergradsforskriften § 7). Dersom fakultetets Master of Laws-grad skal avvike fra den graden som Kunnskapsdepartementet allerede etter særskilt søknad har gitt de tre juridiske fakultetene tillatelse til å opprette, ville det altså kreve en ny særskilt søknad til departementet. En eventuell slik søknad ville det vært naturlig å levere i samråd med de to andre juridiske fakultetene, slik at de tre juridiske fakultetene har den samme mulighet til å opprette kortere program. Vi har ikke mottatt signaler om at juridisk fakultet i Oslo eller i Tromsø ønsker, eller ser behov for, å endre innretningen og lengden på sine studieprogram. Og en eventuell slik søknad om særskilt tillatelse til å opprette en mastergrad med normert studietid 1 år, ville bety ytterligere forsinkelser og utsettelse for ønsket om å etablere LLM-program ved fakultetet.

Selv om forskergruppen i europarett i sitt notat antar at det ville være lettere å rekruttere studenter til et program av kortere varighet, har vi ikke holdepunkter for, eller data til, å slå fast at programmets varighet vil være avgjørende for hvor lett eller vanskelig det er å rekruttere studenter. I tillegg kommer at LLM-programmene som tilbys ved Universitetet i Oslo og Universitetet i Tromsø også er på 90 studiepoeng over tre semestre, og erfaringene derfra tyder på at det er mulig å rekruttere studenter til slike masterprogram. Det er videre en fordel at de tre norske juridiske fakultetene følger en og samme modell.

Allerede i orienteringssak 75/21 til fakultetsstyret signaliseres det at dersom det skal arbeides med sikte på oppstart høsten 2023 må studieprogrammet planlegges med et omfang på 90 studiepoeng i løpet av tre semestre. I løpet av den videre prosessen har det ikke kommet frem nye momenter eller argumenter som skulle tilsi at fakultetet skal ta initiativ overfor departementet for å få opprette en mastergrad på 60 studiepoeng, og vi slår derfor med dette fast at graden Master of Laws ved fakultetet skal være på 90 studiepoeng og ha en normert studietid på 1 ½ år.

Når det gjelder studiepoengomfanget for masteroppgaven skisserer forskergruppen i europarett, som nevnt, også en variant med 20 studiepoeng masteroppgave. Dette forslaget gjelder først og fremst dersom det skulle opprettes et studieprogram på 60 studiepoeng og forslaget om en mindre masteroppgave enn 30 studiepoeng er dermed ikke like aktuelt når vi slår fast at LLM-grader ved fakultetet skal være på 90 studiepoeng. Videre slås det fast av mastergradsforskriften § 6 at det i mastergrader både på 120 studiepoeng og erfaringsbaserte mastergrader på 90 eller 120 studiepoeng skal inngå selvstendig arbeid av et omfang på minimum 30 studiepoeng. Master of Laws-graden er riktignok verken en mastergrad på 120 studiepoeng eller en *erfaringsbasert* mastergrad på 90 eller 120 studiepoeng, og departementet ville muligens etter søknad kunnet gitt tillatelse til at LLM-graden, enten den er på 60 eller på 90 studiepoeng, kunne inneholde en masteroppgave på kun 20 studiepoeng. Når programmet planlegges med 90 studiepoeng kan vi likevel ikke se at det på nåværende tidspunkt er viktige argumenter for at masteroppgaven ikke skulle være på (minimum) 30 studiepoeng som er den klare hovedregelen i mastergradsforskriften.

Også i Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen er det i § 5-2 slått fast at «I mastergradsstudiet inngår et selvstendig, veiledet vitenskapelig og/eller kunstnerisk arbeid (masteroppgave/masterprosjekt), normalt på 60 studiepoeng. Det enkelte fakultet kan

¹³ FOR-2005-12-01-1392

likevel fastsette et mindre omfang, men minst 30 studiepoeng.(...).». Regelen gjelder riktignok mastergrader på 120 studiepoeng og treffer dermed ikke vår Master of Laws. Likevel gir den uttrykk for det som er hovedregelen for mastergrader ved UiB, selv om det nok også her kunne blitt gitt et ekspisitt unntak for vår Master of Laws på 90 studiepoeng.

Vi slår etter dette fast at det i graden Master of Laws ved fakultetet skal inngå et selvstendig skriftlig arbeid (masteroppgave) på 30 studiepoeng. I engelskspråklige land blir (den eventuelle) oppgavedelen av et LLM-program omtalt med ulike navn som for eksempel dissertation (UK), independent study (Penn State University/USA), master's thesis (Radboud/Nederland) eller individual study (Bond/Australia). Ifølge Universitets- og høyskolerådets termbase er den anbefalte engelske termen for masteroppgave «master's thesis». I Master of Laws-graden ved fakultetet benyttes derfor termen master's thesis på det selvstendige skriftlige arbeidet. Se nærmere om emnet master's thesis senere i saken.

Gjenbruk av emner og undervisning fra masterprogrammet i rettsvitenskap

Som nevnt i sak 75/21 til fakultetsstyret er det ressursituasjonen ved fakultetet som er årsaken til at LLM-program ikke allerede har blitt etablert ved fakultetet, til tross for at det har vært et uttalt mål i fakultetets strategier både for perioden 2011-2015 og 2016-2022. Undervisningskrefter til et LLM-program har vært antatt å ville komme til å gå på bekostning av allerede utilstrekkelige undervisningskrefter i det femårige masterprogrammet i rettsvitenskap.

Selv om ressursituasjonen og tilgangen på undervisningskrefter fortsatt er utfordrende, er den betydelig forbedret siden planene om LLM-program først ble vurdert i 2005 (se sak 75/21 for detaljer). Å utdanne jurister for det norske arbeidsmarkedet ved hjelp av det femårige masterprogrammet i rettsvitenskap er likevel fortsatt fakultetets primære samfunnsoppdrag på utdanningssiden. Så lenge vi ikke har overskudd av undervisningskrefter til å gjøre dette, må undervisningen i LLM-program ved fakultetet innrettes på en slik måte at den ikke i stor grad legger beslag på undervisningsressurser som kunne, eller burde, vært brukt i masterprogrammet i rettsvitenskap. En forutsetning for å etablere LLM-program ved fakultetet må derfor være at undervisning kan gjenbrukes og samkjøres for både det femårige masterprogrammet i rettsvitenskap og i LLM-program. I forskergruppen i europarett sitt forslag til LLM i EU- og EØS-rett legges det opp til at emnene som skal inngå i LLM-graden er de samme emnene som også inngår som spesialemner på 5. studieår i masterprogrammet i rettsvitenskap, og som også tilbys innreisende utvekslingsstudenter til fakultetet. Med ett unntak, er emnene som skal inngå i LLM-programmet i EU- og EØS-rett emner som *allerede* tilbys som spesialemner i masterprogrammet i rettsvitenskap. Også det siste emnet som foreslås opprettet (se saken til fakultetsstyrets møte 27. september 2022) skal tilbys både til LLM-studenter, norske master i rettsvitenskap-studenter og innreisende utvekslingsstudenter.

I lys av fakultetets undervisningsressurssituasjon er dette etter dekan og fakultetsdirektørs synspunkt den eneste måten det kan forsvares å opprette LLM-program ved fakultetet. Og også ved oppretting av fremtidige andre LLM-program må det være en forutsetning at emnene, i hovedsak, også tilbys som valgbare emner som del av masterprogrammet i rettsvitenskap og til innreisende studenter. Dersom et fagmiljø som ønsker å etablere et LLM-program ønsker unntak fra denne hovedregelen for ett eller flere av emnene i programmet må dette begrunnes, og fakultetsstyret vil måtte vurdere særskilt om det kan settes av undervisningsressurser til det eller de aktuelle emnene.

Fagmiljø som ønsker å etablere et LLM-program bør begynne arbeidet frem mot en LLM gjennom å i første omgang etablere eller identifisere spesialemner i masterprogrammet i rettsvitenskap som siden kan gjenbrukes i en LLM-grad. Ved vurdering av forslag om etablering av nye

engelskspråklige spesiallemner ved fakultetet kan et fagmiljø's langsiktige plan om etablering av et LLM-program være et viktig argument for at et nytt engelskspråklig spesiallemne bør opprettes.

Utfordringer ved gjenbruk av emner og undervisning mellom LLM-program og masterprogrammet i rettsvitenskap

Når undervisningsressurssituasjonen tilsier at samme emner og undervisning må brukes i flere av studieprogrammene ved fakultetet, kan dette føre til at det å være tatt opp til LLM-program ved fakultetet oppleves som mindre unikt og eksklusivt enn dersom emner og undervisning ble tilbudt utelukkende til studentene på LLM-programmet. Gjenbruk kan gjøre LLM-programmet mindre attraktivt og føre til mindre fornøyde studenter og færre søknader til programmet.

Gjenbruk av emner på tvers av program er ikke uvanlig for LLM. På LLM-program i USA er emnene vanligvis, og i all hovedsak, de samme emnene som amerikanske studenter tar som del av J.D.-programmet¹⁴ (den juridiske utdanningen i USA). På samme måte tilbys flere av emnene i LLM-gradene ved Universitetet i Oslo og Universitetet i Tromsø også som valg-/spesiallemner i det femårige masterprogrammet og til innreisende utvekslingsstudenter.

Ved en rekke av fakultetets samarbeidsinstitusjoner i både Europa og ellers i verden (utenom Storbritannia) erfarer vi at emner i LLM-program også er tilgjengelige for innreisende utvekslingsstudenter. Det ser likevel ut til å være mindre grad av gjenbruk av emner mellom LLM-program og den ordinære juridiske utdanningen fordi den ordinære juridiske utdanningen undervises på det lokale språket mens LLM-program undervises (oftest) på engelsk.

Kun Storbritannia skiller seg ut ved at LLM-emnene som hovedregel tilbys eksklusivt til studenter som er tatt opp til det aktuelle LLM-programmet, og dermed ikke samtidig tilbys til innreisende utvekslingsstudenter (som i Storbritannia som hovedregel er begrenset til å ta emner på LLB (bachelor)-nivå). LLM-program i Storbritannia skiller seg også ut fra LLM-program ellers i Europa ved at britiske universitet krever skolepenger på et helt annet og mye høyere nivå enn det som er tilfelle for LLM-program i andre europeiske land.

I Storbritannia, med svært høye skolepenger, synes det klart at de både kan og må tilby LLM-studiene eksklusivt til LLM-studenter for å møte forventningene som skapes når man må betale så mye for utdanningen. Det er likevel ikke én fasit, etter som amerikanske Law Schools, med enda høyere skolepenger enn Storbritannia, gjenbruker emner og undervisning på tvers av grader.

Selv om det kan tenkes at studenttilfredshet, omdømme og antall søknader ville øke dersom undervisningen på LLM-programmet ble gitt eksklusivt til studenter som er tatt opp til programmet, har vi ikke holdepunkter for å slå fast at gjenbruk på tvers av program vil gjøre det vanskelig å rekruttere, eller at det vil svekke omdømmet til LLM-programmet. Spesielt etter som Universitetet i Oslo og Universitetet i Tromsø, med noen unntak, gjenbruker emner, tyder det på at det går an å etablere LLM-program basert på emner som også tilbys i det femårige programmet.

Dekan og fakultetsdirektør anbefaler at vi prøver ut den ressursøkonomiske modellen som er foreslått (se likevel nedenfor om forslag til særlig oppfølging av studenter på LLM-programmet) og gjør oss erfaringer med dette. Skulle erfaringene tilsi at det er nødvendig å tilby noen av emnene, eller alle emnene, i LLM-program eksklusivt til LLM-studenter, kan dette evalueres og tas opp til ny vurdering etter at fakultetets første LLM-program har kommet i normal drift etter de første par-tre årenes utprøvnings- og etableringsfase.

¹⁴ Den treårige juristutdannelsen i USA som forutsetter en tidligere grad tilsvarende bachelor innenfor valgfritt fagområde, gir graden Juris Doctor (J.D.). Den amerikanske Juris Doctor må ikke forveksles med en doktorgrad slik som doctor juris.

Særlig om masteroppgaven

Selv om vi i hovedsak baserer oss på gjenbruk av emner mellom femårig masterprogram og LLM-program ved fakultetet, må oppgaveemnet som skal inngå i LLM-program opprettes som et eget emne spesielt for LLM-studenter. Dette skyldes blant annet at oppgaveemnet JUS399 Masteroppgave som er del av det femårige programmet har norsk emnebeskrivelse og undervisningen i emnet gis på norsk¹⁵. Ved etablering av oppgaveemnet i LLM-program må fakultetet ta stilling til om det må opprettes et emne for hvert fremtidige LLM-program, eller om det samme engelskspråklige emnet kan inngå i ulike LLM-program dersom det i fremtiden også opprettes andre LLM-program.

Ved UiO har hvert av de tre¹⁶ LLM-programmene et eget oppgaveemne. Masterprogrammet i Information and Communication Technology Law har oppgaveemnet ICTLTHESIS – Master thesis¹⁷, masterprogrammet i Maritime Law har oppgaveemnet MARLTHESIS – Master thesis¹⁸ og masterprogrammet Public International Law har oppgaveemnet PILTHESIS – Master thesis¹⁹. Selv om emnebeskrivelsene for de tre oppgaveemnene ikke er identiske, er forskjellene så pass små at det ser ut til at de med små justeringen like gjerne kunne vært samlet som ett emne som inngikk i alle de tre programmene. Dette er den vanlige løsningen for eksempel ved de britiske universitetene fakultetet har utvekslingsavtaler med. Der er det som hovedregel ett og samme oppgaveemne som benyttes i alle de ulike LLM-programmene, Eventuelt, dersom man kan velge mellom oppgaver av ulikt omfang, to eller tre ulike oppgaveemner der hvert av dem kan inngå i alle de ulike LLM-programmene som tilbys, på samme måte som det i vårt femårige masterprogram kan inngå oppgave på enten 30, 60 eller 70 studiepoeng.²⁰ Så lenge oppgaven i våre LLM-program skal være på 30 studiepoeng er det ikke nødvendig eller aktuelt med flere oppgaveemner av ulikt studiepoengomfang.

Når vi ser hvor små forskjeller det er mellom UiO sine tre ulike oppgaveemner i LLM-programmene synes det hensiktsmessig å opprette kun ett oppgaveemne som skal kunne inngå i ulike LLM-program dersom vi i fremtiden skal etablere LLM-program innenfor andre rettsområder. Det er kostnadseffektivt å administrere og oppdatere ett oppgaveemne istedenfor flere. Likevel kan det være aktuelt å tilby undervisning/fellesveiledning tilpasset det enkelte LLM-programmet. Med oppretting av kun ett oppgaveemne kan dette løses ved at emnet organiseres i ulike faggrupper, én for hvert LLM-program, på samme måte som man i dagens JUS399 Masteroppgave-emne har organisert 19 ulike faggrupper.

Selv om det må opprettes et eget oppgaveemne for LLM-program, vil det være hensiktsmessig at emnet tar utgangspunkt i emnet JUS399 Masteroppgave og at opplegget for det nye emnet, så langt det passer, smis over samme lest som for JUS399 Masteroppgave og med samme antall veiledningstimer per student. Dette vil effektivisere administrasjonen av det nye emnet, og vil sikre et opplegg som er vel utprøvd over mange år. Med den pressede ressursituasjonen fakultetet er i, er det også vanskelig å forsvare at studenter på LLM-programmet skulle få langt mere masteroppgaveveiledning enn studenter på femårig masterprogram.

¹⁵ Dette utelukker likevel ikke at studenter på femårig masterprogram i rettsvitenskap kan skrive masteroppgaven sin på engelsk dersom de ønsker det.

¹⁶ I tillegg til tre program på 90 studiepoeng som omtales som LL.M. program, tilbyr UiO også det toårige masterprogrammet Theory and Practice of Human Rights med oppgaveemnet HUMR200 – Thesis in the Theory and Practice of Human Rights <https://www.uio.no/studier/emner/jus/humanrights/HUMR5200/index.html>

¹⁷ <https://www.uio.no/studier/emner/jus/jus/ICTLTHESIS/index.html>

¹⁸ <https://www.uio.no/studier/emner/jus/jus/MARLTHESIS/index.html>

¹⁹ <https://www.uio.no/studier/emner/jus/jus/PILTHESIS/index.html>

²⁰ JUS399 Masteroppgave (30 sp), JUS396 Masteroppgave (60 sp) og JUS397 Masteroppgave (70 sp).

I forbindelse med revisjon av studieordningen for det femårige masterprogrammet i rettsvitenskap pågår det arbeid med endringer på 5. studieår for å heve kvaliteten på dette studieåret. Det er enda ikke bestemt hvordan 5. studieår på studieordningen av 2021 vil se ut, men intensjonen bør være at de endringer og kvalitetshevende tiltak som blir bestemt for masteroppgavedelen også vil gjelde tilsvarende for LLM-program ved fakultetet.

På bakgrunn av dette foreslås det at det opprettes et engelskspråklig oppgaveemne etter modell av JUS399 Masteroppgave. Se saken til fakultetsstyret 27.09.22.

Detaljer for gjennomføringen av masteroppgaveemnet

I sitt notat om opprettelse av LLM-grad i «EU & EEA Law» nevner forskergruppen for europarett muligheten for å åpne for tidlig levering av masteroppgaven slik at kandidater kan ferdigstille graden på 12 måneder.²¹ Forskergruppen viser til at dette er tilfelle i Oslo og muligens i Tromsø, og skriver at forskergruppen ville, av både praktiske og rene konkurransehensyn, foretrukket at dette var mulig.²²

Vi har undersøkt hvorvidt det faktisk er tilfelle at masteroppgaven leveres tidlig ved UiO og UiT og funnet at ved UiO er fristen for innlevering av oppgaver som er del av LLM-program den samme fristen som for oppgaver i det femårige masterprogrammet. Det vil si 1. desember i høstsemesteret og 15. mai i vårsemesteret.²³ Med ordinær studieprogresjon etter ordinær studiestart høstsemesteret, skal oppgaver altså innleveres i studentenes tredje semester, som blir 1. desember i det andre høstsemesteret i studiet. På spørsmål om fristene, opplyser eksamensseksjonen ved UiO at det etter søknad også kan innvilges individuelle frister enten tidligere eller senere enn den ordinære fristen. Et kriterium for innvilgelse av avvikende frist er at en avvikende frist passer for den som skal veilede studenten. Likevel er dette en mulighet som i liten grad blir brukt, og de aller fleste studentene forholder seg til de ordinære fristene. Dersom det blir søkt om avvikende frist, er det normalt snakk om en *senere* frist, ikke en tidligere frist, og i så fall oftest på grunn av sykdom hos studenten.

Ved UiT er fristen for innlevering av masteroppgave satt til 1. september.²⁴ Vi er ikke kjent med hvilke erfaringer juridisk fakultet i Tromsø har gjort seg med denne tidlige fristen, men vi anser at en så tidlig frist strider med universitetets og fakultetets ambisjoner om å utnytte hele semesteret til læring, og at dersom programmet reelt skal være av tre semesters varighet, må fristen for innlevering av masteroppgave være mot slutten av tredje semester. Et bedre alternativ for studenter som ønsker å fullføre på kortere tid, vil være å, på samme måte som UiO, åpne for at det etter søknad unntaksvis kan innvilges en individuell tidligere frist under forutsetning av at det er i orden for veileder og at denne er tilgjengelig for å gi veiledning i løpet av sommeren.

²¹ Særlig i Storbritannia er det vanlig at LLM-program (180 britiske credits som normalt vil omregnes til 90 norske studiepoeng) fullføres i løpet av 12 måneder fra september til september, ved at oppgaven skrives i løpet av sommeren og leveres i september.

²² Side 3. i vedlegg 1 til sak 23/21 til Fakultetsstyret.

²³ *Regulations for master's theses for the international master's programmes' at the Faculty of Law*, vedtatt av programstyret for masterprogrammene ved Juridisk fakultet 9 desember 2014

https://www.uio.no/studier/emner/jus/jus/MARLTHESIS/faculty-of-lawmemorandum_130219.pdf

²⁴ Section 18-3 in Chapter 3 of Regulations for the Master of Laws in Law of the Sea program vedtatt i sak JF13-13 til fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet I Tromsø: «The thesis must be submitted for assessment no later than 1st September (or the first working day after, in case the 1st September is on a weekend). A thesis submitted for assessment may not be withdrawn, cf. Regulations for studies and examinations at the University of Tromsø – The Arctic University of Norway section 34 (3).» <https://uit.no/regelverk#v-pills-663729>

Et annet eksempel på at det i enkelte tilfeller kan bli behov for individuelle frister for masteroppgaveinnlevering, er i de tilfellene studenter tidligere har fullført emner som også inngår i LLM-programmet under utveksling til UiB, og får slike emner innpasset i LLM-programmet (se nærmere om dette senere, under overskriften Gjenbruk av emner tatt under utveksling til UiB). For at det skal ha noen hensikt for studentene å få innpasset emner tatt under utveksling, og være attraktivt for tidligere utvekslingsstudenter å søke seg tilbake til UiB for å fullføre en LLM-grad, må fakultetet i slike tilfeller legge til rette for at studentene kan begynne den intensive skriveperioden sin tidligere enn i semester tre (høstsemesteret). Likevel vil det være slik at seminarene i tilknytning til oppgaveprosessen er skreddersydd tidsmessig for de som skal skrive i semester tre, og studenter som får en avvikende utdanningsplan som følge av innpass av tidligere avlagte emner, vil ikke kunne få det samme skreddersydde undervisningsopplegg i tilknytning til masteroppgaveprosessen sin som det studenter som følger ordinær studieprogresjon får.

Kvalitetssikring og kvalitetsutvikling

LLM-program må, som alle andre studieprogram ved UiB, følge UiBs kvalitetssystem for utdanningene. Kvalitetssystemet innebærer blant annet at hvert studieprogram skal ha et programstyre og en programstyreleder. Ved Det juridiske fakultet er det studietutvalget og studiedekanen som er programstyre og programstyreleder for både det femårige og det toårige masterprogrammet i rettsvitenskap. For de erfaringsbaserte etter- og videreutdanningsmasterprogrammene som nylig er opprettet ved fakultetet er det studietutvalget som har det administrative ansvaret for programmene, mens det vil bli opprettet egne programstyrer som har ansvar for å drive programmet.

Studiedekanen vurderer at fordi LLM-program, på grunn av gjenbruk av emner, må driftes i tett samspill med det femårige og toårige masterprogrammet vil det være både hensiktsmessig og ressursbesparende at studietutvalget utgjør programstyret også for LLM-program og at studietutvalget har det administrative ansvaret også for fakultetets LLM-program. Likevel foreslås det at ansvaret for å drive LLM-program delegeres til en faglig programkoordinator (eventuelt to personer som deler på ansvaret) fra fagmiljøet/forskergruppen som tilbyr (flertallet av) emnene i programmet. Se mer om den faglige programkoordinatoren nedenfor.

Det er den faglige programkoordinatoren som hvert år skal utarbeide en kort egenvurdering av programmet. Denne behandles av studietutvalget. Programevalueringen som skal skje (minst) hvert 5. år gjøres i samarbeid mellom den faglige programkoordinatoren og studietutvalget.

Oppfølging av studentene på programmet

Det er ønskelig at studentene på LLM-programmet skal oppleve at de er tatt opp til et eget studieprogram til tross for at undervisning skjer sammen med studenter på det femårige masterprogrammet og innreisende utvekslingsstudenter. Det er også viktig at fakultetet legger til rette for at det dannes en gruppefølelse/studieprogramidentitet/kullidentitet blant studentene på LLM-program.

Måter å gjøre dette på kan være med å organisere aktiviteter av både faglig- og sosial art særlig for LLM-studentene både ved oppstart av semesteret og gjennom semesteret. Dette kan være «sammenristingsaktiviteter» på begynnelsen av semesteret som for eksempel felles besøk til klatrepark, noe som har vært prøvd ut med hell i forbindelse med Maritime Bergen Law Summer Programme, eller besøk til turistattraksjoner i Bergen. Det kan også være faglige ekskursjoner som for eksempel besøk til konkurransetilsynet for LLM-programmet i EU- og EØS-rett, eller til andre relevante institusjoner, bedrifter eller kontor for andre, fremtidige LLM-program. Studentene på LLM-programmet bør også inviteres til relevante arrangement som skjer i den aktuelle forskergruppen/fagmiljøet som står bak programmet, som for eksempel seminar eller

gjesteforelesninger. Ved at studentene på LLM-programmet inviteres inn på arenaer som de ordinære utvekslingsstudentene til fakultetet og studentene på masterprogrammet i rettsvitenskap ikke uten videre har tilgang til, vil opptak til LLM-program utgjøre noe særskilt selv om undervisning skjer sammen med de andre studentgruppene.

Et annet tiltak for å gjøre LLM-programmet til noe annet og mer enn å være ordinær utvekslingsstudent på fakultetet, kan være å tilby denne gruppen av studenter tettere (faglig) oppfølging enn det som er tilfelle for andre studenter ved fakultetet, for eksempel ved at studentene tildeles en faglig mentor blant de vitenskapelig ansatte som er tilknyttet programmet, slik forskergruppen i europarett foreslår. Det er sannsynlig at det vil ta noen år før alle studieplassene på et LLM-program fylles etter som det vil ta noe tid å gjøre programmet kjent. I etableringsfasen vil en mentorrolle dermed trolig kunne ivaretas av den/de faglige programkoordinatorene selv, mens når antall studenter er fulltallig kan det være nødvendig og hensiktsmessig å fordele mentoransvaret på flere ulike personer i fagmiljøet. Akkurat hva en faglig mentor skal gjøre utvikles ved hjelp av utprøving i forbindelse med etableringen av det første LLM-programmet. I forslaget fra forskergruppen foreslås det at en faglig mentor skal ha minimum to møter med studenten i løpet av hvert semester. Tema for møtene kan for eksempel være hvordan studenten opplever at det går med studiene, hvordan studenten trives, og samtale om valg av fordypnings- og valgemner i vårsemesteret samt drøfting av ideer til tema for masteroppgaven.

Målgruppe for LLM-program ved fakultetet

Sak 75/21 til fakultetsstyret slår fast at før oppretting av et LLM-program må vi definere hvem som skal være målgruppe for programmet, og eventuelt hvilke andre studentgrupper som kan tas opp til programmet i tillegg til hovedmålgruppen.

Norske jurister til det norske arbeidsmarkedet utdannes (i hovedsak) gjennom det femårige masterprogrammet i rettsvitenskap, og for å søke om bevilling som advokatfullmektig eller dommerfullmektig er det som hovedregel denne graden som kreves. Denne graden skal være tilstrekkelig for å jobbe som jurist, og de juridiske lærestedene er forventet å gi studentene den kompetansen som kreves, både i form av bredde og fordypning, innenfor disse fem årene. Dersom vi oppretter en spesialisert LLM-grad med norske studenter som (hoved)målgruppe, kan det ses som at vi mener at det norske rettsstudiet ikke gir den kompetansen som kreves av fremtidens jurister. I så fall oppfyller vi ikke vårt samfunnsoppdrag. En LLM-grad bør dermed ikke opprettes med norske studenter som hovedmålgruppe. Dette har heller ikke vært det uttalte formålet i de tidligere styresakene om LLM fra 2005 og 2009, eller i fakultetets strategier og i handlingsplanene for internasjonalisering. Der har internasjonale studenter hele tiden vært den eksplisitte målgruppen. Fordi også norske studenter trekkes frem som aktuell målgruppe i notatet fra forskergruppen i europarett²⁵ gjør det det aktuelt å diskutere hvem som er målgruppe for LLM-program ved fakultetet. Her kan vi også sondre mellom norske nåværende studenter, og ferdige kandidater som allerede er ute i arbeidslivet, men som kan ønske seg faglig påfyll og fordypning. Den første gruppen får sin utdanning gjennom det femårige masterprogrammet i rettsvitenskap, mens den andre gruppen kan være aktuell for etter- og videreutdanning. LLM-program både i Norge og utlandet kan utvilsomt være relevant som etter- og videreutdanning. I lys av hvem som historisk har vært tenkt som den primære målgruppen (internasjonale studenter), er det likevel ikke ønskelig at LLM-programmene skal innrettes som erfaringsbasert eller «Executive masters», altså

²⁵ «I lys av NAV-skandalen og behovet for å øke EU-/EØS-rettskompetansen gjennom undervisningstilbudet ved norske juridiske utdanningsinstitusjoner fremstår tidspunktet for lansering av en LLM-grad i EU-/EØS-rett også betimelig. Interessen blant norske studenter er nok allerede til stede, og vil trolig bare øke i årene fremover». S. 2 i vedlegg 1 til sak 23/21 til Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet

etter- og videreutdanningsprogram der et av opptakskravene er at man allerede har relevant arbeidserfaring, og dermed ikke kan få opptak umiddelbart etter fullført juridisk grad.

I lys av utdanningstilbudet som allerede finnes til norske studenter synes det klart at det ikke er disse som bør være den primære målgruppen for LLM-program ved fakultetet. Det er likevel sannsynlig at også norske, både nåværende studenter og ferdige kandidater, kan ha ønske om å fordype seg i de rettsområder som fakultetet oppretter LLM-program i, også ut over den fordypning de kan oppnå, eller har oppnådd, innenfor rammen av det femårige masterprogrammet. Det bør derfor ikke være noe i veien for å også ta opp norske studenter til LLM-program ved fakultetet.

I internasjonal sammenheng er LLM-program oftest et tilbud (i hovedsak) rettet mot internasjonale studenter. De nasjonale studentene får sin juridiske utdanning enten gjennom et integrert masterstudium eller gjennom en treårig eller en fireårig bachelorgrad, eller gjennom en treårig «second degree/graduate degree», og disse gradene vil normalt være det som trengs for å praktisere som jurist i hjemlandet. LLM-grad er derfor sjelden nødvendig for å kunne praktisere juss i eget hjemland. Det er isteden en mulighet til å få ytterligere kunnskap og grundig fordypning innen et bestemt rettsområde. Og det kan i noen tilfeller også være en inngangsport for å kunne praktisere juss i et annet land. I USA for eksempel, kan man etter å ha fullført en LLM, melde seg til «the bar exam», og hvis denne består, få tilgang til å praktisere juss i den eller de statene som har anerkjent den «bar exam» man har bestått. Systemet i Norge kan ikke sammenlignes, og formålet med en LLM-grad i Norge vil ikke være å i etterkant kunne søke om bevilling som advokatfullmektig eller dommerfullmektig på grunnlag av LLM-graden. I norsk sammenheng vil LLM-programs funksjon være en grundig faglig fordypning innen et bestemt rettsområde, noe som vil være nyttig i en rekke ulike posisjoner og stillinger.

Selv om også norske kommende eller ferdige jurister kan komme til å fatte interesse for LLM-program ved fakultetet, synes det klart at vi skal holde fast ved at det er internasjonale søkere som er den primære målgruppen for programmet.

Studieplasser og antall studenter på programmet

Det har lenge vært et ønske og en ambisjon for fakultetet å opprette LLM-program, og i internasjonal sammenheng er det vanlig, og nær sagt «forventet», at et juridisk fakultet også tilbyr ett eller flere LLM-program. Likevel ligger ikke det å tilby LLM-program med internasjonale søkere som hovedmålgruppe innenfor fakultetets primære samfunnsoppdrag som må sies å være å utdanne norske jurister til et norsk arbeidsmarked. Med begrensede og pressede undervisningsressurser har det til nå ikke vært ansett som mulig å prioritere å opprette LLM-program ved fakultetet, og all den tid samfunnet har behov for alle de juristene vi greier å utdanne, har det heller ikke vært aktuelt å omdisponere studieplasser fra de ordinære studieprogrammene. Selv om det forsiktig har vært ytret ønsker til UiB-ledelsen om nye studieplasser til LLM-program ved fakultetet²⁶ er det ingen utsikter til at verken universitetsledelsen eller Stortinget vil bevilge midler til nye, fullfinansierte studieplasser over statsbudsjettet øremerket LLM-program ved fakultetet i overskuelig fremtid. Studieplassene må derfor finansieres innenfor fakultetets eksisterende rammebevilgning. Det finnes likevel et handlingsrom i form av omdisponering av noen av studieplassene som fakultetet fikk tilført i revidert nasjonalbudsjett i 2020. Som følge av de nye studieplassene ble opptaksrammene for både femårig og toårig masterprogram økt fra 2020/2021, men ble noe redusert fra 2022/2023 på grunn av et kutt i antall studieplasser som følge av at Kunnskapsdepartementet inndro og omdisponerte studieplassene. Fra 2022/2023 er det 42

²⁶ Sist mer uformelt på siste side av artikkelen «Internasjonalisering av studiet ved Det juridiske fakultet» (Strandbakken og Tøsdal) s.115-130 i Rett i vest (2019) av Giertsen, Husabø, Iversen og Konow (red.)

plasser på toårig masterprogram i rettsvitenskap, der 12 av disse skriver seg fra de nye studieplassene som ble tildelt i 2020.

Formålet med de nye studieplassene i 2020 var at flere skulle få tilgang til høyere utdanning når arbeidsledigheten gikk opp som følge av pandemien, og var altså først og fremst et nasjonalt tiltak. Formålet med de nye studieplassene fra 2020 vil derfor bli ivaretatt også av LLM-programmet i EU- og EØS rett, og det kan derfor forsvares å flytte noen studieplasser fra toårig masterprogram til det nye LLM-programmet.

Som forklart i sak 75/21 er resultatmidler av studentenes studiepoengproduksjon og resultatmidler for gradsopptak de eneste nye midlene som vil bli tilført fakultetets økonomi. Størrelsen på resultatmidlene vil henge sammen med antall studenter på programmet, og at disse består eksamener og fullfører grad. Antallet studenter som tas opp må være på et slikt nivå at vi kan gi dem tilfredsstillende oppfølging og at det kan dannes en gruppefølelse og en kullidentitet blant studentene.

Dersom vi ser til antall plasser på de andre LLM-programmene i Norge finner vi at Universitetet i Tromsø har «cirka» 20 plasser på programmet Law of the Sea-programmet²⁷, og Universitetet i Oslo opplyser å ha 16 plasser på Maritime Law-programmet, og 22 plasser på hvert av de to programmene Public International Law og International Communication Technology Law.

Erfaringer fakultetet har gjort seg med gruppestørrelse og gruppedynamikk ved organisering av Maritime Bergen Law Summer Programme tyder på at det skjer en endring fra en gruppe på inntil 30, og en gruppe over dette. Til sommerprogrammet i 2018 ble det tatt opp 20 internasjonale og 8 norske studenter (opprinnelig 10 tilgjengelige plasser for norske studenter), mens det i 2019 ble tatt opp 36 internasjonale og 8 norske (opprinnelig 10 tilgjengelige plasser for norske studenter). Økningen fra nær 30 studenter til i overkant av 40 studenter ga merkbare negative forskjeller i gruppedynamikken, og i studentenes dedikasjon og tilhørighet til gruppen og programmet. Selvsagt kan det også ha vært tilfældigheter i studentgruppen som førte til endringen i gruppedynamikk og følelsen av gruppetilhørighet, men erfaringen gir oss likevel indikasjoner på at det kan være fornuftig å sette et tak på 30 studenter på programmet for å legge til rette for tette og sammensveidete studentkull og tilstrekkelig oppfølging fra fakultetet. 30 studenter er også i tråd med hva forskergruppen i europarett i samtaler har signalisert at de ville se som det optimale studentantallet på LLM-programmet i EU- og EØS-rett, samtidig som de også mener at de ville kunne håndtere opp mot 50 studenter.

Med 30 studenter på programmet vil det basert på 2022-satsene i finansieringssystemet bety kr 2 757 375 i resultatmidler per kull på 30 studenter som fullfører LLM-program.²⁸ Erfaring fra andre institusjoner er at det tar tid å bygge opp kull med et slikt antall studenter. Særlig første året må vi forvente et langt lavere antall studenter på programmet etter som markedsføring av programmet først vil kunne begynne etter at programmet er offisielt opprettet av universitetsstyret i november, hvilket er tett opptil søknadsfristen til masteropptak for internasjonale søkere fra utenfor EU/EØS-området 1. desember, og også kort tid før søknadsfristen til masteropptak for søkere fra EU/EØS-området som er 1. mars.

Innenfor de 30 studieplassene og i lys av det som er skrevet over om målgruppe for programmet, er det også nødvendig å ta stilling til om eller hvordan de 30 studieplassene skal fordeles mellom ulike søkergrupper. Dette er også nødvendig fordi det i UiBs prosess for opptak til masterprogram er ulike søknadsfrister og svarfrister for de ulike søkergruppene.

²⁷ https://uit.no/utdanning/program/271310/law_of_the_sea_-_master

²⁸ (54 000 per årshet i finansieringskategori D x 1,5) + 41 550 enkel uttelling for fullført grad i finansieringskategori D = 122 550 per kandidat. Sentralnivået ved UiB holder tilbake 25 % av resultatmidlene og fakultetets netto blir 91 913 per student. Med 30 kandidater som fullfører LLM-program vil fakultetet motta kr 2 757 375 i resultatmidler.

Som slått fast ovenfor er internasjonale søkere hovedmålgruppen, og økt internasjonalisering har hele tiden vært målet med opprettelse av et LLM-program. Dette taler for at flertallet av plassene skal tildeles internasjonale studenter. Likevel er det sannsynlig at også norske søkere, enten det er ferdige jurister eller studenter som har fullført minimum 3 års jusstudier, vil ha interesse av den faglige fordypningen som oppnås gjennom et LLM-program. Norske studenter vil også være et positivt tilskudd til studentgruppen som helhet, da disse vil kunne innta en rolle som uformelt vertskap og uformell Norges- og Bergensguide for de internasjonale studentene på programmet. Dette vil gi de internasjonale studentene mulighet til å bli kjent med norske studenter og gjennom dem med kulturen og samfunnet i vertslandet for LLM-programmet, noe som utvilsomt vil øke det utenomfaglige utbyttet fra LLM-programmet. På bakgrunn av dette er det ønskelig at noen av plassene på programmet forbeholdes søkere fra Norge.

Som et utgangspunkt foreslås det at 20 av de 30 plassene forbeholdes internasjonale søkere, mens 10 plasser er forbeholdt norske søkere. Det er kun for plassene forbeholdt norske søkere det er aktuelt å flytte studieplasser fra toårig masterprogram. Studieplassene for internasjonale studenter vil måtte finansieres av resultatmidler alene, på samme måte som det per i dag heller ikke finnes studieplasser øremerket innreisende utvekslingsstudenter. Dersom plassene i opptaksgruppen med den tidligste søknadsfristen ikke fylles opp, kan plassene tilbys studenter fra den andre opptaksgruppen.

Godtgjøring i undervisningsregnskapet for ansvar i tilknytning til LLM-program

Til tross for at det foreslås at vi baserer oss på gjenbruk av emner og undervisning mellom LLM-program og det femårige masterprogrammet, vil etablering og drift av et LLM-program, og i fremtiden kanskje flere LLM-program, utvilsomt likevel kreve ressurser både fra det aktuelle fagmiljøet og fra administrasjonen.

Undervisning, eksamen og sensur i emnene som inngår i LLM-programmet godskrives i undervisningsregnskapet på samme måte som for ordinære spesialemer. Dette endres ikke av at en del av spesialemerne våre nå også skal tilbys som del av et LLM-program. Masteroppgaveemnet er det eneste emnet som vil være et emne utelukkende for studenter som er tatt opp til LLM-program.

For at studentene som er tatt opp til LLM-program skal få tilbud om aktiviteter i tilknytning til LLM-programmet bør det oppnevnes en faglig programkoordinator som står for den daglige driften og koordineringen av programmet sammen med administrasjonen, samt den tette oppfølging av studentene på programmet gjennom både faglige og sosiale aktiviteter. Med parallell til grunnfradraget for emneansvar for obligatoriske emner som er på 50 timer, foreslås det at ansvaret som faglig programkoordinator for et LLM-program også godskrives med 50 timer. Godskrivningen gis per år, eller med 25 timer per semester. Drift av LLM er selvsagt annerledes enn drift av obligatoriske emner på så mange vis, både i struktur og i arbeidets art. Viktigst er kanskje at LLM-program vil få langt færre studenter enn de obligatoriske emnene.

Dersom det er flere programkoordinatorer som deler på ansvaret for et LLM-program avgjør de selv hvordan oppgavene og de disponible timene skal fordeles. I høstsemesterene vil programkoordinatoren ha ansvar for to LLM-kull samtidig. Godskrivningen foreslås som 25 per semester selv om antall studenter er høyere i høstsemesteret, da vi forventer at studenter som skriver masteroppgave vil kreve mindre oppfølging enn studenter som er nye på programmet.

Den noe beskjedne godtgjørelsen som foreslås til faglig programkoordinator må ses i sammenheng med godtgjørelsen for andre oppgaver i tilknytning til LLM-program. Som del av den faglige og sosiale oppfølgingen av studentene er det foreslått at hver student skal få oppnevnt en mentor i fagmiljøet. Mentor og student skal møtes minimum en gang på begynnelsen av semesteret og en gang på slutten av semesteret, men kan også velge å isteden avtale flere kortere treff i løpet av

semesteret. Til denne faglig-sosiale oppfølgingen av studentene foreslås det at det stilles to timer til disposisjon per student hvert av de to første semestrene av LLM-programmet. Når studenten er i sitt tredje semester og skal skrive masteroppgave, overtas mentoransvaret av studentens masteroppgaveveileder og oppfølgingen av studenten inngår i det ordinære timeantallet som er satt av til veiledning av masteroppgave (11 timer). Mens LLM-program er i en etablerings- og oppbyggingsfase er det sannsynlig at mentoransvaret i stor grad vil ivaretas av programkoordinator. Den samlede godskrivingen vil dermed bli større enn godskrivingen for programkoordinatoransvaret alene.

Når et LLM-program har funnet sin form og har oppnådd ønsket antall søkere og studenter, kan det være nødvendig å fordele mentoransvaret på flere personer i fagmiljøet, og godtgjørelsen for å være mentor for studenter vil da fordeles på flere.

En tredje oppgave som i oppstartsfasen nok kan ses i sammenheng med både programkoordinatoransvaret og mentoroppgaven, er emneansvaret for det nye masteroppgaveemnet som etableres for å inngå i LLM-program ved fakultetet. Emnebeskrivelsen for det engelskspråklige masteroppgaveemnet tar som tidligere nevnt utgangspunkt i det norske 30-studiepoengs masteroppgaveemnet. Emneansvaret kan likevel ikke sammenlignes,²⁹ etter som det engelskspråklige emnet vil ha langt færre studenter og i hvert fall i første omgang ikke ha ulike faggrupper. Oppgaver som i det norskspråklige emnet er lagt til faggruppeansvarlig og godskrives særskilt, inngår for det engelskspråklige emnet som oppgaver som del av det generelle emneansvaret. 10 timer tilsvarer det man per i dag får for å ha emneansvar for spesielemner. Det foreslås at godskriving av emneansvar settes til 10 timer det semesteret masteroppgaveemnet avholdes, altså høstsemesteret. I tillegg settes det av timer til undervisning i det engelskspråklige masteroppgaveemnet, tilsvarende det antall timer fellesundervisning som per høsten 2022 tilbys i skrivesemesteret til det norske emnet (Ni timer med forberedelsesfaktor fem). Slik forskergruppen for europarett har skissert prosessen frem til skrivesemesteret for masteroppgaven, er det sannsynlig at undervisningen i det engelskspråklige masteroppgaveemnet vil bli spredt utover de tre semestrene LLM-programmet varer, og ikke holdes kun i selve skrivesemesteret, slik timeplanen for JUS399 masteroppgave viser.

Dersom det i fremtiden blir opprettet flere LLM-program slik at studentene på det engelskspråklige oppgaveemnet blir inndelt i ulike faggrupper, vil det bli nødvendig å vurdere godskriving i tilknytning til masteroppgaveemnet på nytt. Etter som flere LLM-program og inndeling i ulike faggrupper uansett ikke er nært forestående, nøyer vi oss per nå med å foreslå godtgjørelse for emneansvar.

Det gis ingen godskriving i undervisningsregnskapet for arbeid med å utvikle ideer til nye LLM-program. Fagmiljø som ønsker å etablere nye LLM-program må gjøre dette utviklingsarbeidet innenfor sitt ordinære virke som del av det strategiske arbeidet med å bygge opp og videreutvikle fagmiljøet. Når et fagmiljø legger frem en idé til et LLM-program som er tilstrekkelig gjennomarbeidet til at fakultetsstyret kan ta stilling til om ideen bør danne grunnlag for en søknad til UiBs sentrale studiekvalitetskomité og et videre vedtak i universitetsstyret om oppretting av nytt studieprogram, vil det kunne gis inntil 40 timer godskriving i undervisningsregnskapet for arbeidet med selve søknaden. Dette er kun aktuelt dersom fakultetsstyret gir klarsignal om at det skal arbeides videre med planene med sikte på å levere søknad om oppretting av nytt studieprogram.

Basert på forslagene over, vil etablering og drift av et LLM-program samlet belaste fakultetets undervisningsregnskap med 795 timer per år den dagen vi har oppnådd et studenttall på 30 studenter. De første årene vil studenttallet sannsynligvis være lavere. Det betyr at antall undervisningstimer som kreves vil være lavere, men også at resultatmidler fra

²⁹ Emneansvar for JUS399 Masteroppgave godskrives som 30 timer i undervisningsregnskapet.

studiepoengproduksjon vil være lavere enn det vi kan forvente når programmet har funnet sin form og kommet i normal drift.

Faglig programkoordinator	50 timer per år	50 timer
Mentor, 2 timer per student per semester i semester 1 og 2	2 semester á 2 timer x 30 studenter	120 timer
Emneansvar masteroppgave		10 timer
Undervisning masteroppgave	9 forelesningstimer med forberedelsesfaktor 5	45 timer
Veiledning masteroppgave	11 timer x 30 studenter	330 timer
Sensur masteroppgave	8 timer x 30 oppgaver	240 timer
Totalt		795 timer

Samlet utgjør dette litt mer enn et helt undervisningsårsverk (775 timer) for professor og førsteamanuensis.

Med et optimistisk anslag om 10 studenter første år, vil LLM-programmet i en oppstartsfasen belaste undervisningsregnskapet med 335 undervisningstimer per år, pluss 40 timer i søknadsfasen.

Faglig programkoordinator	50 timer per år	50 timer
Mentor, 2 timer per student per semester i semester 1 og 2	2 semester á 2 timer x 10 studenter	40 timer
Emneansvar masteroppgave		10 timer
Undervisning masteroppgave	9 forelesningstimer med forberedelsesfaktor 5	45 timer
Veiledning masteroppgave	11 timer x 10 studenter	110 timer
Sensur masteroppgave	8 timer x 10 oppgaver	80 timer
Totalt		335 timer

I tillegg til undervisningsressurser som vist her, vil en ansatt i studieseksjonen (ca. 50% stilling) måtte få et praktisk og administrativt ansvar knyttet til driften av studiet. Sentrale studieadministrative oppgaver vil være markedsføring, rekruttering og studentopptak (i samarbeid med studieavdelingen ved UiB), planlegging og koordinering av studentmottak, undervisning og eksamen (inkludert forberedelser, gjennomføring og etterarbeid), gjennomføring av emne- og deltakerevalueringer, bruk av Felles studentsystem (FS), saksbehandling av studentsaker og generell oppfølging av studenter, samt å være kontaktperson for undervisere, sensorer og veiledere. Mange av oppgavene vil skje i tett samarbeid med faglig programkoordinator. Det betyr at det er behov for nye administrative ressurser for å kunne dekke dette behovet, eventuelt at eksisterende ressurser omdisponeres ved at administrasjonen slutter å gjøre andre oppgaver.

Som nevnt over, i kapitlet Studieplasser og antall studenter på programmet, vil 30 studenter på programmet, og basert på 2022-satsene i finansieringssystemet, bety kr 2 757 375 i resultatmidler per kull på 30 studenter som fullfører LLM-program. Det betyr at selv med i overkant av et helt undervisningsårsverk som innsats, og et halvt administrativt årsverk, vil regnestykket gå forsiktig i balanse. Det er likevel vanskelig å gi eksakte tall for hva etablering og drift av LLM-program allerede har kostet oss og vil koste fremover, eller potensielt vil gi av ekstra inntekter. Resultatet avhenger av antall studenter, og reelle kostnader kunne også ta opp i seg deler av kostnadene ved spesialemnene som inngår. Disse er ikke tatt med i regnestykket, da oppretting av LLM-program er foreslått å forutsette gjenbruk av (i hovedsak) allerede eksisterende spesialemnene og at eventuelle nye emner som opprettes ved etableringen av LLM-program også skal inngå som spesialemnene i det femårige masterprogrammet. I tillegg kommer at gjenbruk av emner mellom ulike grader, og for internasjonale studenter mellom studierett til utveksling og studierett til LLM-program, gjør at regnestykkene for studiepoengproduksjon blir kompliserte, eller nær sagt umulig å gjøre presise. Deler av studiepoengproduksjonen innenfor LLM-programmet vil trolig være

studiepoeng som ellers ville blitt avlagt som del av toårig- eller femårig masterprogram i rettsvitenskap, og dels vil studiepoeng avlagt under utveksling innpasses i LLM-grad slik at studiepoengproduksjonen innenfor LLM-programmet går ned (nærmere om gjenbruk mellom grader i de to kommende kapitlene).

Vurderingen av om det er forsvarlig å bruke det foreslåtte antallet undervisningstimer i tilknytning til LLM-program, må også gjøres i lys av hvordan LLM-program kan bidra til å styrke fakultetets og bestemte fagmiljøer ved fakultetet sitt internasjonale omdømme, i tillegg til å øke internasjonaliseringen ved fakultetet.

Gjenbruk av emner på tvers av grader, forholdet til femårig og toårig mastergrad i rettsvitenskap

Som nevnt over, i kapitlet om målgruppe for LLM-program ved fakultetet, bør ikke norske studenter være hovedmålgruppen for LLM-program ved fakultetet. Selv om norske jurister bør få tilstrekkelig spesialisering innenfor rammen av det femårige masterprogrammet i rettsvitenskap, er det likevel ikke usannsynlig at noen studenter vil komme til å søke opptak til LLM-program ved fakultetet for å tilegne seg den ekstra fordypningen som et LLM-program vil gi. Per i dag er det mulig for studentene våre å ta et LLM-program under utveksling til utlandet og slik sikre seg en grundig faglig fordypning innenfor et bestemt rettsområde, istedenfor å ta et bredere og mer tilfeldig sammensatt utvalg juridiske emner slik tilfellet kan bli både ved utveksling som ikke er til et LLM-program, og ved valg av spesialemer her hjemme dersom man ikke velger en bestemt fagretning for alle spesialemerne sine. Vi har også eksempler på at studenter på femte studieår velger å søke opptak til et av LLM-programmene som tilbys ved UiO, og at de etter fullført LLM søker om innpassing av spesialemer og masteroppgave avlagt som del av en LLM ved UiO, og dermed oppnår både LLM fra UiO og mastergraden i rettsvitenskap fra UiB i løpet av normert studietid for mastergrad i rettsvitenskap med tillegg av ett semester.

En attraktiv fordel ved å utveksle for å ta en LLM-grad, eller ved å søke opptak til LLM-program ved UiO (eller UiT) i det femte studieåret, er altså at man oppnår to grader nesten på tiden av én. I lys av praksisen som er etablert for utveksling og for studier ved UiO, er det klart at det også må tas stilling til om, eller hvordan, et LLM-program ved UiB, i denne omgang LLM-programmet i EU- og EØS-rett, kan godskrives i femårig (eller toårig) masterprogram ved UiB.

UiO har fast praksis for at en LLM avlagt ved UiO kan godkjennes som tilsvarende femte studieår i masterprogrammet ved UiO, og det samme gjelder for LLM-grader som er avlagt ved et utenlandsk universitet under utveksling (forutsatt at studieprogrammet inneholder oppgave som tilsvarer den norske masteroppgaven).

I lys av godskrivingsforskriften³⁰ og utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet³¹ synes det klart at også en LLM-grad avlagt ved Det juridiske fakultet ved UiB bør kunne godkjennes som tilsvarende spesialemer og masteroppgave på femte studieår av masterprogrammet i rettsvitenskap. Det betyr at studenter, ved å studere kun ett semester ekstra, vil kunne oppnå både mastergrad i rettsvitenskap og graden Master of Laws. Dette er i tråd med fakultetets reglement, og med etablert og langvarig praksis for innpassing av studier både fra utlandet og fra de andre norske juridiske fakultetene. Det synes urimelig at en LLM-grad som er avlagt ved UiB ikke skal godkjennes på lik linje med en LLM-grad avlagt ved UiO eller et utenlandsk universitet, på samme måte som det synes urimelig at studenter fra UiO skal kunne få godkjent en LLM-grad fra UiB som

³⁰ Forskrift om godkjenning av norsk og utenlandsk høyere utdanning og av realkompetanse (godkjenningsforskriften) <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2018-12-21-2221>

³¹ Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet kapittel 5. <https://www.uib.no/jur/21684/utfyllende-regler-studier-ved-det-juridiske-fakultet-universitetet-i-bergen>

tilsvarende sitt femte studieår, mens studenter fra UiB ikke skal kunne benytte den samme LLM-graden på samme måte i sin norske grad.

Vi foreslår derfor at reglement og praksis for godskriving av LLM-grad avlagt ved UiB blir den samme som for LLM-grader avlagt ved andre institusjoner, altså at 30 studiepoeng juridiske emner avlagt som del av en LLM kan godskrives som spesialemer, og at masteroppgave godskrives på bakgrunn av at studentene har bestått tilsvarende prøve som del av en LLM.³²

Under dette spørsmålet må det likevel bemerkes at Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen³³ er under revisjon, og at muligheten for gjenbruk av studiepoeng i ny grad er noe av det som blir regulert av forskriften og der det er interessemotsetninger mellom ulike fakultet ved UiB. Det er i fakultetets interesse at dagens praksis ved fakultetet kan videreføres under ny forskrift. Forslag til ny forskrift er sendt på høring med høringsfrist 1. november. Dersom forslaget blir vedtatt i sin nåværende form vil det kreves ny masteroppgave skrevet ved UiB for at en grad skal kunne utstedes ved UiB. Dette vil effektivt hindre gjenbruk av inntil 60 studiepoeng mellom LLM-grad og mastergraden i rettsvitenskap. I fakultetets hørings svar vil vi spille inn hvorfor det er viktig for oss å kunne videreføre vår langvarige praksis med godskriving av masteroppgave, og også påpeke at det vil være uheldig om det på dette feltet blir ulik praksis mellom de juridiske fakultetene i Oslo og Bergen. Dersom fakultetets innspill i høringsrunden ikke blir tatt til følge, betyr det at det som her foreslås om innpassing og gjenbruk mellom ulike grader vil komme til å måtte endres når ny UiB-forskrift trer i kraft. Slik forslaget til ny UiB-forskrift per i dag ser ut, vil forskriften komme til å få følger for fakultetets reglement for godskriving både av studier avlagt under utveksling og studier avlagt ved andre norske institusjoner. Inntil en slik endring eventuelt er vedtatt, foreslår vi likevel at LLM-grader avlagt ved UiB godkjennes i mastergraden i rettsvitenskap på lik linje som studier avlagt ved utenlandsk institusjoner eller ved andre norske læresteder.

Gjenbruk av emner tatt under utveksling til UiB

Det er sannsynlig at studenter som har vært på utveksling ved UiB vil være en viktig gruppe å rekruttere blant. Vi må derfor ta stilling til om, eller hvordan, emner tatt under utveksling kan innpasses i LLM-grad ved fakultetet. Mulighet for å senere ta med seg emner avlagt under utveksling inn i en LLM-grad ved samme universitet er utbredt hos mange av våre partneruniversiteter. Flere argumenter taler for at dette bør være mulig også hos oss. For studentene vil det være en fordel dersom studietiden på LLM-programmet kan reduseres ved at emner avlagt under utveksling kan innpasses i LLM-graden, og dette vil trolig gjøre det attraktivt eller mer aktuelt for våre tidligere utvekslingsstudenter å returnere til fakultetet på et senere tidspunkt for å fullføre en LLM-grad. Altså gir det oss et fortrinn ved rekruttering. Det vil nok effektivt *hindre* en del av våre tidligere innreisende utvekslingsstudenter fra å ta en LLM-grad ved fakultetet dersom det *ikke* er mulig å innpasse emner tatt under utveksling. Dersom en student har vært på utveksling ved UiB og tilfeldigvis har fullført akkurat de tre emnene som er obligatoriske i høstsemesteret i LLM-programmet i EU- og EØS-rett, vil vi ikke ha andre emner å tilby som første del av LLM-programmet, og LLM-programmet blir irrelevant for disse studentene da vi ikke kan forvente at de vil ha interesse av å ta de samme emnene en gang til. Mens hvis det er noen av vår-emnene som er fullført, vil det for programmet i EU- og EØS-rett isteden være andre valgbare emner å velge mellom.

Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen (UiB-forskriften) stiller krav om 60 nye studiepoeng for at en grad fra UiB skal kunne tildeles. I og med at LLM-graden kun

³² Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet kapittel 5. <https://www.uib.no/jur/21684/utfyllende-regler-studier-ved-det-juridiske-fakultet-universitetet-i-bergen>

³³ Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen («UiB-forskriften») <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2012-02-16-872>

er på 90 studiepoeng, vil det bety at maksimalt 30 studiepoeng avlagt under utveksling kan innpasses i graden.

Det planlegges for tiden en omlegging av det engelskspråklige emnetilbudet ved fakultetet. Dersom forslaget til modell for engelskspråklige emner (se saken til fakultetsstyret 27.09.22) blir vedtatt, betyr dette at dagens emner som hovedregel vil videreutvikles til å ha en variant på BA-nivå og en variant på MA-nivå. Det betyr at vi i en periode vil kunne ha søkere til LLM som har vært på utveksling og har tatt de «gamle» emnene, og ikke de nye variantene som er enten på BA-nivå eller på MA-nivå. Som overgangsordning mellom ny og gammel modell for engelskspråklige emner, foreslås det at «gamle» emner som hovedregel godtas som tilsvarende nytt emne på MA-nivå. Likevel slik at det kan gjøres egne og strengere vurderinger for enkeltemner.

Studenter som fra og med studieåret 2023/2024 tar bachelorvarianten av emner der mastervarianten av emnet inngår i LLM-program, kan ikke få godskrevet bacheloremner som del av LLM-programmet. Studenten må ta emnet på nytt på masternivå dersom studenten får opptak til LLM-program ved fakultetet.

Slik LLM-programmet i EU- og EØS-rett er bygget opp, vil en praksis der studenter må ta emnet på nytt på masternivå dersom et emne tidligere er avlagt på bachelornivå (forutsatt at forslag til ny modell for engelskspråklige emner vedtas, se saken til fakultetsstyret 27.09.2022), i liten eller ingen grad få konsekvenser for egne studenter³⁴ som ønsker å ta LLM-programmet. På studieordningen av 2021 for femårig masterprogram, vil studenter sjelden eller aldri ha avlagt bachelorvarianten av de obligatoriske emnene som tilhører *høstsemesteret* av LLM-programmet. Studentene tar valgfrie emner på vårsemesteret av tredje studieår, vanligvis ett norskspråklig og ett engelskspråklig valgfritt emne. Det betyr at studentene *kan* ha studert det som er tema i et av de semi-obligatoriske eller valgfrie emnene som tilhører *vårsemesteret* av LLM-programmet og som er på masternivå, i et bacheloremne på tredje studieår. I den nye modellen som er foreslått vil det for de engelskspråklige emnene som hovedregel finnes en bachelorvariant og en mastervariant, såkalte søskenemner. Søskenemner vil ikke være like, da læringsmål og forventet læringsutbytte vil være tilpasset hhv. bachelornivå og masternivå. Søskenemner vil likevel ha stor grad av felles tematisk innhold, med delvis felles undervisning (med tillegg av ekstra undervisning på masternivå) og delvis samme pensum (med tillegg av mer pensum på masternivå). Det betyr at selv om emnene er ulike på hhv. bachelornivå og masternivå, vil det være såpass stor grad av overlappende faginnhold at studenter ikke vil kunne oppnå nye studiepoeng dersom man tar emnene på begge nivå. Studenter som eventuelt allerede har tatt et emne på bachelornivå der søskenemnet som er på masternivå inngår i vårsemesteret på LLM-programmet, må derfor isteden velge andre emner i LLM-programmet. Fordi vårsemesteret av LLM-programmet består av semi-obligatoriske og valgbare emner er det mulig for studenten å ta andre emner, dersom ett av emnene som inngår i LLM-programmet allerede er avlagt i bachelorvariant som del av 3. studieår.

For internasjonale studenter som har vært i Bergen på utveksling tidligere og har tatt et emne på bachelornivå under utveksling, kan det virke lite attraktivt å måtte ta det samme emnet på masternivå som del av LLM-programmet hvis de returnerer for å ta en LLM. Det er likevel slik at emner på bachelornivå ikke kan innpasses i grader på masternivå. Det kunne være ønskelig med overgangsordninger/tillegg som gjorde at studentene på et noe enklere vis enn å ta hele emnet på nytt på masternivå, kunne kompensere for forskjellene i innhold og læringsutbytte mellom bachelornivå og masternivå. Slike ordninger ville imidlertid kreve stor grad av individuell tilrettelegging og oppfølging og vil være ressursmessig krevende. Det må derfor være en streng praksis på at kun emner avlagt på masternivå under utveksling kan innpasses i LLM-grad, og ellers må studentene ta emnet på nytt på masternivå. Noe annet undergraver også forskjellen mellom emner på bachelornivå og masternivå.

³⁴ Studenter som også er tatt opp til femårig eller toårig masterprogram i rettsvitenskap ved UiB.

Opptak

Opptak til masterprogram ved UiB, inkludert opptak av internasjonale masterstudenter, er regulert av Forskrift om opptak til Universitetet i Bergen og av Retningslinjer for opptak til Universitetet i Bergen. Arbeidet med opptak koordineres av Studieavdelingen ved UiB. Eventuelle faglige vurderinger gjøres likevel av fakultetene/fagmiljøene. I lys av fakultetets begrensede ressurser må det være et premiss for etablering av LLM-program at opptaket skal håndteres av Studieavdelingen og dermed kun i mindre grad trekke på fakultetets allerede pressede ressurser. I tillegg til ressurshensyn kommer også hensynet til å sikre et profesjonelt, kvalitetssikret og rettferdig opptak. For eksempel gjør volumet på søknader som blir behandlet av Studieavdelingen at de har opparbeidet god kompetanse på å vurdere og verifisere utenlandske vitnemål, og å gjøre omregninger av utenlandske karakterer.

Som krav til opptak til masterstudier ved UiB gjelder generelt at søkerne må ha fullført bachelorgrad innenfor det fagområdet masterprogrammet gjelder (for oss rettsvitenskap/juss), de må ha et karaktersnitt tilsvarende minimum C på den norske karakterskalaen og de må dokumentere engelskkunnskaper på et bestemt nivå³⁵. Det finnes en rekke unntak fra kravet om at engelskkunnskaper skal dokumenteres med bestemte «scores» på offisielle engelsktester, noe som gjør at søkere i størst mulig grad unngår å måtte avlegge svært dyre engelsktester, samtidig som tilfredsstillende språknivå sikres. For søkere fra Norge vil det for eksempel være tilstrekkelig å kunne vise til karakter 4 eller bedre i det obligatoriske engelskfaget fra videregående skole.

Opptak til masterprogram ved UiB har ulike søknadsfrister for hhv. søkere bosatt utenfor EU/EØS/Sveits, søkere bosatt i EU/EØS/Sveits og søkere bosatt i Norge eller Norden. Søkere bosatt utenfor EU/EØS/Sveits må søke innen 1. desember for studier som skal begynne kommende høstsemester. Studenter bosatt i EU/EØS/Sveits må søke innen 1. mars, og søkere bosatt i Norge eller Norden må søke innen 20. april. Når ulike søkere har ulike søknadsfrister, er dette er blant annet fordi studenter som trenger visum for å kunne studere i Norge må begynne forberedelsene til studier i Norge tidligere enn studenter fra EU/EØS-land, og også europeiske studenter trenger å kunne planlegge flytting til Bergen tidligere enn det som er nødvendig for norske/nordiske studenter.

Dokumentasjonskravene i søknadsprosessen er noe ulike for internasjonale søkere og norske søkere. For eksempel er motivasjonsbrev (maks 450 ord) en del av søknadsprosessen for internasjonale søkere, men dette er ikke et standardkrav for norske søkere. Fagmiljøet som står bak forslaget til LLM-program i EU- og EØS-rett har eksplisitt ønsket at motivasjonsbrev skal være del av søknaden om opptak til LLM-programmet, og vi vil derfor sammen med Studieavdelingen se på hvordan dette kan løses også for norske søkere.

Et særtrekk ved opptak til LLM-studier som fakultetet vil gjøre Studieavdelingen oppmerksom på, og sammen med Studieavdelingen finne rutiner for, er at studenter skal kunne tas opp til LLM-studier ikke bare på bakgrunn av en bachelorgrad, men også på bakgrunn av å ha fullført studier «tilsvarende en bachelorgrad». Denne muligheten er spesifisert under opptakskrav i forslaget til studieplan for Master of Laws in EU and EEA Law. Både i Norge og i flere andre europeiske land er jusstudiet fortsatt organisert som et integrert masterstudium, og studentene oppnår ingen formell juridisk grad før de har fullført hele studiet. Likevel anser vi at studentene er kvalifiserte for opptak til LLM-studier etter å ha fullført tre eller fire års jusstudier. Det er også på slikt grunnlag våre egne

³⁵ For informasjon om engelskkravene som gjelder for opptak til engelskspråklige masterprogram ved UiB, se: <https://www.uib.no/en/education/49142/english-language-requirements-masters-programmes#valid-tests-and-minimum-scores>

studenter på masterprogrammet i rettsvitenskap får opptak til LLM-studier i de tilfellene fakultetet har inngått avtaler om opptak til LLM-program hos fakultetets partneruniversitet.

LLM-program ved fakultetet vil ha oppstart i høstsemesteret og derfor normalt kun skulle ha opptak i det som i UiBs rutiner kalles «haustopptaket», og altså opptak kun én gang i året. Dersom det er ledig kapasitet på et kull etter høstopptaket, er det også mulig å gjennomføre suppleringsopptak for vårsemesteret. Et slikt suppleringsopptak der studentene starter i vårsemesteret, kan være særlig aktuelt for å rekruttere nåværende eller tidligere innvekslingsstudenter som allerede har avlagt emnene som tilhører det første semesteret i programmet. Suppleringsopptak for vårsemesteret er ikke noe som per nå foreslås som en standardløsning. Det nevnes likevel som en mulighet som finnes, og som eventuelt kan vurderes etter hvert som vi gjør oss erfaringer med rekruttering av studenter og muligens erfarer at en åpning for oppstart også i vårsemesteret ville være en fordel for eksempel særlig for å kunne tiltrekke oss tidligere utvekslingsstudenter som søkere. Vi erfarer at mange av våre partneruniversiteter som tilbyr LLM åpner for oppstart også i vårsemesteret, samtidig som de tydelig formidler at det er kun oppstart i høstsemesteret som gir det ideelle og anbefalte studieopplegget.

Behov for justeringer basert på erfaringer og ved etablering av neste LLM-program

Selv om vi i denne saken tar mål av oss til å bestemme rammeverket også for fremtidige LLM-program ved fakultetet, er det ikke usannsynlig at dette rammeverket vil måtte justeres og tilpasses etter hvert som vi høster erfaringer fra vårt første LLM-program, eller når et annet fagmiljø skal utvikle et LLM-program i tråd med sine ambisjoner og mål.

Det er ikke gitt at «one size fits all», selv om vi tror at det at vi nå vedtar noen generelle rammer vil gjøre det lettere å etablere nye LLM-program i fremtiden. Arbeidet med å etablere LLM-programmet i EU- og EØS-rett har allerede bidratt til å gå opp stien ved fakultetet og gjort at vi nå tar stilling til en rekke prinsipielle spørsmål som vi ved neste korsvei og ved planleggingen av neste LLM-program dermed allerede vil ha svaret på.

Ved etablering av et nytt program med en lengde og i et «marked» vi ikke allerede har erfaring med, er det uunngåelig at veien til dels blir til mens vi går. Det er derfor viktig at faglig programkoordinator, sammen med administrasjon, gjør kontinuerlig evaluering av hva som fungerer og hva som kan gjøres annerledes eller bedre, og slik bidrar til å utvikle rutiner for LLM-program ved fakultetet, og tar initiativ til at fakultetsstyret ved behov justerer rammene for etter hvert som vi gjør oss erfaringer med å tilby LLM-program.

Nedleggelse av studieprogram

Erfaringer fra fakultetene i Tromsø og Oslo tilsier at det tar tid å bygge opp kjennskap til LLM-programmene blant potensielle søkere, få tilstrekkelig kvalifiserte søkere og å få studenter som faktisk fullfører LLM-graden. Når vi oppretter et slikt program må programmet få tid til å gjøres kjent og til å finne sin optimale form gjennom at vi prøver det ut på noen studentkull. Men dersom studentrekrutteringen ikke fører frem og vi ikke oppnår et tilfredsstillende antall både når det gjelder søkere til programmet, studenter som møter og studenter som fullfører, så må programmet etter en gitt tid, for eksempel etter fem år, legges ned.

Studieutvalgets behandling av saken

Utkastet til denne saken har også vært lagt frem for studieutvalget i studieutvalgets møte 14. september.

[*Studieutvalgets uttale*]

Dekan og fakultetsdirektørs merknader

[sett inn]

På denne bakgrunn framsettes følgende

forslag til vedtak:

- 1) Studieprogram ved fakultetet som fører frem til graden Master of Laws skal ha et omfang på 90 studiepoeng og varighet på 3 semester.
- 2) Studieprogram ved fakultetet som fører frem til graden Master of Laws skal inneholde et selvstendig, veiledet vitenskapelig arbeid (masteroppgave/master's thesis) på 30 studiepoeng.
- 3) Emner som inngår i studieprogram som fører frem til graden Master of Laws skal som hovedregel også tilbys som spesielemner i den femårige og i den toårige mastergraden i rettsvitenskap, og i tillegg være tilgjengelige for andre studentgrupper i tråd med fakultetets til enhver tid gjeldende praksis for hvilke studentgrupper som kan ta spesielemner ved fakultetet.
- 4) Det skal opprettes et engelskspråklig masteroppgaveemne (master's thesis) som i all hovedsak er en engelskspråklig variant av det norskspråklige emnet JUS399, og som skal inngå i studieprogram som fører frem til graden Master of Laws.
- 5) Studieutvalget ved fakultetet er også programstyre for studieprogram som fører frem til graden Master of Laws.
- 6) Studenter som er tatt opp til studieprogram som fører frem til graden Master of Laws skal tildeles en mentor i fagmiljøet, og de skal tilbys aktiviteter av både faglig- og sosial art som organiseres eksklusivt for Master of Laws-studentene både ved semesterstart og gjennom de tre semestrene de er studenter.
- 7) Den primære målgruppen for Master of Laws-program ved fakultetet er internasjonale søkere. Dette utelukker likevel ikke at også norske søkere kan tas opp til Master of Laws-program.
- 8) Master of Laws-program ved fakultetet skal normalt ha 30 studieplasser per program, der 20 av studieplassene er forbeholdt internasjonale søkere og 10 studieplasser er forbeholdt norske søkere. Dersom plassene i den ene gruppen ikke fylles opp, kan de resterende plassene tilbys til søkere fra den andre gruppen.
- 9) Arbeidsoppgaver i tilknytning til LLM-program godskrives slik i undervisningsregnskapet:
 - a. Emneansvar engelsk masteroppgaveemne 10 timer per år
 - b. Faglig programkoordinator 50 timer per år
 - c. Faglig mentor for LLM-studenter, to timer per student per semester i studentens to første semester.
 - d. Utarbeiding av søknad til UiBs sentrale studiekvalitetskomité om oppretting av LLM-grad inntil 40 timer etter særskilt avtale.
- 10) Inntil 60 studiepoeng (masteroppgave og spesielemner) som er gjennomført som del av et Master of Laws-program ved UiB kan gjenbrukes og godkjennes som spesielemner og masteroppgave i femårig og toårig masterprogram i rettsvitenskap.

- 11) Innreisende utvekslingsstudenter til UiB som innen fem år etter avsluttet utveksling blir tatt opp til et Master of Laws-program ved fakultetet, kan få innpasset inntil 30 studiepoeng i Master of Laws-graden dersom emner som inngår i Master of Laws-programmet er fullført under utveksling til UiB. Kun emner på masternivå kan innpasses i Master of Laws-graden.
- 12) Opptak til Master of Laws-program ved fakultetet skal gjøres som del av det sentraliserte opptaket til masterstudier ved UiB som håndteres av Studieveilingen, og skje i tråd med de opptakskrav, dokumentasjonskrav og søknadsfrister som til enhver tid gjelder ved UiB.
- 13) Master of Laws-program som ikke etter en viss tid oppnår ønsket studentantall og tilstrekkelig antall ferdige kandidater skal legges ned.

Karl Harald Søvig
dekan

Øystein L. Iversen
fakultetsdirektør

08.09.2022
INTØ

[Tilbake til saklisten.](#)

Sak 52/22-4

Studieplan for Master of Laws (LL.M.) in EU and EEA Law

Ifølge forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen (§3-2-1) er det universitetsstyret som vedtar oppretting av studieprogram på bakgrunn av søknader fremmet av fakultetene. Som del av prosessen skal det utarbeides en studieplan for studieprogrammet. Studieplanen beskriver læringsmål, faglige komponenter, oppbygging og gjennomføring av studiet.

Som vedlegg følger forslag til studieplan for Master of Laws (LL.M.) in EU and EEA Law som er et masterprogram på 90 studiepoeng/tre semester. For mer utførlig informasjon om arbeidet med å etablere LLM-program i EU- og EØS-rett ved fakultetet, vises det til sakene 51/22-5 "Orientering om søknad om oppretting av masterprogrammet Master of Laws in EU and EEA Law" og 52/22-3 "Rammer for LLM-program ved fakultetet som også behandles av studietutvalget 14. september."

Forslag til vedtak:

Studietutvalget anbefaler fakultetsstyret å vedta studieplanen for Master of Laws (LL.M.) in EU and EEA Law.

[Vedlegg: Studieplan for Master of Laws \(LL.M.\) in EU and EEA Law](#)

[Tilbake til saklisten.](#)

Opprettelse av nytt engelskspråklig masteroppgaveemne: Master's thesis

Som del av det nye LLM-programmet i EU- og EØS-rett som fakultetet har søkt om å få opprette skal det også inngå masteroppgave. Selv om LLM-programmet i hovedsak baserer seg på gjenbruk av emner mellom femårig masterprogram og LLM-program ved fakultetet, må oppgaveemnet som skal inngå i LLM-program opprettes som et eget emne spesielt for LLM-studenter. Dette skyldes blant annet at oppgaveemnet JUS399 Masteroppgave som er del av det femårige programmet har norsk emnebeskrivelse og undervisningen i emnet gis på norsk (hvilket likevel ikke utelukker at også studenter på masterprogram i rettsvitenskap skriver masteroppgaven sin på engelsk).

Det engelskspråklige masteroppgaveemnet som foreslås opprettet er tenkt å kunne inngå også andre LLM-program enn EU- og EØS-rettsprogrammet, dersom fakultetet i fremtiden oppretter andre og flere LLM-program. Dersom vi i fremtiden får ulike LLM-program vil studentene som er tatt opp til de ulike LLM-programmene kunne grupperes innenfor oppgaveemnet ved hjelp av faggrupper slik det i dag gjøres på JUS399 Masteroppgave.

Emnebeskrivelsen som foreslås tar utgangspunkt i emnet JUS399 Masteroppgave, og undervisningsopplegget for det nye emnet, vil så langt det passer, smis over samme lest som for JUS399 Masteroppgave. Fordi det nye emnet vil ha langt færre studenter enn hva som er tilfellet for JUS399 Masteroppgave, er det likevel sannsynlig at undervisningen vil få en seminarform heller enn dagens forelesningsform.

Antall veiledningstimer per student foreslås å være det samme som for JUS399 Masteroppgave, altså 11 timer.

Det er hensiktsmessig at det nye emnet blir så likt JUS399 Masteroppgave som mulig, da dette vil effektivisere administrasjonen av det nye emnet, og vil sikre et opplegg som er vel utprøvd over mange år. Med den pressede ressursituasjonen fakultetet er i, er det også vanskelig å forsvare at studenter på LLM-programmet skulle få langt mere masteroppgaveveiledning enn studenter på femårig masterprogram.

I forbindelse med revisjon av studieordningen for det femårige masterprogrammet i rettsvitenskap pågår det arbeid med endringer på 5. studieår for å heve kvaliteten på dette studieåret. Det er enda ikke bestemt hvordan 5. studieår på studieordningen av 2021 vil se ut, men intensjonen bør være at de endringer og kvalitetshevende tiltak som blir bestemt for masteroppgavedelen også vil gjelde tilsvarende for LLM-program ved fakultetet.

Forslag til vedtak:

Studieutvalget anbefaler fakultetsstyret å opprette masteroppgaveemnet Master's thesis som er beskrevet i vedlagte emnebeskrivelse, med virkning fra samme semester som LLM-programmet Master of Laws in EU and EEA Law tilbys for første gang.

[Vedlegg](#): Emnebeskrivelse for Master's thesis

[Tilbake til saklisten.](#)

*Sak 52/22-6***Opprettelse av nytt engelskspråklig spesialeemne: EU and EEA Institutional law and Policymaking**

Som del av det nye LLM-programmet i EU- og EØS-rett som fakultetet har søkt om å få opprette er det behov for et emne som gir studentene en god inngang til de andre emnene som inngår i LLM-programmet. Emnet vil også tilbys til innreisende utvekslingsstudenter, og det vil være tilgjengelig som spesialeemne i mastergraden i rettsvitenskap, samt for studenter med poststudierett eller særskilt studierett til valgemner.

Emnet blir tverrfaglig og tar sikte på å gi studentene innsikt i institusjonell og konstitusjonell EU/EØS-rett, samt gi en introduksjon til EU/EØS-politikk og -politikkutforming. Emnet vil for de fleste studenter bygge videre på generelle introduksjonskurs om EU/EØS-rett som de allerede har tatt, men vil gå lenger enn disse ved å gå dypere inn i problemstillingene og ved å gi tverrfaglig innsikt i politikkutforming og politiske aspekter ved EU- og EØS-samarbeidet.

Det betyr at selv om norske studenter som tar emnet som del av femårig masterprogram i rettsvitenskap tidligere har vært innom noen av temaene som del av JUS121 Norske og internasjonale rettslige institusjoner eller JUS221 Rettsstaten, vil temaene bli behandlet med større grundighet og på et annet nivå i dette nye emnet. Det betyr videre at selv om det er noe tematisk overlapp med emner avlagt tidligere i studiet er det likevel ikke faglig overlapp av en slik art at det skal gi reduksjon i antall studiepoeng som oppnås fra emnet EU and EEA Institutional law and Policymaking.

Emnet er tenkt undervist intensivt i løpet av de første ukene av høstsemesteret med en avsluttende todagers hjemmeeksamen, før studentene tar fatt på de to andre EU- og EØS-rettslige emnene som ihht. forslag til ny modell for engelskspråklige emner ved fakultetet vil tilbys i høstsemesteret, og som samtidig vil utgjøre de to andre obligatoriske emnene i LLM-programmets første semester.

Dersom ny modell for engelskspråklige emner blir vedtatt, der engelskspråklige emner som hovedregel skal finnes i en bachelorvariant og en mastervariant, vil det på et senere tidspunkt, også for dette emnet, bli lagt frem emnebeskrivelse for et søskenemne på bachelornivå. I denne omgang er det emnebeskrivelse på masternivå som legges frem.

Emnebeskrivelsen er utarbeidet av professor Christian Franklin, og undervisere på emnet er planlagt å være Christian Franklin og Halvard Haukeland Fredriksen, med tillegg av Dr. Christian Frommelt/Dr. Georges Baur (Liechtenstein Institut)/Associate Professor Anne Elizabeth Stie (UiA) for undervisning om EU/EEA institutional policymaking.

Forslag til vedtak:

Studieutvalget anbefaler fakultetsstyret å opprette spesialeemnet EU and EEA Institutional law and Policymaking som er beskrevet i vedlagte emnebeskrivelse, med virkning fra samme semester som LLM-programmet Master of Laws in EU and EEA Law tilbys for første gang.

[Vedlegg](#): *Emnebeskrivelse for EU and EEA Institutional law and Policymaking*

Sak 53/22

Emneansvarlig i JUS285-2-A EU and EEA Public Procurement Law

Forsker Linda Midtun trer inn som med-emneansvarlig for JUS285-2-A EU and EEA Public Procurement Law, sammen med postdoktor Kristian Strømsnes.

Vedtak

Forsker Linda Midtun trer inn som med-emneansvarlig for JUS285-2-A EU and EEA Public Procurement Law, sammen med postdoktor Kristian Strømsnes, fra og med høstsemesteret 2022.

[Tilbake til saklisten.](#)

Emneansvarlig JUS254-2-A Politirett

I og med at John Reidar Nilsen nå er engasjert som førsteamanuensis II, foreslås det at han blir ny emneansvarlig i politirett. John Reidar har de facto hatt ansvaret i flere år.

Forslag til vedtak:

Førsteamanuensis II John Reidar Nilsen overtar emneansvaret fra professor Asbjørn Strandbakken i JUS254-2-A Politirett fra dags dato.

[Tilbake til saklisten.](#)

Praksis for utvidet innleveringsfrist på masteroppgaver

1. Bakgrunn og tidligere praksis

JUS399 Masteroppgåve har innleveringsfrist i både vår- og høstsemesteret, hhv. den 10. mai og 10. desember. Hvert semester mottar fakultetet søknader fra studenter om utvidet innleveringsfrist. Fakultetet har praktisert innleveringsfristen strengt. Dersom en student ikke leverer innen fristen i det aktuelle semesteret, vil levering og dermed ofte også fullføring av mastergraden måtte utsettes til det påfølgende semester. Begrunnelsen for en streng praksis er sammensatt:

1. Sykdom i skriveperioden sidestilles med sykdom på eksamen

Praksisen kan sammenlignes med det som skjer dersom en student på grunn av sykdom eller andre grunner ikke har anledning til å gjennomføre eksamen i andre emner. Eksamen må da utsettes til nærmeste påfølgende fastsatte tidspunkt for eksamen (kontinuasjoneksamen), eller til neste ordinære eksamen for emner som har eksamen hvert semester. Masteroppgaven blir i denne sammenhengen å sammenligne med emner som har eksamen hvert semester.

2. Hensynet til forsvarlig administrasjon og sensurfrister

I høstsemester 2021 var det 183 oppmeldte studenter i JUS399. Tallet for vårsemesteret 2022 var 289 studenter.

Ettersom skriveperioden for masteroppgaven strekker seg over et helt semester, er det sannsynlig at et høyt antall studenter vil kunne oppleve at sykdom forsinker arbeidet med masteroppgaven i større eller mindre grad. Dersom sykdom under skriveperioden skulle gi utsatt leveringsfrist for masteroppgaven, ville det ikke være mulig for fakultetet å avvikle sensur av oppgavene innen rimelig tid. Videre vil et høyt antall individuelle innleveringsfrister føre til et behov for flere administrative ressurser.

Ved å åpne for individuelt tilpassede utsatte innleveringsfrister, vil den administrative håndteringen av oppgavene det gjelder sammenfalle med ferieavvikling. Dette aspektet er relevant for begge semestre (jule- og sommerferie), men er særlig problematisk for sensuren i vårsemesteret hvor oppgavevolumet er større og ferieperioden er lenger. Sannsynligheten for at sensurprosessen vil ta lenger tid er derfor stor. I tillegg skal man håndtere like mange klagefrister i løpet av sommermånedene. På toppen av dette vil behovet for kontrollkomisjoner være til stede over et veldig langt tidsspenn, noe som allerede er en administrativ tungrodd prosess. Erfaringen fra våren 2020 og våren 2021, var at de individuelle innleveringsfristene krevde et betydelig behov for administrativ tilstedeværelse om sommeren. Oppgavene måtte også fordeles mellom flere personer enn ønskelig, noe som øker sjansen for at informasjon går tapt eller misforstått.

Videre er det etter vår vurdering en risiko for at sensuren forringes ved flere og mindre sensurkomisjoner som følge av flere innleveringsfrister. Fakultetet har et ønske om så store komisjoner som mulig slik at sensorene har størst mulig sammenligningsgrunnlag i sensuren.

Denne praksis har ikke tidligere vært skrevet inn i emnebeskrivelsen, eller i annet regelverk.

2. Særlig om praksis under koronapandemien

Fakultetet justerte sin praksis under koronapandemien på grunn av [Midlertidig forskrift om tillegg til forskrift 16. februar 2012 nr. 872 om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen \(grads- og studieforskriften\)](#) (koronaforskriften). I perioden fra V-20 til H-21 ble oppmeldte studenter derfor orientert om muligheten til å søke om alternativ innleveringsfrist. Fakultetet mottok mange søknader og det ble innvilget både innlevering til en felles alternativ frist samt individuelle frister. Administrasjonen opplevde dette som svært ressurskrevende. Fravikelse av gjeldende praksis var av hensyn til å sikre at studenter ved Det juridiske fakultet fikk gjennomført sin utdanning og fikk sine grader og vitnemål uten forsinkelse på grunn av forhold knyttet til koronavirus, jf. formålet med koronaforskriften.

3. Fremtidig praksis

Studieseksjonen foreslår at praksis fra før koronaforskriften videreføres, dog med den endring at det i emnebeskrivelsen for JUS399 Masteroppgåve skrives inn at det ikke er mulighet for å få innvilget utvidet innleveringsfrist. Dette gjelder for alle studenter, også de som kan dokumentere kort- eller langvarig sykdom under skriveperioden. Studenter som ikke kan levere oppgaven innen innleveringsfristen, får overført oppgaven til påfølgende semester og innleveringsfrist. Slik overføring gjøres kun én gang. Ved ytterligere behov for utsettelse må studenten sende inn søknad om dette da en overføring til påfølgende semester som oftest vil medføre behov for utvidet studierett. Videre må det avklares med veileder om denne har tid og anledning til å fortsette oppdraget.

Fakultetet gir ikke dispensasjoner fra dette, og det er dermed ikke mulig å få innvilget individuell innleveringsfrist.

3.1 Særlig om studenter med tilretteleggingsbehov

Fakultetet har en plikt til og et ønske om å tilrettelegge for studenter med funksjonsnedsettelse eller særskilte behov. Plikten til å tilrettelegge er regulert i Universitets- og høyskoleloven § 4-3, c. Det er dog viktig å skjelne mellom studenter med tilretteleggingsbehov og studenter som blir syke eller lignende i løpet av skriveperioden. Fristen for å søke om tilrettelegging er den 1. september for høstsemesteret og den 1. februar for vårsemesteret. En søknad om tilrettelegging må derfor fremsettes innen skriveperioden for JUS399 begynner, og ikke kort før innleveringsfristen. Studenter som kan dokumentere et tilretteleggingsbehov kan få innvilget redusert studieprogresjon slik at de skriver masteroppgaven over to semestre, jf. § 4-5-1, jf. Forskrift om opptak, studier, mv. ved Universitetet i Bergen. Disse studenter kan ikke få innvilget individuell innleveringsfrist.

4. Forslag til vedtak

3. Studieutvalget stiller seg bak forslaget til fremtidig praksis for utvidet innleveringsfrist på JUS399 Masteroppgåve som beskrevet i saksnotatet punkt 3.

4. Emnebeskrivelsen for JUS399 Masteroppgåve endres slik at det under «*Frister for påmelding, bekreftelse og innlevering med mer*» tilføyes:

«Innleveringsfristen er absolutt og fakultetet innvilger ikke individuell innleveringsfrist. Dersom oppgaven ikke er levert innen innleveringsfristen, må oppgaven leveres innen innleveringsfristen påfølgende semester.»

05.09.2022/Studieseksjonen/ANNNI, INGVSTR, KARE, EIJE, BAR

[Tilbake til saklisten.](#)

Endring av emnebeskrivelsen i JUS276-2-B European Human Rights

Dersom to emner overlapper med hverandre, skal det medføre studiepoengsreduksjon. I emnebeskrivelsen til JUS276-2-B European Human Rights er det anført:

Studiepoengsreduksjon

Combined with JUS135, this course will not give any credits.

Dette må også gjelde for JUS221 Rettsstaten. Emnebeskrivelsen for JUS276-2-B endres derfor til:

Combined with JUS135 or JUS221, this course will not give any credits.

Forslag til vedtak:

Emnebeskrivelsen i JUS276-2-B European Human Rights endres til:

Studiepoengsreduksjon

Combined with JUS135 og JUS221, this course will not give any credits.

[Tilbake til saklisten.](#)

Sak 57/22

Ny emneansvarlig i JUS277-2-A Introduction to Copyright Law og JUS277-2-B International Copyright Law

Forslag til vedtak:

Fra og med høstsemesteret 2022 overtar førsteamanuensis Lillia Oprysk emneansvaret i JUS277-2-A Introduction to Copyright Law og JUS277-2-B International Copyright Law fra Professor P. Bernt Hugenholtz.

[Tilbake til saklisten.](#)

Endring av emnebeskrivelse i JUS399 Masteroppgave - Innleveringsspråk

Det har lenge vært praksis for at studenter som skriver JUS399 Masteroppgave kan levere på enten norsk eller engelsk. Dette har bare vært formidlet muntlig til studentene, og det er et ønske fra både emneansvarlig professor Bjørnar Borvik og studieadministrasjonen at valgfriheten blir skrevet inn i emnebeskrivelsen. Undervisningen gis bare på norsk.

Følgende endringer foreslås:

«Språk» i emnebeskrivelsen endres fra: «Norsk» til «Norsk, engelsk».

Under «Arbeids og undervisningsformer» skrives det: «Undervisningen gis på norsk»

Under «vurderingsformer» under punktet «Innlevering» skrives: «Masteroppgaven kan skrives på norsk eller engelsk.»

Forslag til vedtak:

I emnebeskrivelsen for JUS399 Masteroppgave endres følgende:

- 1. «Språk» i emnebeskrivelsen endres fra: «Norsk» til «Norsk, engelsk».*
- 2. Under «Arbeids og undervisningsformer» tilføyes: «Undervisningen gis på norsk.»*
- 3. Under «vurderingsformer» under punktet «Innlevering» tilføyes: «Masteroppgaven kan skrives på norsk eller engelsk.»*

[Tilbake til saklisten.](#)